



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Resolutiones disputationum de Jndulge[n]tiarum virtute
F. Martini Lvther Avgvstiniani Vittenbergensis**

Luther, Martin

[Wittenberg], 1518

VD16 L 5787

urn:nbn:de:hbz:466:1-32315



positiones de indulgentiis
 Secundo de penitentia
 Resolucioes disputacionis de indulgentiis
 Ein Examen von dem Ablass und was
 Verlegung & Fugels vnder dem pabstlichen Examen
 Ein freyheit Examinis Martini & Siluestri
 ala Caluiste pascosia röm vortrefflich Martini
 Responsio Martini ad dialogum Siluestri
 Resplora Siluestri
 Acta Martini Augusti
 Disputatio Etkij & p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a i[n] p[ro]p[ri]a
 Disputatio & responsio Martini röm quod d[icitur] Etkij
 De rariis disputacionibus oratio Mellorij
 Prosimi Ep[isto]la ad d[omi]n[u]m & alia q[ui]d d[icitur]
 Resolutio sup[er] p[ro]p[ri]a de p[ro]p[ri]a pape
 Alia resolutio de ead[em] p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a
 Resolutioes sup[er] p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a
 Oratio Io[han]nis longij p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a
 Disputatio prima Etkij & Carlstadij de vaba
 ad vaba p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a
 Disputatio secunda ead[em] p[ro]p[ri]a
 Disputatio tertia Etkij & Martini
 Ep[isto]la philippi Melanctoni de ead[em] p[ro]p[ri]a
 Excursus Etkij röm p[ro]p[ri]a philippi
 Defensio philippi röm Etkij
 Conuentionis Guauicij & Callary.
 Ep[isto]la Emperij r[ati]s Acquerontis.
 Ad Excursionem Imperiam Martini additio
 De venatione lutheriana p[ro]p[ri]a

Solomonis doctoris Wittenbergensis
Johannis Coratarius Nully Wittenbergensis &
Nemid. Lutzer & alia quidam
Contra malignum Jo. Eckii Auditorium
Ad Jo. Eckium Epistolam Martini Lutheri expurgatam
Appellatio Martini Lutheri
Appellatio praesens

Liber primus epistularum Martini Lutheri

Th. 6116

ERZBISCHÖFL.
AKADEMISCHE
BIBLIOTHEK
LEOSTR. 21
PADERBORN

Vgl. Harrassowitz, Lex. Katalog 328.



2 ue apper alibi omnia negat

3

**Resolutiones disputationum
de Indulgentiarum virtute
F. MARTINI LUTHER
AVGVSTINIANI
VITTEMBERG
ENSIS,**



**LIBER
Candidum & liberum lectorem opto.**

C

REVERENDO ET VERE PATRI SVO
Iohanni Stupitio. S. T. p[ro]f[ess]ori/Augustin
niane familie Vicario . F. Martinus
Luther discipulus. Salutem &
seipsum,

Memini Reuerende pater, inter iucundissimas & salutare
fabulas tuas, quibus me solet dñs Ihesus iustissime consolari, in
cidisse aliquñ mentionē, huius nominis poenitentia, ubi miserū
conscientias multas, carnificūq; illorū, qui p[re]ceptis infini
tis dē: imp[ro]bitabilibus, modū docent (vt v[er]o cāt) confitendi,
se velut celo sonantē excepimus, q[ui] poenitētia vera non est,
nisi que ab amore iusticie & dei incipit, Et hoc esse p[ri]mū p[ri]nc
cipium p[en]itē, q[uo]d illis, finis & consumatio censetur. Hec hoc
verbū tuū in me, sicut sagitta p[er]antis acuta, coepi q[ue] deinceps
cū scripturis, p[en]itiam docentibus, conferre. Et ecce iucundissimū
ludū, verba v[er]o d[omi]ni mihi colludebant, planeq; huic snix arri
debant & assultabant, ita, vt cū p[ri]us non fuerit ferme in scrip
tura tota, amarius mihi verbū, q[uam] p[en]ia (licet sedulo etiā coram
deo, simularem, & fictū coactūq; amore exprimere conarer)
Nūc nihil dulci[us] aut gratius mihi sonet, q[uam] p[en]ia, Ita enī dulces
erūt p[re]cepta dei, q[ui] non in libris tm, sed i vulnerib[us] dulcissimi
Saluatoris legenda intelligimus, Post hec accessit, q[ui] studio &
gratia eruditissimo viroq; qui nobis græca & hebraea officio
sissime tradunt, didici, idē verbū græce Metanea dici, a meta &
noyn, idest, a post & mentē, vt sit poenitētia seu metanea, refi
piscencia, & post acceptū damnū, & cognitū errorem, intelli
gentia sui mali, quod sine mutatione affectus & amoris fieri ē
impossibile, que omnia Pauline Theologie ita respondēt ap[er]te
vt nihil ferme aptius Paulū illustrare possit, meo salte iudicio,
Deniq; prof[er]i & vidi, Metanean, non modo a post & mentē,
sed a trans & mentē posse deduci (sit sane violentū) vt Metania
transmutationē mentis & affectus significet, quod non modo
affectus mutationē, sed & modū mutandi, idest, gratiā dei vis
debat[ur] spirare, Nam transitu ille mentis, i. verissima p[en]ia ces

leberimus ē in fatrisis, vt quē phasē illud vetustū olim sig-
nificauit, Christus exhibuit, & longe ante Abrahā q̄ figurā-
uit, q̄n̄ transitor, idest, Ebr̄us vocari cōcepit, traiectus, scz, in
Metopotamiā, vt Burger̄ doct̄e docet, Huic & titulus ille p̄-
concinuit, vbi idithun, idest, transiliens, cantator inducitur, Haec
inherens, ausus sum putare, eos falsos esse, qui operibus poenitē-
tentię tm̄ tribuerunt, vt poenitē vix reliquū nobis tocceant, p̄ter
frigidās quasdā satisfactiōnes, & laboriosissimā confessionē,
lano, scz vocabulo abducti, q̄ poeniam agere, actiōnē magis
sonet, q̄ mutationē affect̄, & gr̄co illi, Metanoion, nullo mō
satisfacit. Hęc mea, cū sic ferueret meditatio, ecce subito cōp̄uit
circū nos strepere, imō clāgere, noua indulgentiā, clauica, &
remissio nū buccinā, quib̄ tm̄ non ad strenuū belli studiū anis-
maremur, Breuiter, neglecta verē poenitē doctrina, adeo magnis
ficare p̄sumpserunt, non poeniam, non satisfactiōem vilissimā eius p̄tē,
q̄ satisfactiō dicitur, sed eiusdē vilissimę poenitē remissionem, vt
nūq̄ sic ita magnificari audita, deniq̄ impia & falsā, & heretica
docbant, tanta autoritate (temeritate volui dicere) vt qui vel
contra mutiret, statim hereticus, igni deuor̄ esset, & etern̄ ma-
ledictionis reus. Ego horū furori occurrere non potens, statim
modeste eis dissentire, & i dubiū vocare, eorū dogmata, frenus
omniū doct̄orū, totiusq̄ Ecclesię sententiā, q̄ etiā satisfacere me-
lius sit, q̄ satisfactiōnē remitti, idest, indulgētiās redimere, Nec
est vllus, qui aliter vnq̄ docuit. Itaq̄ disputauit, idest, summa,
media, istima, omnia i malū capitis mei irritauit, q̄ tm̄ p̄hos, pecu-
niarū (hauriarū dicēdū sunt) Zelatores fieri ac perfici potest, Sic
em̄ suauissimi homines, crassissima astucia instructi, cū negare
non possint ea, q̄ dixi, fingunt Sūmi Pontificis p̄tatem lædi
meis disputatiōnibus. Hęc est causa, R. Pi, q̄ ego nūc infelicif
in publicū pro deo, qui semper anguli amator sui, & ip̄e diligēs
spectare pulcherrimū nostrō sculo ingeniorū ludū, magis q̄
spectari & rideri, Sed (vt video) oportet & Corchorum inter
olera videri & nigū statui inter alba, decoris, s, & veneris gr̄a.

Añ.

Rogo itaq; has meas ineptias, suscipias, & quasci potest in-
dulgentia, ad opimū Pontificē, Leonem decimū, trāsmittas, vt
sint tibi mihi aduersus studia malignan. itā, vice alicuius pacteri,
non q̄ te mihi coniungi periculo velim, meo solius periculo
hęc egisse volo, Christus viderit, sua ne sint an mea, quę dixi,
sine cuius nutu, nec Summi Pontificis sermo, est in lingua eius,
nec cor regis in manu sua. Hūc em̄ expecto iudicē & Romana
sede pnunciāntem, Ceterū, minacib⁹ illis meis amicis, nihil has
beo qđ respondeā, nisi illd̄ Reuchlinianū, Qui paup̄ ē, nihil
tiet, nihil p̄t pdere, Res nec hēo, nec cupio, famā & honorē, si
habui, alidue nūc perdit, qui perdit, vnū superest imbecille &
alidus fatigatū incomodis corpusculā, quod si qua vi vel
dolo abstulerint (in obsequiū dei) forte vna vel duabus vig
horis me pauperiorē facient, Sufficit mihi dulcis redemptor &
ppiator, dñs meus Ihesus Christ⁹, cui cantabo, q̄ diu fuero,
si quis aut noluerit cantare mecum, quid ad me: vlulet, si libet, vl
secum, Ip̄e dñs Ihesus seruet te in eternum mi pater suauissime
Vuittenberge, die Sanctę Trinitatis, M, D, XVIII,

BEATISSIMO PATRI LEONI DECIMO
PONT: MAX: FRATER MARTI-
NVS LVTHER AVGVSTI-
NIANVS AETERNAM
SALVTEM.

¶ Audi: ū audiui de me pessimū, Beatissime pater, quo in-
telligo, quosdā amicos, scēisse nomen meū, grauissime corā
te & tuis, ūtere, vt qui aūthoritacē & potestacē clauū & summi
Pontificis minui e molitus sim, inde heretic⁹, apostata, p̄fidus,
& sexcentis nominibus, imo ignominijs accusor, Non ēt au-
tes, & stupent oculi, Sed vnicū stat fiducie p̄sidium, innocens,
& quicquā conscientia, nec noua audio, Talibus em̄ in s̄onibus
& in nostra regione, me ornauerūt, homines isti honestissimi
& veraces, idest, pessime sibi conscī, qui sua pot. tō, inhi. co-
nantur imponere, & mea ignominia, tuas ignominias glorifi-
care, Sed rē ipsam Beatill: pater digneris audire ex me infante,
& inculto, Cœpit ap̄ nos, dieb⁹ pximis p̄dicari Iubileus ille
indulgentiarū Applicarū, p̄fectiq; adeo, vt precones illius, sub
tui nominis terror, omnia sibi licere putātes, impijssimā heres-
ticāq; palam auderent docere, in graui, imū scandaliū & ludis-
briū Ecclesiasticę p̄tatis, ac si decretales d̄ Abusiōib⁹ Quesito rē
nihil ad eos pertinere, Nec contenti, q̄ liberissimis verbis hæc
sua venena diffunderent, insuper libellos ediderunt, & in vul-
gum sparserunt, In quibus, vt tacitam inſatiabilem & inauditā
auaritiā, quā singuli pene apices olent crassissime, eadē illa
impia & heretica statuerūt, & ita statuerūt, vt Confessores iura-
mento adigerēt, quo hæc ip̄a, fidelissime, instantissimeq; po-
pulo inculcarent, Vera dico, nec est, quo se abscondant a cas-
lore hoc, Extant libelli, nec possunt negare, Agebantur tū il-
prospere, & exugebant populi falsis spebus, & vt propheta ait
Carnem de super ossibus eorum tollebant, Ipi verō p̄inguissimē
& suauissime interim pascebantur, Vnū erat, quo scandala se-
dabant, scz terror nominis tui, ignis comminatio, & heretici
nominis opprobriū, Hęc em̄ incredibile est, q̄ p̄poni sunt in-
tentare, quicq; etiam si in meris opiniosisq; nugis tuis contradis-
ctiōnē senserint, Si tamē hoc est scandala sedare, ac non poti⁹
A.ij

mera tyrannide, schismata & seditiones tãdẽ suscitare, Verum
nihilominus crebrescebant fabule per tabernas de auaritia sa-
cerdotũ, detractionesq; clauis, Sũmĩq; Pontificis, vt testis est
vox totius huius terre, Ego sane (vt fateor) pro zelo Christi,
sicuti mihi videbar, aut si ita placeat, p̄ iuuenili calore vrebar,
nec tũ meũ esse videbam, s̄ ijs quicq; itatuere, aut facere, p̄inde
monui priuatim, aliq; Magnates Ecclesiã, Hic ab alijs accepta
bar, alijs ridiculũ, alijs aliud videbar, p̄ualebat em̄ nomen
tui terror, & censurã inuentio, Tandem cum nihil possem
aliud, visum est, salte leniuscule illis reluctari, idest, eos dog-
mata in dubiũ & disputatiõẽ vocare, Itãq; schedulã disputas-
toriam edidi, inuitans tũ doctores, s̄ qui vellent mecum dis-
ceptare, sicut manifestũ est, etiã aduersarijs oportet, ex prefatis
one eiusdẽ disceptationis, Ecce, hoc est incendiũ, quo totum
mundũ querũtur cõnflagrari, forte, q̄ indignatur me vnũ,
auctoritate tua Aplica Magistrũ Theologiã, ius h̄re, in pub-
lica schola disputandi, pro more oĩm Vniuersitatũ, & totius
Ecclesiã, non modo de indulgentijs, verũ etiã de p̄ciã, remissio-
ne, indulgentijs diuinis, incompabiliter maiorib; reb; Nec
tũ multũ moueor, q̄ hãc mihi facultatem inuideant, a tue, B.
p̄ciã concessam, q̄ eis fauere cogor inuit; multo maiora, scz,
q̄ Aristotelis somnia, in medias res theologiã miscant, atq; de
diuina Maiestate, meras nugas disputant, contra & circa facul-
tatem eis datam.

Porro, q̄ nam fatũ vrgeat, has solas meas disputationes p̄-
teritis, non solũ meis, sed omnĩũ Magistrorũ, vt i omne terrã
pene exierint, mihi ip̄i miraculũ est, apud nros & p̄pter nros
tantũ sunt editũ, & sic editũ, vt mihi incredibile sit, eas ab oĩbus
intelligi, disputationes em̄ sunt, non doctrine, non dogmata,
obscurus, p̄ more, & enigmaticos politũ, Alioqui, si p̄uidere
potuissem, certe id pro mea parte curassem: vt essent intellectu
faciliores, Nunc, quid faciam? Reuocare non possum,
& mirã mihi inuidiam, ex ea inuulgatione video conflare,
inuitus venio in publicũ, Periculosissimũq; ac variũ hominũ
iudiciũ, p̄sertim ego indoctus, stupidus ingenio, vacuus eru-
ditione, deinde nostro florentissimo sculo, quod p̄ sua in-
literis, & ingenijs felicitate, etiam Ciceronem cogere possit ad
angulũ, lucis & publici, alio qui non ignauũ sectatorem, sed
cogit necessitas, me anserem strepere inter olores, Itãq; quo &
sp̄s aduersarios mitigẽ, & desideria multorũ explicam, emitto
ecce meas nugas, declaratorias mearũ disputationum, emitto

aut, quo tutior sim, sub tui nominis p̄sidio, & tuæ p̄tectionis
vmbra, Beatiss: pater, in quibus intelligit oēs, qui vident, q̄
pure simpliciterq; eccl̄iasticā p̄tatem & reuerentiam Clauium
quesierim & coluerim, simulq; q̄ inique & false, me tot nomi-
nib; aduersarij sedauerint. Si em̄ talis essem, qualē illi me vis-
deri cupiūt, ac non poti⁹ om̄ia disputā difacultate, recte a me
tractata fuissent, nō potuissent fieri, vt Illustriss: Princeps Frid-
ricus Saxonie dux, Elector Imperij &c, hanc pestem in sua p̄-
mitteret Vniuersitate, cū sit Catholicę & Aplice veritatis, vnus
facile amantissimus, nec tolerabilis fuisset, viris nostri studij
acerrimis & studiosissimis, verū, actū ago, q̄ illi suauissimē
homines, non verentur meū, & Principem & Vniuersitatem
pari ignominia conficere palā, Quare Beatiss: P, p̄stratū me
pedibus tuę B, offero, cū om̄ibus q̄ sum & habeo, Viuifica,
occide, voca, reuoca, approba, reproba, vt placuerit, vocem
tuam, vocem Christi in te p̄sidentis & loquentis agnoscam, Si
mortem merui, mori non recuabo, Dñi em̄ est terra & pleni-
tudo eius, Qui est benedictus in secula, Amen, qui & te seruet
in eternum, amen, ANNO M, D, XVIII,

Quia hæc est Theologica disputatio, quo pacatiores faciã animos, p̄udo disputationis textu fortis̄ offensus, repetam hic denuo, p̄stationẽ in Scholis fieri solitam.

Primũ p̄estor, me prorsus nihil dicere aut tenere velle, nisi qđ, in & ex Sacris l̄is primo, deinde Ecclesiasticis patribus, ab Eccl'ia Romana receptis, hucusq; seruatis, & ex Canonib⁹, ac decretis Pontificis habetur, & haberi potest, Q, si quid ex ijs p̄bati vel improbari non p̄t, id gr̄a disputationis d̄taxat, p̄ iudicio rationis, & experientia tenebo, semp̄ tũ in hijs saluo iudicio oim superiorũ moorũ.

Vnũ illud addo & mihi vendico iure Ch̄iane libertatis, qđ opiniones, B. Thomę, Bona: aut aliorũ Scholasticorũ, vel Canonistarũ, nudas, sine textu & p̄batione positas volo pro meo arbitrio refutare vel acceptare, scđm̄ Consiliũ Pauli, omnia probate, qđ bonũ est, tenere, Et si scio quorundã Thomistarũ sententiã, volentiũ, B. Thomã ab Eccl'ia esse approbatũ in om̄ibus, Constat satis q̄tum, B. Thomę valet autoritas, Hac mea p̄statione credo satis manifestũ fieri, qđ errare quidẽ poterõ, sed hereticus non ero, q̄tũlibet fremant & tabescant, ñ quã aliter sentiunt, vel cupiũt.

CONCLUSIO I.

Dñs & Magister noster Ihesus Christus dicēdo
pœnitentiã agite & c. omnem vitam fidelium pœ
nitentiam esse voluit.

Hanc affero & nihil dubito.

¶ Probo tamen eam, vel rudis ingenij causa, primo, ex ipso
vbo græco Metanoite. i. pœnitentiã agite, quod rigidissime
trãfferri potest, trãsmētamini, i. mentē & sensum aliū induis
te, respiscite, transituamētis & phasē spūs facite, vt etz nunc
celestia sapiatis, qui hucusq; terrena sapuistis, qđ Apostolus
Ro: xij. dicit Renouamini nouitate mentis vtræ. Quia respiscē
centia fit, vt redeat. Quare ad cor, odiatq; suū peccatum,
Centū est aut, qđ ista respiscētia, seu odiū suū, tota vita fori de
beat, iuxta illud. Qui odit animā suā in hoc mūdo, in vitā
eternā custodit eā, Et iterū. Qui non accipit crucē suā, & se
quitur me, non est me dignus. Et ibidē. Non veni pacē mite
tere, sed gladū. Matt: v. Beati qui lugent qm̄ ipi consolabūt.
Et Paulus Ro: vi. & viij. alijsq; multis locis, iubet mortificare
carnem, & mēbra, quæ sunt super terrā. Et Gal: v. docet: carnē
crucifigere cū concupiscētis ei⁹. Et. ij. Corin: vi. dicit, Exhibe
amus nosmetipsos in multa paciētia. in ieiunijs multis & c.
Hæc sic late pfero, tanq; cū eis agam: qui nra ignorant.

¶ Ideo, secūdo pbo & ratione eandem. Quia Christus, Ma
gister spūs est non literæ. & verba eius sunt vita & spiritus, ideo
necesse ē, vt eā doceat pœnitentiã, quæ in spiritu & veritate
agitur. Non aut eā, quæ foris agere possunt superbissimi hy
pocrite, in ieiunijs suis facies exterminātes, in angulis orātes:
& cū tubis eleemosynā faciētes, Eā inq; doceat Christi⁹ opora
ter, quæ in omni vitæ genere agi potest. quæ rex in purpura,
Sacerdos in mundicia, Principes in dignitate non minus pni
agere, qđ monachus aut mendicus in suis ricibus & paupate,
sicut gerunt Daniel & socij sui in media Babylone. Omibus
em̄ hominib⁹. i. oim̄ conditioni debet conuenire doctrina
Christi.

¶ Tercio per totā vitā oramus & orandū est, Dimittite nobis
debita nostra, ergo tota vita pœnitentiã agimus & displicem⁹
nobis, Nisi quis sic ita stultus, vt sic se putet orandū sibi p
mittendis debitis, vera em̄ sunt & non contēnenda debita, p
B

quibus orare iubemur, etiā si sint venialia, non tñ nisi eis remissis, saluari possimus.

¶ CONCLV: II.

Quod verbū de sacramentali pœnitentia (cōfessionis & satisfactionis/que sacerdotum ministerio celebratur) uō pōt intelligi.

Hanc etiā assero & probō.

¶ Primo, quia pœnitentia sacramentalis est t̄p̄alis, nec p̄t omni mōmēto agi, alioquin assidue cū sacerdotē loquendū esset, nec aliud quicq̄ agendū, nisi p̄c̄c̄ā confitēdū, atq; satisfactio nē impōsitā exequēdā. Ideo non p̄t esse crux illa, quā Christus p̄cipit tollere, nec est mortificatio passioñū carnis.

¶ Secundo Sacramentalis est externa t̄m̄ & p̄requirit internā, sine qua nihil valet. Sed hęc interna est, & sine sacramentali esse potest.

¶ Tercio. Sacramentalis p̄t esse ficta. hęc non nisi vera & syncera esse p̄t. Q. si syncera non fuerit, hypocritarum est. non ea quā Christus docet.

¶ Quarto de sacramentali pœnitentiā nullū habetur p̄ceptū Christi, Sed est p̄ P̄s̄b̄ytericos & ecclesiā statuta (salte quo ad rē cā sui partē. s. satisfactioñē) ideo & mutabilis arbitrio ecclesię. Sed pœnitentiā enāgelica, est lex diuina, nulla hora mutabilis. cū ipsa sit, iuge illud sacrificiū, qđ vocatur cor contritum & humiliatum.

¶ Quinto. Huc pertinet, qđ vno consensu doctores scholastici discernūt pœnitentiā virtutis, a p̄nā sacramentali, p̄nā res p̄nā virtutē velut materiā seu subiectū p̄nā sacramenti.

¶ CON: III.

Nō tamē solā intēdit interiorē / iuno interior nulla ē nisi foris opetur varias carnis mortificatiōes.

Et hanc assero & probō.

¶ Primo Ro: xij. p̄cipit Ap̄t̄l̄s. Corpa n̄ra offerre hostiā uiuentē sanctā deo placētē. Atq; id quō fiat, secut̄ clare & late exponit, dū docet humiliter sapere, inuicem seruire, diligere, orationi instare, paciētiā habere &c. Quo modo & ij. Co: vi ait. Exhibeamus nosmetipsos in multa paciētiā, in ieiunijs &

vigilijs &c. Sed & Christus Matt. v. & vi. docet recte ieiunare,
orare, elemosynas dare. Itē alibi. Qd̄ superest date elemosy-
nam, & ecce omnia munda vobis.

¶ Vnde sequitur. p̄ ille tres partes satisfactiōis. Ieiunium/
Oratio/ Elemosyna non p̄nēt ad sacramētālē p̄niam, quo
ad subām factorū, quia sunt de p̄cepto Christi. sed per tinēt
ad eā: quo ad certū modū & tēpus, scđm q̄ ecclesia ordina-
uerit, videlicet q̄ diu sit orandū, ieiunandū, dandū. Itē q̄tū &
quid orandum, quantū & quid non comedendū, quantum
& quid standum. Vtrum vt sunt de euangelica pœnitentia.
Ieiunium habet in se b̄ms castigaciones carnis, sine delectu cis-
borū: aut differētia vestiū. Oratio vero om̄e studiū animi
meditando/legendo/audiendo/orando. Elemosyna
vero. omne obsequiū erga proximū, vt ita per ieiunium sibi
seruiat, per oratiōē deo, & per Elemosynam proximo. per
primū vincat concupiscentiam carnis & viuat sobrie & caste.
Per secundū superbā vitæ & viuat piē. Per terciū concupis-
centiā oculorum, & viuat iuste in hoc sæculo. Quare oēs
mortificaciones, q̄s homo compūctus sibi infert, sunt de pœ-
nitentia interiore, tanq̄ fructus eius, siue sint vigilię/labores/
inopię/studia/orationes/fuga sexus ac deliciarū: inquantū
promouent spiritū.

¶ Secundo ipsemet egit dñs, & om̄es sancti eius cum eo. Sic
deniq̄ p̄cepit, Luceat lux vestra corā h̄ominibus. vt videant
vestra bona opera. Nā sine dubio opera bona foris sunt fru-
ctus pœnitentię & spūs. Cum spūs non faciat nisi vocē turtu-
ris. i. gemitū cordis, radicem operū bonorū.

¶ Aduersus has tres meas conclusiones, quidam indignatus,
& sub pelle leonis incedens, posuit deblatterans errorem esse
si quis verbum illud pœnitentia negauerit, etiā de sacramēto
pœnitentię intelligi. Primū, non est p̄positum meum singulas
eius positiones, confutare, quæ sunt adeo insulse & indocte
cōpositę, vt mihi impossibile sit creditū: eas fuisse intellectas,
tam ab eo, cuius titulo vulgantur, q̄ ab eo: qui eas conlauit,
q̄ & cuiq̄ mediocriter ingenioso & in scripturis erudito, fa-
cile patet. tamen vt & eis ip̄s suam insitiā ostendā (si capaces
esse poterunt) hanc primā dijudicabo. Admitto sub no-
mine penitentię posse intelligi, etiā Iudę p̄niam, etiā dei p̄niam:
etiā pictā, & (vt logici solēt) materialiter & scđo intētiōnalit̄

sumpta poenitentia, ideo & sacramentum (.i. satisfactionem)
Aut quis negat, hucusque theologis quibusdam non paucis
licuisse, totam ferme scripturam corrumpere audacibus suis
distinctionibus & amphibologis nuper confectis, adeo ut
pro Paulo & Christo Paulocentonas & Christocentonas le-
gamus. Ego de germana & propria verbi locutus sum signifi-
catione, quam Christus in eo verbo voluit, aut saltem quam Iohannes
Baptista voluit, qui non habuit auctoritatem instituendi sa-
cramenti, & tamen venit predicans baptismum poenitentiae, dicens, poe-
nitentiam agite, Quod verbum Christus repetiit, ac sic non de sacra-
mento locutus satis credo intelligitur. Tamen esto illorum
somnia verum, Videamus quid sequatur.

¶ Christus sine dubio legislator diuinus est, & doctrina eius ius
diuinum, .i. quod nulla potestas mutare aut dispensare potest. Ac si
poenitentia in eo loco a Christo docta, significat poenitentiam
sacramentalem (.i. satisfactionem) & hanc potest Papa mutare &
de facto mutare per arbitrium suum, ergo vel Papa habet in arbitrio
suis diuinum, vel est in deum suum impetissimus aduersarius, irritum
faciens mandatum dei, Quod si hoc audeat asserere, non, qui ad lau-
dem dei & defensionem Catholicae fidei, & sanctae sedis Apostolicae
honoris & per veritatem reuelanda & erroribus suppremdis glo-
riatur sese disputare, denique si sic honorant ecclesiam, tuenturque
fidei, qui terrifico & immaniter (pene dixissem inaniter) iactato
titulo, haereticae prauitatis inquisitores volunt videri. Quid
quisque relictum est, vel insanissimis haereticis, quo & ipsi Papam &
sedem Apostolicam blasphemant & criminantur? Hoc ego non
inquisitores, sed inuitores haereticae prauitatis, libera voce pro-
nuntialem. Tales & tam prudenter positae sunt fere omnes con-
clusiones, quas amplissima illa & innocentissima papyrus
passim circuleret, subiecta vanitati non volens. Quas si omnes
vellem confutare grandi volumine opus foret, & totum pene
Chaos Quartae Sententiae euoluendum cum suis scribentibus.
Sed tu lector esto liber & audax, quo possis ex hac vna dis-
cere omnes.

¶ CON: III.

Manet itaque poena / donec manet odium sui (.i. poe-
nitentia vera intus) scilicet usque ad introitum regni cae-
lorum.

Et hanc assero & ostendo.

¶ Primo, Certa sequela tanq̄ corollarium sequitur ex dīc-
tis. quia Si om̄is vita est p̄nitētia & crux Christi, non solū
in voluntarijs afflictionibus, sed etiā in rētationibus diaboli,
mundi & carnis. Quinetiā in persecucionibus & passionib⁹,
vt ex p̄dictis, ex scriptura tota, ex ip̄iusmet sanctis sanctorū, &
omnium martyriū / exēplis patet. Certum est, q̄ crux illa vsq̄
ad mortē, & sic ad introitū regni durat.

¶ Secundo illud patet etiā in alijs sanctis. Sanctus Aug: p̄s
vñ. p̄nitētiales sibi s̄c̄it scribi, & eos cū lachrymis orabat &
meditabatur dicēs, etiā si Ep̄us quicūq̄ iuste vixerit, non des-
bere tñ sine p̄nitentia de hoc mūdo eum discedere. Ira & B.
Bern: Agonifans clarsauit, perditē vixi, quia tēpus perdidī,
Nihil habeo, nisi q̄ scio, quia cor contritum & humiliatum
deus non despiciēs.

¶ Tercio. Ratione, tam diu Crux illa p̄nitētię debet durare
donec sc̄m Aplūm destruat corpus peccati, & peccat ves-
tustas primi Ad̄e cū sua imagine, & p̄ficiatur nouus Adā ad
imaginē dei. sed peccatū manet vsq̄ ad mortē, licet quotidie
minuatur per renouatiōnē n̄tis de die in diem.

¶ Quarto, saltē p̄na mortis manet in om̄ibus, timor etiā
mortis, certe p̄na om̄iū p̄narū, & ip̄a grauior morte, ī plus-
rimis, vt taceā de timore iudicij & inferni, de tremore con-
scientiæ &c.

¶ CON: V.

Papa nō vult / nec pōt remittere vllas p̄nas / p̄ter
eas quas vel suo vel Canonū arbitrio imposuit.

Hāc disputo, & doceri humiliter peto, & vt ī p̄fatione ro-
gauī, ita adhuc rogo, manū porrigat qui potest & mea moria
attēdat. Priō colligamus ḡna p̄narū, q̄s fideles p̄nt pati.

¶ Prima ē æterna, geenna dānatorū, de qua nihil ad p̄po-
sitū, Certū est em̄, qd̄ hęc nec in sommi nec infimi pontificis
p̄tate ē, vt oēs in tota eccl̄ia tenēt, quā solus deus per remissio-
nē culpę remittit.

¶ Secūda est purgatorij, de qua infra videbimus in sua con-
clusionē, interim accipimus, non esse eam in p̄tate pontificis
aut vllius hominis.

¶ Tercia ip̄a volūitaria & euāgelica, de qua sup̄ dictū est, q̄
eā operetur p̄nitentia sp̄ualis, sc̄m illud, i. Cor: xi. Si nos
ip̄os iudicemus, non vtiq̄ iudicemur a dño. Hęc est crux

illa & mortificatio passionū vsup̄ con: iij. Cū autē hæc sit p̄
cepta a Ch̄o, & de essentia p̄nitentię sp̄ialis. ac q̄no de nes
cessitate salutis, nullo modo est in p̄tate vllius sacerdotis, neq̄
vt auget neq̄ vt minuat. Non enī ex arbitrio p̄det hominis:
sed ex gratia & spiritu, imo hæc p̄na minus ē in p̄tate Papę, q̄
oīs alię p̄nē cuiuscūq̄ hominis sunt. Siquidē æternā, pur
gatoriā, afflictiuā, saltē oratione p̄t tollere apud deū, sicut p̄t
grām iustificantiē impetrare peccatori. Hanc autē non p̄t tol
lere, nec orone quidē. Quin potius eā debet impetrare pecca
tori & imponere. i. impositā nunciare, non minus q̄ gratiam
impetrat, alioquin euacuaret crucē Ch̄sti, & reliquias Canas
neorum: & popularēt filijs & filiabus suis: & hostes dei (i. p̄tā)
non occideret ad internitiōē, nisi videret aliquos nimo fer
uore, plus sese affligere, q̄ expediret eorū saluti & aliorum nes
cessitati. Tūc non cōtū remittere, sed phibere debet sicut S̄ct̄
Paulus Timotheo dicit. Noli adhuc aquā bibere &c.
¶ Quarta ē Castigatoria & flagellatio dei, de qua p̄slxxxviii
Si autē peccauerint filij eius & legem meā non custodierint, vi
sitabo in virga iniquitates eorū & in verberibus hominū p̄tā
eorū. Hęc p̄nā extrāmanū esse pontificum quis dubitat?
Quidē sese innocētibuseā dicit imponere Hierē. xlix. Ecce
quibus non erat iudiciū vt biberent calicē, bibētes bibent / &
tu quasi innocens relinqueris: Non eris innocens / sed bibens
bibes. Et eiusdē. xxv. Ecce in ciuitate, in qua inuocatu ē nomē
meū, ego incipio affligere, & vos quasi innocentes eritis: non
eritis innocentes. Inde. B. Pe: i. Pe. iij. Nunc tēpus inchoandi
iudiciū a domo dei, q̄ si primum a nobis, quis finis eorū, qui
non credunt Euangelio: Apo: iij. Ego quos amo castigo. Et
Heb: xij. Flagellat autē omnē filiū, quē recipit. Q̄ si summus
Pontifex hæc remittere vellet / aut peccator remitti crederet,
certe futurū ē, vt adulterini & spurij fierent, vt Heb: xij. Si ex
tra disciplinā estis cuius participes facti sunt oēs, ergo adulteri
& non filij estis. Hęc enī Ioh̄: Bap: & sanctissimi ptulerunt,
Admitterem tū per orationes eccl̄iæ posse tales aliquas pro
infirmis tolli: & morbos, agritudines, pestes, febres, sicut. B.
Iacobus docuit presbyteros eccl̄ię induci & vngi infirmum
vt dñs eum alleuet infirmū p̄pter orationē fidei: Et quid mor
ror? quasi vlli Christiano uacatū sit, flagella dei non potestate
clauium, sed lachrymis & oratione tantūmodo posse tolli, &
magis per impositiōē aliarū p̄narū, q̄ per remissiōē Sicut
Niniuitę per p̄nitentiā suas humiliter sese affligentes merua

erunt auertere flagellū subuersionis eius inuentatū. **Alloqui** nō
sacerdos ecclesie siue summus siue infimus p̄t hanc p̄cā p̄o-
restate clauū soluere. p̄lla ergo pestes/bella/ seditiones/ ter-
remotus/incendia/cydes/latrocinia, itē turcas & tartaros, ali-
osq; infideles, quos esse flagella & virgā dei, nemo nisi parum
christian⁹ ignorat. Dicit em̄ Isax. Ve Assur virga furoris mei
& baculus ip̄e est. In manu eius indignatio mea. Licet plurimi
nunc & n̄dē magni in eccl̄ia, nihil aliud somnient q̄ bella ad-
uersus Turcā, scz non contra iniquitates, sed contra virgam
iniquitatis bellaturi, deoq; repugnaturi, qui per eam virgam
sele visitare dicit iniquitates n̄as, eo q̄ nos non visam⁹ eas.

¶ Quinta ē Canonica p̄cna scz ab Ecclesia constituta. Hāc
esse plenariū iurē in manu summi Pontificis, non est dubiū,
sic tamen vt subs̄ (vt aiunt) iusta causa remissionis earum, &
clauis non erret. Verū ego (mea temeritate) illam iustam
causam non ita rigide acciperem, vt multi solēt. Sufficere em̄
videtur pia voluntas Pontificis, atq; hęc satis iusta sit causa,
nec video quomodo in hā remissione error clauis contin-
gat, aut si contingit. Quid noceat, cum nihilominus salua sit
anima, etiā si p̄cne eiusmodi per errorē non remitterentur.

¶ Illud magis aduertendū, q̄ summus Pontifex in remissio-
ne plenaria: nec omnes Canonicas p̄cnas remittit, qd̄ patet,
quia non remittit ingressiōē seu intrusiōē quorundam in
monasteriū: quæ t̄m p̄cna non incelebris ē in Canonibus, sed
nec Ciuiles, seu potius criminales p̄cnas a iure ciuili inflictas,
licet id legatū faciant alicubi vbi personaliter sunt p̄sentes.

Videtur ergo solū eas remittere quæ de ieiunijs, orationibus,
elemosynis alijsq; laborib⁹ & disciplinis imposte sunt, aliæ
ad septenniū, alię minus, alię plus. Et in ista p̄cna comprehendit
etiā: quā arbitrio suo imponit sacerdos ecclesie. Nunc itaq;
vide & doce me qui potes. Quatuor priores non p̄t remitte-
re: quā aliā remittit nisi canonicā & arbitriā?

Iterū hic Leone illa mihi oggānit: remitti, q̄ a iusticia diuina ex-
igitur vel in purgatorio est luēda. Cui & ego r̄spondeo. Im-
pissimū esse sentire, q̄ Papa habeat p̄tatem mutandi ius diu-
inum, & id relaxare qd̄ iusticia diuina r̄flexit. Non em̄ dicit.
Quo dūq; ego ligauero tu solues, sed qd̄ tu solues, solum
erit. Non aut̄ oīa ligata s̄ iue, sed a te ligata dūtaxat, non a me
ligata. Illi vero sic intelligunt. Quo dūq; solueris, siue in cę-
lo siue in terra, solutū erit, cū Christ⁹ in terra addiderit, dedita
opera restringens clauē ad terrā, futurum sciens q̄ perforaturū
alioquin essent om̄es cęlos.

¶ Sexta est. Quam volo fingere donec aliter erudiar, quam illi dicunt scdm iusticiā diuinā requiri, vt satisfiat iusticiā diuinā. Hæc autem si est alia a tertia & quinta (sicut oportet si debet sexta esse) non potest vel imaginari, nisi qd vbi tertia & quinta non essent satis, tunc ipsa imponeretur, scilicet plus orationis, ieiunij, elemosynę. Ac sic solo intensioe gradus distaret a quarta vel tertia: Non em̄ p̄t intelligi poena ciuilibus, qui hęc (vt dixi) non remittit, alioquin literę indulgentiarū tollerēt oīa patibula & carnicinas per eccliam, Sed nec p̄t intelligi poena Canonica per iudiciū contrēciosi fori de facto imposita, quia non remittit excommunicationes, interdicia aut vllas cęsuras ecclesiasticas inflictas, v̄t patet satis ad experientia, restat ergo quā modo fingere me dixi. Sed qd illa nulla sit, ita mihi ip̄s persuado. Primo qd nulla auctoritate scripturę, doctōum, Canonum: ratione pbabili, potest doceri talem esse aliquam poenam. & vehementer absurdum est in Ecclia aliquid docere, cuius nec in scriptura nec doctōribus neq; Canonibus, neq; saltē rationibus p̄t causa dari.

¶ Secūdo qd si etiā esset talis poena aliqua, non tñ ad remissionē Papę pertineret, cū sit voluntaria & vltra canones imposita, imo non imposita, sed sponte suscepta, quia ē alia ab ijs que imponuntur v̄t sup̄ dictū in poena quinta.

Qd si diceret. Quid tñc satisfieret iusticię diuinę, si quo modo Canonice v̄t sacerdotales non essent satis? Rñdeo abūde satis sit per tertiā & quartā scdm mensurā quam nouit deus. Neq; em̄ legitur v̄t sp̄s deus aliquā requisuisset, nisi tertiā aliquā & quartā, vt in Dauid & filijs Israel in li: Iudiciū & Regū. Sed fere semp̄ contēp̄t ē corde conuicto & poena tertię gn̄is. Et hinc ego miror quorū dā negligētiā, qd vt satisfactionē astruāt dicitur Ch̄m absoluisse adulterā illā i euāgelio sine satisfactioe, Mariā vero Mag: non sine satisfactioe. Et ideo in Maria, non ip̄s adultera imitā dū esse dñm, vt sine satisfactioe nulli remittatur p̄tm̄. Nā nec leproso mūdauit nisi imposito, vt satis faceret legi & cōstenderēt se sacerdoti. Hæc ergo est illa poena quā iusticia diuina requirit vltra iā dictas?

Sed rñdeo. Ista adultera (meo iudicio) plus poenarū tulit q̄ Maria Mag: & magis satisfactioe. Nempe iā mortē patiebatur, non aliud videns, nisi durissimū iudiciū: ideo mire cruciabat & dolebat longe plus q̄ Maria, cui iudiciū mortis non imminēbat, Ideo de quarta specie & tertia fuit ei⁹ poena, q̄a flagellū mortis

in ortu tulit in corde contrito. Maria vero Magd. in tercia
specie poenas luebat, neq; potest doceri alia fuisse eius poenam
vipater. De leproso s. y. o. dico, qd non ad satisfactioe ostēdere
se iussi sunt, sed ad testimoniū, nō em̄ rat lepra pētm̄, sed sig
nificabat pētm̄, ostensio aut peccati pōn ē satisfactio, sed iudis
cū querit sacerdotis, vt hęc nota sunt satis.

¶ Secūdo pbo conclusio nē sic. Illę duę p̄tates ligandi &
soluendi sunt equales & super eandem materā. Sed summus
Pontifex nullā habet ligare & imponere poenā, p̄ter Canonis
cā seu quintā, ergo neq; vllā soluere & tollere. Aut dicendum
duas illas p̄tates esse inēqualis latitudinis. Q; si hoc dī, nemo
teneatur credere, quia nullis scripturis, cānonibusq; p̄batur: cū
sit clarus textus. Vbi Ch̄sus ligare super terrā, & soluere super
terrā dedit, & equaliter vtrāq; mensurādo & extendendo.

¶ Tercio extra de pe. & re. li. v. c. Qd̄ aut̄ exp̄ss̄ dicit̄/re
missiones eis non valere, quę non fuerint ab eorū iudice factę
cū nullus ligari aut solui possit a non suo iudice, sed certū est
qd̄ homo non ē sub iurisdictione Papę in i. ij. iij. vi. poenis
sed t̄m̄modo in quinta vt clarō patet, & magis infra patebit.

¶ Coroll: Sequitur.

¶ Q; si satisfactio sacramentalis non dī, quia p culpa satis facit
simpliciter (quia p culpa satis facit, tercia & quarta poena) Sed
quia p culpa scđm̄ soluta eccl̄ię satisfactio. Maxime em̄ deo sa
tisfit p̄ nouā vitā &c. Sed per scripturas quoq; p̄bandū est,
non requiri aliquā satisfactioe pro peccatis.

Hic adest Ioānes Baptista, qui in hoc missus scđm̄ p̄pos
sitū atq; decretū dei, vt poenitentia p̄dicaret, qui & dixit, poe
nitentia agite. Et iterū, agite itaq; dignos fructus poenitentiaę,
quę verba ip̄e exposuit cū interrogantib; turbis quid facerēt
R̄ndit. Qui habet duas tunicas, det non habētī, & qui escas ha
bet, similiter faciat. Nonne vides qd̄ p poenitentia non nisi ob
seruatia p̄ceptorum dei imposuit, atq; ideo p̄niam, non nisi
conuersionē & mutationem notę vitę intelligi voluit? Sed
clarius ecce venerunt publicani & dixerūt, Mḡ quid facies
mus. At ille dixit. Nihil amplius qd̄ qd̄ constitutum est vobis
faciatis. Nunquid hic dixit, oportet vos satisfacere p̄ p̄teritis
peccatis? Itē milibus dixit. Neminem concutiatis, nemini
calumniā faciatis, & contēti estote stipendijs v̄ris. Nūquid hic
aliud qd̄ p̄cepta dei communia imposuit?

Q; si hic poenitentię doctor a deo in hoc ip̄m institutus, non
docuit nos satisfactioe, nimirum scellit nos, nec satis docuit
poenitentię officium.

¶ Secundus Ezechiel xvij. Si conuersus fuerit impius ab impietate sua & fecerit iudiciū & iusticiam, vita uiuet & non morietur, ecce nil nisi iudiciū & iusticiā imponit, q̄ tota uita facienda sunt iuxta illud. Beati qui faciunt iudiciū & iusticiā in omni tēpore. Et iā hic ergo nos fecellit.

¶ Tercius Micheas vi. Indicabo tibi, o homo, quid sit bonū & quid dñs requirat a te, utiq; facere iudiciū & diligere misericordiā & ambulare sollicitū cū deo tuo. Vides quid requirat ab homine deus p̄ satisfactione. deniq; p̄mittens iridet eos, qui per opera satisfacere uolunt. Quid dignū offerā dño? Nūquid ei offerā holo: automata & vitulos anniculos? nūquid placari p̄t in millibus arietū, aut in multis milibus hircorū? Nūquid dabo primogenitū meū p̄ scelere meo, fructū uētris mei p̄ peccato anis meiq; q. d. non, quia deus p̄ peccato nulla talia requirit, sed iudiciū & misericordiā & amorem, ut dicitur, est. i. nouā uita.

CON: VI.

Papa nō pōt remittere vllā culpā/ nisi declarando & approbando remissam a deo/ aut certe remittēdo casus reseruatos sibi quibus cōtemptis/culpa prorsus remaneret.

¶ Prima pars est tam manifesta, ut etiā confessi sint, quidam esse impropria orationē: q̄n Papa dat remissionē culpę. Alij uero se non intelligere, Om̄s em̄ confitetur a solo deo remitti culpā sc̄m̄ illud Esa: xliij. Ego sum, ego sum ip̄e, qui deleo iniquitates tuas p̄ter me, & peccatorū tuorū non recordabor. Et Ioann: iij. Ecce agnus dei, ecce qui tollit p̄c̄tā mundi. Et ps̄ xxxix. Si iniquitates obseruaueris dñe, domine quis sustinebit? Quia apud te ppitatio est, Et infra, Apud dñm misericordiā & copiosa apud eū redēptio, Et ip̄e redimet Israel ex om̄ibus iniquitatib⁹ eius. Et ps̄. Cornūdū crea in me deus &c. Multa alia in scrip. Et. B. Aug: contra donatistas tā frequētib⁹ opib⁹ nihil aliud dicit/ q̄ q̄ a solo deo remittūtur p̄c̄tā.

¶ Secunda pars similiter satis patet, Quia qui contemneret casus reseruatos/certe non remitteretur ei vllā culpa. Qui uo sp̄nit, inquit, me sp̄nit, imo nullus uenit remissa culpa deo, nisi simul se cū portet reuerentiā clauit.

¶ Hanc conclusionē, quia om̄s uerā concedūt, non est necesse ut mea assertio ne firmetur. Hic tñ signabo, quæ me mouent & itē cōfitebor ignorantia meā, Si quis dignetur me

erudire, & hanc rem planius elucidare. Primo circa primam partem, videtur esse ista oratio vultus sententia impropria, & euangelico textui incongrua. quoniam dicitur summum Pontificem solvere (i. de clarare soluta) culpam seu appbare. Textus enim non dicit Quod ego solvero in celis, tu solues super terram, Sed contra. Quod dicitur; tu solueris super terram, ego solua seu solutum erit in celis. vbi magis intelligitur, deus approbare solutionem sacerdotis, quam contra.

Secundo circa secundam partem. Certum est quod quos calus soluit Papa, eos deus soluit & deus, nec potest quis deo reconciliari; nisi reconcilietur prius ecclesie, saltem voto, Nec offensa dei tollitur, manente offensa ecclesie. Sed queritur, vtrum reconciliatus ecclesie/mox sit etiam reconciliatus deo? Textus certe habet quod omnia soluta in ecclesia, sint & in celo soluta, sed non videtur hinc sequi, quod ideo omnia sunt simpliciter soluta in celo, Sed ea duntaxat quecumque in ecclesia sunt soluta. Nec sunt parui ponderis hae duae questionis meo iudicio, de quibus forte in conclusione sequenti meum iudicium latius aperiam.

CONCLV: VII.

Nulli profus remittit deus culpam/quin simul cum subiciat/in omnibus humiliatum/ sacerdoti suo vicario.

Hanc assero nec eget disputatione aut probatione, tanto omnium consensu approbata, Sed in eius intelligentia adhuc laboro, Et ut meum sensum stultus primo dicam, quia ista cum sua praecedente conclusione id asserunt, Quod deus non remittat culpam, nisi sit prior remissio sacerdotis (saltem in voto) sicut dare textus sonat. Quod dicitur; ligaueris &c. Et illud Mat. vi. Vale prius reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum. Et illud Reddite Caesari quae sunt caesaria, & quae sunt dei deo, Et oratio dominica. Dimitte nobis debita nostra sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. In quibus omnibus omnino prior remissio in terra, significatur, quae quae est in celis merito queritur, quae ante gratiam infusam (i. ante remissionem dei) haec fieri possint. Cum sine gratia dei primo remittente culpam: nec votum remissionis querenda haec possit homo. Hic ita dicitur & sapio. Quoniam deus incipit hominem iustificare, prius eum damnat, & quem vult aedificare, destruit. Quem vult sanare, percutit, quem viuificare occidit. Sicut in Reg. ij. & Deutero; xxxij. dicit.

Ego occidam & uiuificabo &c. Hoc autem facit, quoniam hominem conser-
terit, & i sui suorūq; peccatorū cognitionē humiliat, ac tremes-
facit, ut dicat miser peccator: non est pax ossibus meis a facie
peccatorū meorū. Non est sanitas in carne mea a facie irę tuę. Sic
enī montes fluunt a facie dñi. Sic mittit sagittas suas & conturba-
tate eos ab in creparatione tua dñe, & ab inspiratione spiritus irę
tuę. Sic conuertuntur peccatores in infernū, & implentur facies
eorū ignominia. Quā conturbationē & quassationē sapius
expertus David multis eā in diuersis ps conſitetur gemitibus.
In ista autē conturbatione incipit salus, Quia initiū sapiētiae timor
dñi. Hic dñs (ut ait Nahum i. (Mundans neminem facit
inno cēte, & in tēpestate & turbine vię eius, & nebulę puluis
pedū eius, hic allucent fulgura eius, videt & mouetur terra, hic
sagittę eius transeunt, & infigitur, & vox tonitruī eius voluitur
i. rorat, vident aquę & timēt. Hic deniq; opatur opus alienū
deus, ut opetur opus suū, hæc est vera contritio cordis, & humi-
liatio spūs gratissimū deo sacrificiū, Hic ē mactata victimā
in mēbra conscissa & pelle detracta in holocaustū incensa. Et
hic infunditur (ut vocat) grā. sicut ait Isa: xli. persequetur eos,
transibit in pace, Et lxxvi. Super quē requiescet spūs meus, nisi
super quietū & humilē tremētē sermones meos. Et Ezechias
Isa: xxxviii. Dñe si sic uiuitur & talib; vita spūs mei, corripies
me & uiuificabis me. Verū tūc adeo ignorat homo sui ius-
tificationē, ut sese proximū putet dānationi, Nec infusionē
grę, sed effusionē irę dei super se, hanc putet esse. Beatus tamē
si suffert hęc tentationē, qm cū se consūptū putauerit, orietur
sicut lucifer. Stante autē hac misera suę conscientię confu-
sione, Non habet pacem neq; consolationē, nisi ad potestātē
ecclesię confugiat, suisq; peccatis & miseris per confessionē
detectis, posulet solatiū & remediū, neq; em suo consilio vel
auxilio sese poterit pacare: imo absorbere tā dē tristitia in des-
perationē. Hic sacerdos talem videns humilitatem & come-
stionē / de fiducia p̄ris sibi ad faciē dā misericordiam tra-
ditq; plenissime p̄sumat, & soluat, solutiūq; p̄nunciat, ac sic p̄-
tem ei consecratiōe donet.
Absoluendus vero omni studio caueat, ne dubitet, sibi remissa
esse apud deū p̄ta sua, siq; quietus in corde: nā & si p̄re suę
conscientię confusione, sit incertus (sicut regulariter oportet
fieri, si compunctio vera est) tēstare tenetur, alteri iudicio
non p̄pter ipm platū aut p̄tatem eius vllō modo, Sed p̄pter
verū Christi qui mendari non p̄t dicendo, Quodcūq; sole-

ueris super terra / fides em huius verbi, faciet pacem & conscientiam
dum iuxta illud sacerdos soluerit, Qui vero pacem alia via querit
viputa experientia intus, hic certe deum videtur tenere, & pacem
in re: non in fide velle habere. Tantum enim habebis pacis, quantum
credideris verbo promittenti, quod quicquid solueris &c. Pax enim
nostra Christus est / sed in fide. Quod si quis huic verbo non credit,
etiam si milies milies absoluat a Papa ipso, & toti mundo confiteatur:
nunquam erit quietus.

Hæc igitur est illa dulcissima pars, de qua summas gratias ex
imo cordis agere debemus deo: qui talem dedit partem hominibus
quæ est vnica consolatio peccatorum & infortuniorum conscientiarum,
si modo Christum verum promississe credant. Ex istis nunc patet
quod supra querebatur, scilicet quod licet remissio culpe fiat per infusionem
gratiæ ante remissionem sacerdotis. Talis tamen est infusio gratiæ, &
ita sub forma iram abscondita (siquidem vestigia eius non cognoscuntur
ps. lxxvi. Et semita in pedibus eius non apparet Isa. xli.) ut homo incertior sit de gratia cum fuerit ipsa presentis, quam cum est
absens, ideo ordine generali non est nobis certa remissio culpe,
nisi per iudicium sacerdotis, nec per ipsum quidem: nisi credas
Christo promittenti. Quod cumque solueris &c. Donec autem nobis
incerta est: nec remissio quidem est, dum nondum nobis remissio
est, imo periret homo peius nisi fieret certa: quia non crederet
sibi remissionem factam. Sic Christus de Magia Magad Simonem
leprosum dixit Remittuntur ei peccata: quo utique significauit gratiam
etiam infusam, Sed hæc infusio ipsa non cognouit, nondum
erat pax offensus suis a facie peccatorum suorum, donec ad eam
conuersus diceret, remittuntur tibi peccata tua, Fides tua te saluum
fecit (scilicet quia credidit remittenti, ideo sequitur / vade in pace.
Et adulterum illi, iam remissa erant peccata, antequam Christus se erigeret.
At non illa hoc cognouit cum tot starent circum eam accusatores,
donec audiret vocem sponsi. d. Nemo te condemnauit Mulier: nec ego te condemnabo. Et Dauid certe cum peccasset & a propheta
Natan fuisset reprehensus de mandato dei, mortuus fuisse subito: quoniam operante in eo gratia iustificationis exclamauit, peccauit.
(Hæc est enim vox iustorum seipos primo accusantium) nisi statim
velut absolvens Natan dixisset, dominus quoque transiit peccatum
autem. Non morieris, quare enim addidit, non morieris, nisi quia
videbat eum terrore peccati sui conuersari & deficere. Ezechias
quoque audito quod moreretur, fuisset mortuus, nisi rursus ab Isa
consolationem accepisset & signum intrandi templi, cui credens
simul & pacem peccatorum remissionem obtinuit, sicut ait pie
Cij

estis potest ergi tuū omnia peccata mea. Et omnino in veritate testatur
quod fiducia coram deo misericordia dei ac remissione peccatorum
potuisset consistere, nisi deus nunc apparitionibus, nunc inspira-
tionibus, nunc oblatione incensationibus, nunc nebulae ostensa-
tionibus & alijs signis, ostendisset se se gratum habere, quicquid
operarentur: quod nunc vult fieri verbo & iudicio sacerdotum.

Igitur remissio dei gratiam operatur, sed remissio sacerdotis
pacem, quae & ipsa est gratia & donum dei, quia fides remissionis
& gratiae praesentis. Et hanc meo sensu dicerem esse eam, quam nostrum
doctores dicunt per sacramenta ecclesiae efficaciter conferri, Non
autem ipsam primam iustificante, quam autem sacramentum oportet adesse
in adultis. Sed ut Romae: i. dicitur. Fides in fide, oportet enim accedente
credere. At baptisatum oportet etiam credere, se recte credidisse &
accessisse, aut pacem, nunquam habebit, quae non nisi ex fide habetur.
Non ergo prius soluit Petrus quod Christus, sed declarat & ostendit
dilectionem / Cui quod si crediderit cum fiducia, & obtinuit pacem
& remissionem apud deum (i. certus sit se esse absolutum) non rei
sed fidei certitudine, propter infallibilem misericorditer promittentis
sermonem. Quod deumque solueris &c. Sic Romae: v. Iustificati gratis per
gratiam ipsius, pacem habemus ad deum per fidem non vultque per se &c.

¶ Quae recte & vere sapio. Non est falsum neque impro-
prium (ut illi voluit) dicere, quod Papa remittat culpam, imo remissa
io culpe est incomparabiliter melior quam remissio quarumcumque peccatorum
narum. Licet hanc ita sola praedicent, ut remissionem culpae fecerint
nullam esse in ecclesia. Cum contra potius sit, ubi enim homo per
remissionem culpe (quam sibi ipsi dare nequit, cum nemo sibi ipsi
credere debeat, nisi qui malit ex una turbatione duas facere)
per fidem absolutionis acceptam pacatus fuerit. Omnis poena enim
nulla poena est, Conscientiae enim confusio facit molestam poenam,
Iucunditas vero conscientiae optabilem facit poenam.

¶ Et hanc intelligentiam in populo. de praetere clauis videmus
abundare / qui simplici fide quiescit & accipiunt absolutionem.
Doctiores vero quidam se nituntur se contritionibus & opibus
atque confessionibus facere quietos, & nihil aliud agunt, quod
quod de inquietis ane in inquietum dicitur esse, quia in se & sua confis-
dunt, cum si sentirent conscientiae malum deberent Christo credere dis-
cedenti. Quod deumque solueris &c. Ad hoc autem conscientiae malum, Theo-
logi recentiores nimis foeliciter cooperantur, dum sacramentum praenotum sic tra-
ctant & docent ut populus discipulas suas contritiones & satisfactio-
nes confidere se peccata sua posse delere, quae vanissima praesump-
tio nihil aliud potest efficere, quam ut cum hemorrhoides Euangelica,
Ac consumpta in medicos tota suba penis & per habeat.

Fides primo in Chri[m] gratuit[um] remissionis largitor[em] docendi
erat, & desperatio pprie contritionis & satisfactiois puadeda,
vt sic fiducia & gaudio cordis de misericordia Christi firmam
sancdē hilariter odissent p[er] e[um] & contēnerēt & sacrificerēt.

¶ Nec Iuriste eiusdem carnificinē segnes sunt authores,
qui dum nimio studio extollunt p[re]t[er]it[um] Pape, plus fecerunt
g[ra]tiam & mirari p[re]t[er]it[um] Pape, q[uam] verbum Christi honorari
fide, Cum docendi sint homines, vt non in p[re]t[er]it[um] Pape; sed
in verbū Christi, Pape p[ro]mittentis confidere discant. Si modo
velint esse pacati in conscientijs suis, Non em quia Papa dat
aliquid habes, sed si credideris accipere / habes, tantum habes
quā[m] credis / p[ro]pter p[ro]missionē Christi.

Nisi aut[em] p[re]t[er]it[um] Clauit[um] sic valeret ad pacem cordis & remissio-
nem culp[ar]um vere (vt aiunt quidā) vilificarentur indul-
gētię. Quid em magni confertur, si rem[issio] p[en]arū confertur,
cum christianor[um] sit, etiā mortem contēnere?

¶ Itē cur dixit Christus Quod r[em]iseritis p[er]tā, remittitur
eis, nisi q[uod] non sunt remissa vlli, nisi remittente sacerdote, cre-
dat sibi remitti? Ideo i ver[bo] Quorū remiseritis p[er]tā / confertur
p[er]tā, sed in verbo remit[ur] eis, p[ro]cedat peccator ad fidē
remissionis. Sicut & in verbo. Quo d[omi]n[u]s q[uod] solueris / p[er]tā dat.
In verbo / soluta erit, fides nostra excitatur, poterat em dice-
re, Quorū remiseritis p[en]as vel vindictas / si voluisset id in-
telligere, Sed sciuit q[uod] consciētia iust[um] cata per grām: sua tres-
piditate euomeret grām, nisi succurreret ei per fidē de grē p[re]-
sentia ministerio sacerdotis, imo p[er]tā maneret, nisi remissū
crederet. Non em sufficit remissio peccati & grē donatio, Sed
oportet etiā credere eē remissā, & hoc ē testimoniū / q[uod] reddit
spūs dei spūi n[ost]ro, q[uod] sumus filij dei, quia esse filij dei, ē tā ab-
sconditū (cū appareat sibi esse hostis dei) vt nisi credat ita eē,
non possit esse. Sic em mirificat d[omi]n[u]s sanctos suos / q[uod] nemo sus-
tineret manū iustificātis & medentis: nisi credat eū iustificare &
mederi. Sicut medicus corporis incidēs infirmū: non creditur id
studio medēdi facere ab infirmo, nisi boni amici p[er]suadeāt ei.

¶ Siue ergo sacerdos sit causa sine qua non, siue alia / remis-
sionis peccator[um], non curo / dū verū esse alio modo constet
sacerdotē remittere p[er]tā & culpā. Sicut a[m]icis infirmi vere im-
putatur sanitas, dū sua suadela p[er]tulerunt, vt crederet infirmus
cedenti medico.

¶ Nec hic oportet cogitare / quid si sa-
cerdos erraret: q[uia] non in sacerdote, sed in verbo Chri[ni] nititur
remissio illa, ideo siue sacerdos id faciat luci vel honoris cā.
Tu modo optes remissionē sine fictione & credas p[ro]mittenti
Christo; imo etiam si ex leuitate absolueret adhuc obtineres

pacem & fide tua, sicut baptisum seu eucharistiam dat siue ille
lucrum querat, siue leuis ac ludens sit, tua fides plenum accipit,
Tanta res est verbum Christi & fides eius. Nam legimus inter gesta
martyrum quendam Mimam, ioco imo illudendo baptisum bap-
tismi voluisse, & inter baptisandum conuersum: vere baptisatum
a suis collusoribus gentilibus & statim martyrio ab eisdem con-
tonatum. Item St. Athanasius puer pueros baptisauit quos
Episcopus Alexandrie postea baptisatos iudicauit, ut in Eccle. hyst.
Et B. Cyprianus pacem a quodam Episcopo Therapio datam pro-
pere rephedit quidem, sed ratam esse voluit, Igitur fide iustifi-
camur, fide & pacificamur: non opibus nec penitentis aut
confessionibus.

Circa hanc sextam & septimam conclusionem. Leone illa nostra
cum gloria triumphat, imo de me carat encomium anni victoria, Et
ex sententia illa opinionum, aliam distinguit poenam fatissimam &
vindictiuam, aliam medicinam & curatiuam, quasi necesse sit hec
vel somniatibus credere, quam coram populo hanc distinctionem
prudenter in celant, ne vilescant indulgentie, ut potius lucra
si populus intelligeret tam modicas & steriles vindictiuas (i.
confessas) remitti poenas, deinde ut notum faceret omnibus / sese nes-
scire, quid sit vel vetus vel nouum sacerdotium. Intro ducit aliam
verborum caliginem & distinctionem clauium, alias auctoritatis:
alias excellentie, alias ministeriales. Adeo nihil nouerunt etiam
Magistri nostri eximii, hereticę prauitatis inquisitores & Catho-
licę fidei defensores, nisi quod ex lacrimosis & prancidis questionibus
quartum Sinarum suxerunt, volentes forte / quod quicquid Chris-
tus soluerit clauibus excellentie in celo (nam in terra non sol-
uit ipse) solutum erit in super celo apud deum. Rursum ut & deus
sit Pontifex: alius fingendus est deus superior, apud quem sit
solutum. quicquid ipse soluerit clauibus auctoritatis in super caelis
lo. Sed facessant nugę, vnas nouum clauis / in terra tradis-
tas. Jam quod inferunt, Ergo errat qui dicit sacerdotem nouam
legis tantum approbando & declarando soluere, hoc enim iudaici
erat sacerdotum. O acumen ingenii & pondus ingens eruditionis
/ dignissimum, plane viri, qui inquirat hereticos, & defendat
Catholicam fidem. Sed aduersus lapides & ligna. Quod rectius
Apostolus Paulus sacerdotum veterum asserit constituisse. in iudicandis
leprosis in iustificationibus & iudicandis carnis / in cibo & potu
& vestitu & festis diebus &c. Quibus ut figura significat sunt
iustificationes in spiritu & mundicie cordis, quas ministerio noui
sacerdotum operatur in ecclesia Christus. Quam igitur sextam
conclusionem

conclusionē ipse non posui ex animo, vt dixi ibidē, sed quia
alij sic sentiunt, tamē quia nec ipse aduersarij / cū oib⁹ suis Ma-
gistris / vsq; hodie pnt ostendere quō / sacerdos remittit cul-
pas, nisi hēreticā illā sed vītatā sniam pferat, q̄ dī / sacramēta
nouē legis iustificatē grām dare / illis / qui non ponūt obicē.
Cū sit impossibile / sacramētū conferri salubriter / nisi iā cre-
dentibus & iustis & dignis. Oportet em̄ accedentē credere, des-
inde non sacramētū, sed fides sacramētū iustificat. Leo quies
quid blateret opiniosus philosophus / vero similis ē / q; sacerdos
nouē legis declarat dītaxat / & approbat solutionē dei (i. os-
tendit) & hac ostensione & iudicio suo: quietat conscientiam
peccatoris / qui eius iudicio tenet credere & pacē habere. Quo
modo vetus sacerdos quietabat eos / quos corpore vel veste
mundos iudicabat, cū tñ ipse nullū posse commūicare, nec seipm.
Qd̄ em̄ ille in corporibus, hoc iste in conscientijs opatur. Et sic
respondet spūs literę & veritas figurę. Et expecto hos Catho-
licę fidei defensores, quō sine prauitate hēretica aliter possint
exponere clauū virtutem.

CON VIII.

Canones pœnitentiales solū viuētib⁹ sunt im-
positi / nihilq; mortuis secundum eosdem debet
imponi.

Hac disputo, & si multi sunt / qui mirentur eā esse dubiā.
¶ Primo pbatur per illud Ro: viij. Lex dominatur in ho-
mine, q̄to tēpore viuit &c. Qd̄ cū Aplūs de lege diuina inter-
p̄terur, multo magis verū est de lege humana. vnde ibidē dī-
cit. Cum mortuus fuerit vir eius / soluta est mulier a lege viri.
Multo magis ipse mortuus, ē solutus a lege vxoris viuētis. At
guit em̄ a minori Aplūs. Si viuus soluitur per mortē alterius,
multo magis ipse mortuus, per quē soluitur viuus.
¶ Secūdo leges Canonice sunt alligatę circūstancijs tēporis
loci personarū / sicut oēs alię leges positę, dī. xxix (vt oib⁹
notū est) De solo em̄ verbo Christi dictū est. In tērnū dñe
permanet verbū tuū / i sēculū sēculi veritas. Et iusticia eius
manet in sēculum sēculi. Verbū autē iusticia: i oīm: manet ad
tēpus dītaxat. Quare illis mutatis cessant & leges, nisi dicen-
dū est, q; vastata ciuitate, adhuc ipse locus desertus, teneatur ad
om̄ia, quę prius faciebat ciuitas, qd̄ est absurdū.
¶ Tercio Si ius cogit, etiā cū viuētib⁹ dispensare, & legē
mutare, qñ legis conditio cessat, vcl in peius vergit, cū (vt Leo

D

Papa dicit) Non debet contra charitatē militare, q̄ p̄ charitate statutū est, ita certe quod contra vnitatē, pacē &c. cōperit militare, q̄r̄ magis morituris leges sunt tollendē, cū non solū esset ibi condicio legū, sed ip̄e quoq; / cui & cuius conditionibus positę fuerunt.

¶ Quarto, ex ip̄is verbis legis, in quibus exprimitur clare dies & anni / ieiuniū / vigilię / labores, peregrinationes &c. quę manifestū est esse huius vitę, & per mortem cessare, vbi homo longe in aliā vitā migrat, vbi nec ieiunat nec plorat, nec comedit nec dormit, vt qui non habet corp⁹. Inde Ioānes Gerson / dāre audeat indulgētiā titulo multorū miliū annorū donatas / vt mihi miraculū sit, quidnā acciderit hereticę prauitatis inquisitoribus / vt hūc vel mortuū non combusserint, qui contra morem cōm stationū vrbis, tum maxime contra vltimū effusoris illius indulgētiarū Sixti quartī, tanta fiducia pronunciat, vt etiam moneat p̄ datos officia sua, in hijs corrigendis atq; puidendis / fatuas & superstitiosas appellāstitulaciones talitū indulgētiarū &c.

¶ Quinto Respicit. ad intētionē latoris Canonū, quos certū est, ne cogitasse quidē: vt eiusmodi Canones imponerentur morituris, Finge em̄ nos interrogare Pontificē tales ferentem, quos intelligis O pater in legē tuā: viuos aut mortuos? Quid respondēbit / nisi imo viuos: qd em̄ cū mortuis agere possum, qui egressi sunt forū meū.

¶ Sexto. Crudelissime faceret sacerdos Christi, si non relaxaret fratri sicut sibi velle fieri, & non est causa quare non debeat cū sit in eius prāte.

¶ Septimo. Si Canones pœnitentiales manēt mortuis, eadē ratione & ceteri omnes, Celebrant ergo, agant festa, & ieiunia & vigiliās, dicant horas Canonicas, non comedant oua, lac, carnes / certis diebus, Sed tantū oleū / pisces fruct⁹ / legumina, induant vestes pullas vel candidas p̄ differētia dierum, & alia onera grauissima, quib⁹ nūc p̄mitur misera illa / olim liberissima Ecclesia Christi, Nec em̄ vlla est ratio, quare aliquid cessent Canones p̄pter tempus: & non omēs. Q; si cessant illa, quę tñ sunt bona & vitoria ad vitā, cur non magis affectiua illa & sterilia atq; impeditiua: An hic etiā permuationē nobis fingimus: vt sicut alias pœnas p̄ illis p̄portionatas patiuntur / ita & alia opera illis p̄portionata ibidē faciūt; vt nihilomin⁹ dicendi sint, legere horas Canonicas?

¶ Octavo. De facto infirmis corpe, & si non sunt moris
turi tolluntur Canoncs, tam pñales q̄ morales. Sacerdos em̄
infirmus non tenetur orare, celebrare, deinde aliq̄ quoq; / nec
ieiunare / nec vigilare / nec a carnibus / ouis lacte abstinere.
Suntq; omnia non modo libera, imo phibita / q̄ prius erāt
sanis p̄cepta. Alioquin cū eos iā manus dñi tangat / diceretur
eis, Quare me psequimini sicut deus, & carnibus meis (.i. in-
firmitatib⁹) iaturamini. Arguo itaq; Canones sunt impos-
siti; non infirmis / sed sanis & valentibus, ergo multo minus
mortuis, sed viuētibus, aut si morituri & mortui non sunt lis-
beri. cur infirmi etiā non eis dē p̄muntur & vexantur; deniq;
recepta sanitate non tenētur repetere om̄issa i infirmitate, quō
ergo credentur post mortē repetendi, aut soluendi Canoncs?

Sed hic dicitur quidā. Quid si quis sanus ipositas pñas os-
miserit / & postea moritur⁹ confiteat⁹ videtur, q̄ tales oīno
necessē sit in purgatorio soluere, etiam si aliq̄ non imponendū
sint aut non imponantur. Respondeo q̄ neq; q̄, quia per talē
omissionē nihil est factum aliud / q̄ q̄ contra p̄ceptū ecclesie
p̄cāt est, de quo dolendū est, non denuo repetendum, ac im-
plendū pro p̄terito, sed pro futuro tm̄. Sufficit diei malicia sua
castinus sollicit⁹ erit sibi / Q; si p̄cepti trāsgressio vllis esset res-
petenda, vt nulla maneret, maxime id in dei p̄ceptis fieri debet
ret. Sed ē impossibile vt adulterium non sit factum om̄issq;
castitatis.

¶ Nono. Qui cūq; maiorem p̄cā subit q̄ sibi imposita ē,
huic merito & naturali iure remittuntur minores, sed mortu-
rus subit vltimā summā & maximā p̄cā, s. mortis; Quare
p̄sentem mortē / om̄is alia debet tolli, cū vix vllus sufficiat huic
soli p̄cā. Et iterum sūge / coram legislatore moriturum sese
ad mortem offerentē / an non ille suas statim retractabit

¶ Decimo. Illustres quidam in ecclesia doctores / dicūt / q̄
Christianus quilibet sit ditissimus; quia per mortem voluntar-
riā / potest om̄ia soluere & statim saluare, Cū nihil sit maius
voluntaria morte p̄pter deum suscepta, ergo frustra Canoncs
illuc referantur. Huius sn̄e sunt Vuilhel: Paris: Cerson. & se-
quitur eos, non irrationabilis multitudo.

¶ Vndecimo. Si mors satis p̄cā non est / nisi mortuus &
Canoncs ferat, ergo Canonū p̄cā maior erit mortis p̄cā
quippe / quē vltra mortē durat / & fiet iniuria mortis Christi-
anorū, de qua dictum est, Preciosa in conspectu dñi mors san-
ctorū eius.

¶ Decimo decimo. Finge peccatorem rapi, & in ipsa confessione Christi statim subire martyrium, an quod canonibus satisfecit (ut de S. Bonifacio Martyre legitur) Hunc ergo remorabitur purgatorium nisi cum Christo? Et fiet ut oritur per Martyre in ecclesia? At omnis voluntarie moriens (de hoc cum loquimur, i. de Christiano) etiam pro voluntate dei moritur.

¶ Tercio decimo. Cur non Civiles quoque leges post mortem manent solvende, cum & ipsae ligent coram deo & in caelis; non sua virtute, sed Christi & Apostolorum Petri & Pauli, qui tradunt ex animo & propter conscientiam illis subijci oportere, quia sic est voluntas dei?

¶ Quarto decimo. Canones cessant, Quod non laicus poenitens mutat statum se in sacerdotium / aut sacerdos in episcopatum / aut in monachatum, Et haec cessatio fit in hac vita; & non cessat in mutatione mortis: Quid absurdius?

¶ Quinto decimo. Quod talis sententia de Canonibus post mortem solvenda / prorsus nullam habet auctoritatem scripturae, canonum, aut rationis probabilis, sed videtur sola inertia & negligentia sacerdotum introducta, sicut & multa alia superstitiosa.

¶ Decimo sexto. Ad hoc habemus exempla patrum antiquorum, & certe vnus Cyprianus vel rigidissimus ecclesiasticarum censurarum & disciplinarum observator / istum Episcopus: xvij. li. iij. praecipit pacem dandam, his qui periculo mortis sunt obnoxii, ut ad deum cum pace veniant, facta confessione sua vel presbytero, vel diacono, ut ibidem dicit, At datio pacis illa nihil est / quod id quod nunc remissio plenaria vocatur, ut patet intuenti.

¶ Concludamus ergo quod Canones non nisi viventibus; nec his nisi sanis & valentibus imponendi sunt, imo non nisi pigris, & qui sponte sua melius agere nolunt. Haec certe non tam late perduxissem, si non scirem quosdam nimis tenaciter asserere contrarium, quod tamen nulla via probare possunt, Nam si cum ingeniosis & eruditis vellere agere, melius tacerem quam loquerer.

¶ At hic dicat aliquis, sic dicere est nimis vilificare indulgentias / si solum Canonice poenae, nec omnes tamen; nec nisi huius vitae remittuntur. Et ideo. Prestat viles fieri indulgentias, quam Crucem Christi euacuare, & melius est viles habere indulgentias, quam aliquid in ecclesia docere, quod si rationis possit argui in ecclesiae confusione. Ego sane, libera fronte confiteor atque preestor, me non magnopere curare indulgentias / quo ad remissionem poenarum, (in qua illi sola gloriantur) sed maxime veneror / amplector gratulor iis, quo ad remissionem culpe / secundum sensum meum supra positum: quam illi nullam esse putant.

¶ Huic octauę obijcitur pugio vnus plumbetis, q̄ uidelicet
 in iuribus inuenitur / etiã mortuos excommunicari, vt p̄ces
 ris testatur. c. A nobis extra de sen: excom: Q̄ timebam / ne
 etiã inueniri dicerent: p̄nas sensibiles & satisfactiões infligi
 mortuis. At bene ē / q̄ tm̄ excommunicari dixerūt mortuos,
 ita & absolui mortuos, nemo est qui negat. Sed quid ista ab-
 solutio ad remissionē p̄narū? Heccine est illa subtilissima
 dialectica, sine qua docent non fieri Theologū: forte ī quinta
 figura tener illa consequentiã. Aliquis absoluitur ab excom-
 municatione, ergo remittuntur ei p̄nę satisfactorię: vt quid
 ergo passim indulgentias profundunt, si absolutus a peccato:
 mox etiã remissionem habet p̄narū? Si aut̄ absolutus adhuc
 remaneat satisfactio: quō ergo absolutio mortuis prodest aut
 tollit p̄nã? Igitur inutilis ē iste syllogismus, q̄ sicut excom-
 municatio sese exōndit ad mortuos ita & remissio p̄narum:
 Immo vt ip̄met iuriste dicūt, Excommunicatio mortui • mors
 tuo nihil infert, sicut absolutio nihil confert: sed om̄ia hęc nos
 his iungunt in terrorem, nisi q̄ non p̄ tali publice oratur. Non
 plus igitur ille patitur a tali excommunicatione q̄ pateretur,
 domus vel vestis si excommunicaret, sic rursus nihil plus ius-
 uat absolutio ne, Sed quiescã deinceps confutare cōtradictio-
 nes istas garrulas, cū nihil ī se cōtineat q̄ opiniones scholasti-
 cas: nec in Scripturis, nec ecclesiasticis p̄cipibus: nec Canonibꝫ
 fundatas, Semp̄ em̄ petit principii, aut ī hoc non facit, more
 iratarum muliercularū saltem blatterat hęc verba, Errat, Furit,
 insanit, Error, errare, In hīs em̄ verbis summã sapientię & scie-
 entię suę constitutã vult videri,

¶ CON: IX.

Inde bene nobis facit Spiritus sanctus in Papa/
 excipiendo in suis decretis semper articulū mortis
 & necessitatis.

¶ Ista conclusio magis est p̄batio p̄cedentis, Certū est enim
 q̄ si articulos necessitatis p̄alis Sūmus Pontifex vult excep-
 tos, multo magis necessitatē æternã. Ad quã homo per mors
 tem vadit, cū infirmus aut impeditus legē, solū t̄pali im-
 potētia teneatur. Quin etiã quã Sūmus Pontifex non
 excipit necessitatē, t̄n̄ excepta non minus intelligitur. Cū nes-
 cessitas non habeat legem. At mors necessitas necessitatum, &
 impedimentū impedimentorū om̄niū vltimum & maximū
 est.

• Dij

¶ CONCLV: X.

Indo. te & male faciunt sacerdotes ij / qui morituris
pœnitencias Canonicas in purgatorium referunt.

¶ Et hæc quoq; corollariū manifestū est conclusionis viij.
Et certe sunt nonnulli / qui mirent, si hæc sint a sacerdotibus.
At utiq; sunt / Cū vero id sit / plus obedientiam Canonum q̄
obediētā vocāis de ponderare, & vtiliora Canonū opa pre-
ferre, p̄o p̄ciosissime mortis christianorū, Nescio si illi rectæ
fidei regulā teneant, qui tali imbuti sunt opinione.

¶ Secūdo / id notū est / & insignibus authoribus celebre in
Ecclesia, si quem deus hominē in medijs ip̄s operibus obedi-
ent & castitæ ad extasim raperet, vel singularem illuminationem,
teneat homo tū opus intermittere, & obedientiam
ecclesie relinquere, & deo obsequi magis q̄ hominib;: Immo
dicitur in ip̄s horis canonicis attentionem verborum debere
omitti contra p̄ceptū ecclesie, si qua arriserit celestis illustratio
& affectio. Si ergo in ijs vocationibus seruiantur leges ecclesie,
quō non seruiantur in vocatione & extasitam magna, scz
mortis: Nisi forte stultorū sequi oportet multitudinē, qui in
operibus suis cœremonialibus ita herent, vt manifestā obedi-
entiā dei & hominū p̄pter illa sepius postponāt, & recte sibi fecerit
videantur, si illa t̄m, cetera vero nūq; fecerint.

¶ Tercio, Esset sane ecclesia tum satis impia in deum, si scz est
in suo foro retineret inferiori, quē deus iam ad suum tribunal
sup̄mum vocat, Aut q̄n patitur Sūmus Pontifex, reum, te-
nere lege, iurisq; fori inferioris Episcopi aut prelati, postq̄
vocatus est suo foro sisti: an ip̄e id a suis inferioribus requirit,
q̄ ip̄e homo / suo deo superiori non permittit: Claudere ergo
manū dei homo, & h̄c non p̄t claudere homini: Absit.
At certe si morituro imponit Canones, clarū est q̄ eū sc̄dm
suum forum, dicat & punit. Hæc sunt itaq; ferme viginti
rationes quæ me mouerunt (vt spero) non temere dubitare
de materia illa canonicarū pœnarum / cū in contrariā partem
nulla sit auctoritas, nec Canon, nec ratio, nec vniuersalis vsus
ecclesie, sed abusus quorundā tantūmodo.

¶ CON: XI.

Zizania illa / de mutanda pœna Canonica / in pœ-
nam purgatorii videntur cœte / dormiētibus epis-
copis feminata.

¶ Hic rogo / null⁹ existimet me calumniā R. Ep̄is struere / q̄
dixerim eos dormiuisse / Euāgelij / non mea sunt verba / nisi q̄
ibi non ponitur nomen Ep̄os / sed hominū . Certū est tñ / q̄
per homines intelligit Maiores & rectores Ecclesie / nisi p̄ tro-
pologā / vniuscuiusq̄ spiritū & mentē super corpus suum
accepit . Igitur Pontifices ecclesie / ista quidē non docēt / quia
(vt dixi) Nullus Canon / nullum statutum ex illis habemus /
vnde id possit doceri . Frustra itaq̄ laborant / quidā Cano-
niste / dū nituntur ostēdere / quales sint illi omni dies / quadra-
genae in purgatorio / cum vere nulli sint / aut saltē esse / non po-
beatur / sed error inde venit / q̄ non aduertit Canōnes esse i tpe
huius vite statutos / & super terrā ligantes / sicut qui mutat mu-
nicipium / & iura quoq̄ municipalia simul . Q̄ si quid debet
prius cogitur satisfacere / q̄ mutare . Mutatur morituris prius
nihil est imponendū / neq̄ remittēdi sūt ad purgatoriū cū resis-
duo pœnitentiæ (vt Gerson in aliquo loco asserit) sed magis
(vt idem melius alibi sapit) ad mortem constanter & volenter
p̄ voluntate dei suscipiendā .

¶ Hic videndū cōmentū illud & futile cauillum / quo velut
puellulosterrere laruis cupiunt / dicentes / quia sacerdos igno-
rat mensurā contritionis absoluendi / ideoq̄ forte non im-
ponit tantā satisfactionem quantam iusticia diuina requirit /
quare necesse est & huic vel proprio opere / vel indulgentijs
satisficere .

Primū vide / vt nuda sua verba pro oraculis sonent / sine
vlla probatione / cū tamen ppheta dicat . Non faciet deus ver-
bū / nisi reuelauerit secretū suū ad seruos suos pphetas . Necesse
credibile / cū deus noster sit / qui doctā nos vtilia / sicut per p-
phetam loquitur . non etiā hanc suæ iusticiæ exactiōnem alie-
cubi reuelarit .

Deinde nescio an sic dicentes / deum vult vfarariū aut
mercatorē facere / vt qui non remittit gratis / nisi ei velut p̄-
cū reddatur / satisfactio . An forte volunt / vt cum iusticia dei
tractemus de nostris peccatis / coram qua nullus iustificatur
homo .

¶ Tercio. Si id ita ē, Cur ergo Papa plenarie absoluit, cum
eque ignoret mensurā contritionis nec ipse potest supplere con-
tritionis imperfectionem: perfecta autē eius absolutione non
egget. Nec habet alterius generis potestatem quā alius sacerdos, sed al-
terius quantitatis: quia ipse omnia peccata, Alij aliqua remittit, &
quantā satisfactionē illi in aliquibus, tantā ipse in omnibus potest
remittere/nec amplius/Alioquin monstrum esset ecclesia ex
diuersi generis potestate constituta.

¶ Quarto. Et ecclesia primitiua ignorabat contritionis mē-
surā & pondus spirituum, nihilo tamen minus remittebat plenarie
peccata post peractā penitentiam/ quā satisfuisse/ non potuit scire/
iuxta hominum sententiā.

¶ Quinto. Iterū somniū pcedit ex eo/ quod remissionē peccato-
rum non super fidem & uerbum miserētis Christi/ sed super opus
currentis hominis edificant, quia satisfactoriam plenariā dari
non posse fingunt/ nisi perfecte contritis: quorum nullus est in
hac uita, Et tamen concedunt eā dari a Papa, etiā imperfecte con-
tritis.

¶ Sexto. Si iusticia dei aliquā requirit/ iam extra manū est
ecclesie, quā nihil habet mutare quod deus uult/ aut imponit, Stat
enim firma sententia, Consiliū meū stabit, & uoluntas mea fiet.

¶ Eadem ratione & illud confutatur/ quod alij dicunt pœnas
Canonicas esse declaratorias pœnarū a iusticia diuina requisita-
rum. Primū illud non probatur: ergo eadē facilitate contēnitur,
Si declarat ergo impossibile est ut relaxet ecclesia easdē: quia
non imposuit, sed impositas a deo declarat, Aut dicere cogē-
tur quod uerbum Christi sic sit ordinandū. Quodcumque ego liga-
uero/ tu solues.

¶ CONCLV: XII.

Olim pœnæ Canonice/ non post/ sed ante absolu-
tionē imponebantur/ tanquam tentamenta uerę con-
tritionis.

¶ Iterū probatur octauā hęc duo decima, quia Canonice pœnæ
adeo sunt temporales ut finē sui habeant ipsam absolutionem,
Cum autē nullus moriturus non debeat absolui (ceteris parib⁹)
patet, quod non est imponēde/ sed etiā impositę & imponēde/ sunt
potius relaxandę. quod si mos ille priscus ecclesie hucusque fuisse
seruatus, non fuisset error iste natus. Nūc uero cum absolutio
pcedat pœnas factū est, ut in absolutionis iniuriā: non abso-
lutū remittant in mortem, & rem monstro faciant simillimā:
dam

dū absoluēdo non absoluunt, & absolutū eadē vō ligāt.
¶ Primo pbatur con: ex iōp vsu solennis pñe, in Canoa
nibus descripte, cuius vel exemplū vel reliquū vefigiū adhuc
agitur in homicidij pœnitentiā, Cur em̄ hic viuente absolutū
a pœna, & non remittunt eum ad alias in vita agēdas, qui tam
rigidi sunt in morituros?

¶ Secundo, Sic B. Hierony: scribit Fabiolā suā absolutam.
Sic B. Ambro: suū Theodosiū absoluit, deniq; apud nullū
frequentius id legitur, q̄ apud gloriosum martyre Cyprianū
li: in ep̄ Fasuarū. Item in Ecclesiastica & tripertita hystoria.
Itē apd̄ Dionysiū in ecclesiastica Hierarchia status pœnitentiū &
energimenorū describit. In ijs oib⁹ videm⁹: non fuisse recep
tos tūc ad grām & absolutionē peccatores, nisi pacta pnia.

¶ Tercio, Neq; Christus absoluit Mariā Magd: & adulterā
nisi post lacrymas/vnctionē, & vehemētissimā & humillimā
afflictioem.

¶ Quarto, Sic legim⁹ Gen: xliij Ioseph fratres suos multis
afflixisse tērationib⁹/ vt exploraret, an ye essent erga se & Bes
niamin affecti, quo cognito uelauit se eis/ & i grām recepit.

¶ CONCLV: XIII.

Morituri per mortem om̄ia soluunt/ & legib⁹ Ca
nonum mortuū iam sunt/ habentes iure earum re
laxationem.

¶ Hęc concludit p̄dicta & satis patet/ Esset em̄ hęc res mira
satis si moriturus soluitur ab om̄ibus operibus/rebus/legi
bus/hom̄inib⁹: insuper ab ip̄is legibus dei. scz vbi p̄cipitur/
Elemosyna/oratio/ieiuniū/crux/labor, & quicquid p̄ cor
pus gerit, deniq; ab ip̄is sancte dilectionis (q̄ nunq̄ excidit
sola) operibus erga pximū, & solē rerū/sint Canones/a quie
bus non possit solui, Tū Christianus miserabilior erit cunctis
gentibus puta, quē etiā mortuū, vident leges viuorū, cum ip̄o
poti⁹ talis sit, vt etiā inter mortuos esse debeat liber per Ch̄m
in quo viuit.

¶ Colligamus nunc tandē Epilogū, vt videamus quātis
remittitur pœne per indulgentias. Sexto, p̄ ex hōim̄ genus
mihi videtur exceptū quod non eget indulgentiis. Primo
mortui seu morituri. Secundo infirmi. Tercio legitime impe
diti. Quarto qui non commiserunt crimina. Quinto, qui meliora
operantur. Ostendemus hęc & faciamus salte verisimilia.
E

200
¶ Primum quod forte maxime mouet, scz qd publicis cri-
minibus solū necessariae sunt indulgentie, vt sunt adulteria / ho-
miciidia / vixure / fornicatiōes / ebrietates / rebelliōes &c. Tales enī
si fuerint occultū / ad Canones non vidētur pertinere. Primo
qd Canones statuunt publicas pñias, nec habet eccl'ia iudicare
foris de occultis. Secūdo, qd p cōm occultū / sicut non debet
publice puniri, ita nec eger publice remitti, sed indulgentie sunt
remissiones publicę & in facie Ecclesie fiūt, vt patet, imo sunt
nonnulli qui non nihil distare putā inter indulgentias pub-
licas Bullis concessas, & priuatum in foro consciētie donatas.
Tercio, Occultis peccatis non est offensa ecclesia, sed solūmō
publicis, ideo non tenētur ad pñiam publicam, vt resarciant
scandala, & rursū edificent qd destruxerunt. Quarto, Et
nūc iurisperiti non dānant publice criminosos: nisi fuerit
iure notoriū, tolerātes factō notorios, quos si sniam certe non
reprobo / nec erronea mihi videtur, cū nulli liceat alterū ius
dicare, damnare, despiciere quantūlibet peccatorē, nisi pātem
habuerit iudicandi super eū, ne dicatur ei, Tu quis es qui iudis
cas alienū seruisti. Negligentia tūcharitatis reprehendenda est, tū
patorum subditorū, qd notorios factō s' n' n' libere agere /
nec curāt vt fiant notoriū iure / sic d' illud pceptum Christi,
dic ecclesie / si ecclesia non audierit &c.

¶ Secūdo, Credo quib' patere / qd solū p criminibus im-
ponatur pœne Canonice, ergo indulgentie (si sunt remissio-
nes Canonum) non n' si criminosis sunt viles. Ideo qui cōi
vita agunt, que sine peccatis venialib' non agitur, non habēt
opus venijs. Maxime cū nec debeat institui pœna venialibus,
imō nec confiteri teneantur: multo minus venias redimere
opus habēt. Alioquin esset necesse pœnas Canonicas ab om-
nib' omni tēpore ferri, cū nemo (vt dixi) sine venialib' viuat.
Atq; amplius loquar / nec p omi peccato mortali sunt venie
redimēde, quod sic ostendo. Nemo certus / est se non semper
peccare mor' aliter / p p' occultissimū superbię vitiiū. Si ergo
super omi mortali starent Canonice pœne, non esset tota vita
fidelitū / vltra cruce euāgelicā, nisi etiā canonice pœnę car-
niticina. Quare & semp redimēde essent indulgentie, atq; nihil
aliud agendū. Quod absurdum ē / patet indulgentias non
esse nisi sup' peccatis a Canonibus punitis, p cōm autē a Cano-
nibus puniri nulla possunt, nisi certa & publica crimina. Aut si
nullū vrgear / saltē q' sibi certa s' n' eē crimina, vt dixi de adu-
lterio, furto, homicidio &c. i. manifesta opa foris, Quare cons-
ensus cuiusc' q' mortalis, non p'inet ad Canonicas pœnas vt

Imponendas vel remittendas, vt nec verbū oris, nisi in occasio
operis futuri, vt etiā ex v̄bis Canonū patet.

¶ Tercio. Nec sic sunt criminibus impositi Canones, quia
essent, si quis melius quid operetur, vt si intret monasteriū, aut
se deputer seruitio pauperū & hospitalis, aut p̄ Christo patiat̄,
aut p̄ voluntate dei moriatur, aut simile vel maius quippiā hīs
fecerit, in ihsclaret, q̄ Canonice p̄ncē cessant, nec indulgētiae
eis aliquid p̄sunt. Vnde solū inerbibus: frigide p̄cētibus/
delicatis scz peccatorib⁹ / sūt impositae, idē & solū modo duris
& impatiētibus indulgētiae pprie concedi videntur.

¶ Quarto. Impeditis iustissima causa, vt p̄nas ferre non
possint, non ē dubiū, non impositas intelligi / vt si quis capti-
uus esset turcis & infidelibus, si seruus alicuius dñi, cui teneatur
obedire sub p̄cepto euāgelij: Aut etiā debitorum reddere, seruire
uxori & liberis, ope manūū & victu q̄rendo, illis em̄ impeditus,
non teneatur ea dimittere, imo teneatur ea facere & Canones
omittere, & deo obedire, quare nec remissiones illorū habet
necessarias, quorū non fuit capax impositionis.

¶ Quinto. Infirmis nihil imponunt Canones, sanus ergo
q̄ritur. Et qui non sit de n̄ro illorū / qui dicunt, Manus dñi tes-
tigir me. Hīs em̄ non impositio p̄cēnarū, sed visitatio & con-
solatio debetur / scđ̄ illud Christi, Infirmus fui & non visi-
tastis me. Alioquin dicitur pontificib⁹ / Qm̄ quē tu percussisti,
persecuti sunt, & super dolorē vulnerū meorū addiderunt. Et
illd̄ Iob. Quare me persequimini sicut deus, ergo nec ihs sunt
necessarię venię.

¶ Sexto. Tandē mortuis & morituris / de quib⁹ dictū ē. Vis-
des ergo / q̄ multi sint Christiani, quib⁹ venię non sunt neces-
sarię nec vtilis, sed ad conclusionē tandē reuertor, vt hāc ma-
teriā aliqñ finis, & pprio eos sodiā gladio, Constat ap̄d om-
nes in ecclesia. q̄ in agone & articulo mortis, quilibet sacerdos,
Papa ē ergo oīa imittit morituro, q̄ si deest sacerdos / certe vos
tū sufficit, quare absolutus ē ab d̄ib⁹, q̄ a Papa p̄t absolui
ergo indulgētiae defūctis nihil cōferri vidēt̄ p̄sus, cū q̄cqd solū
ui p̄t, solutū sit in morte. Ex q̄ s̄p̄ patet, q̄ gradus & legū dñia
solū sup̄ viuētes & sanos intelligitur. Igit̄ venię sunt vtilis ma-
nifeste criminosis, viuētib⁹, sanis, ac valentib⁹, n̄ in impeditis, &
meli⁹ agere non volētib⁹. Hic si erro / tuocet me q̄ p̄t & scierit

Si autē q̄ras / a quib⁹ ergo p̄cēns redimūt̄ anie, vt q̄spatū ē ī
purgatorio, si canonicę nihil respōdēs pa iuntur. Dico, Si id
ego scirem, quid disputarem & quęrerem? Ego non sum tā
expertus & sciens, quid deus faciat cum animabus separatis;

ut illi celsissimi animarum redemptores, qui omnia ad se securo
pronunciant, ac si fuerit impossibile eos esse homines. Accedit
ad difficultatem, quod sunt doctores, qui putant animas nihil ab
igne, sed in igne tantummodo pati: ut sit ignis non tortor, sed
carcer animarum. Idcirco & hic ingredior multo maxime
dubia & disputabilem materiam, & quid super his rebus perceperim
profero.

¶ CON: XIII.

Imperfecta sanitas seu charitas morituri/necessario
secum fert / magnū timorē / tantoque maiorem/
quāto minor fuerit ipsa.

¶ Patet per illud, i. Ioan: iij. Timor non est in charitate, perfecta
charitas foras mittit timorem, quia timor poenā. Igitur si
perfecta Charitas foras mittit timorē, necessarium ē / ut imperfecta
timorē non mittat foras. Ad hoc / timor sit cū charitate im-
perfecta, Sed ubi ē illa perfecta Charitas? & (ut digredior paulū)
Quis est sine timore mortis iudicij inferni: nā in homine
quocumque sancto relictis sunt vetustatis & peccati, & non potest
filius Israel in hoc tpe Iebusū / Cananū & reliquas gentes spernit
delere, manet vestigiū prioris Ade. Hæc autem vetustas est error
concupiscentia, ira, timor, spes, desperatio, mala conscientia /
horror mortis &c. Hæc enim sunt veteris & carnalis hominis:
minuuntur autem in nouo homine, sed non extinguuntur, donec
& ipse extingatur per mortē / Sicut ait Apłus, licet is qui foris est nō
homo corumpatur, ille qui intus est renouatur de die in diem.
Igitur ista mala reliquias vetustatis / per indulgentias non tolluntur,
nec per ceptā contritionē, sed incipiunt tolli, ac perficiendo
magis ac magis tolluntur. Hęc est sanitas spūs, nihil aliud
quā fides seu charitas in Christo.

Isto sic posito / patet conclusio satis, quia si quispiam fuerit
occupatus morte, prius sit perfectę charitatis, quā timorē perlat,
necessario cū timore & horrore moritur, donec perficiatur
charitas, & foras mittat timorē illū. Hic autem timor / ē ipsa conscientia
mala & trepida, propter defectū fidei / Nulla est enim formidolosa
conscientia, nisi quæ fide vel vacua vel imperfecta ē,
Sic enim & Apłus ait, Sanguis Christi liberare conscientias nostras
ab operibus mortuis. Et iterū Heb: x. Aspersi corda a conscientia
ista mala in plenitudine fidei.

Breuiter si possum probare / Quod causa horroris & timoris sit

diffidētia, Rursū / causa securitatis / sic fides, credo simyl phas
ē esse / q̄ moriens in fide imperfecta / necessario timet & horret,
sed diffidētia esse cau sam terroris, desperationis, damnatio-
nis / i euāgelio sepius legitur, Primū / quādo Petrus dñm a se
fussit exire, quia homo peccator ego sum inquit. Secundo
qñ cepit mergi ppter modicā suā fidē. Tercio, qñ discipuli
p̄ turbatione voluerunt clamare: vbi Christum super mare
ambulante, phāasma putabāt. Quarto, qñ turbati existimas-
bant se sp̄m videre, cū intraret ad eos ianuis clausis. In hijs
omnibus ostenditur diffidētia esse causam timoris & hor-
roris, venit ergo om̄is turbatio ex diffidētia, om̄is securitas ex
fiducia i deū, Fiducia aut̄ ex charitate, quia necesse ē vt is tibi
placeat / in quē confidas.

CON: XV.

Hic timor & horror satis est / se solo / facere (vt
alia taceam) p̄cnam purgatorij : cum sit p̄ximus
desperationis horror.

¶ Nihil de igne & loco purgatorij in quor, non q̄ ea nes-
gem, sed q̄ alia est illa disputatio, nec a me n̄c instituta, deide
q̄ nesciā, vbi sit loc⁹ purgatorij, licet. B. Thomas illū sub terra
esse putet. Ego v̄o interim cū. B. Aug: remaneo, scz q̄ recep-
tacula anīarū abdita sint / & remota a n̄tra cognitione, Quē
ideo dico, ne Pighardus hereticus / i me sibi videat obtinuisse,
purgatorij non esse, quia locū eius ignorum esse confiteor /
Aut ideo Romanā ecclēsiā errare, quia opinionem. B. Tomę
non explodit. Mihi certissimū est / purgatorij esse, nec multū
me mouet / quid blatterēt heretici, qñ iam mille & plus centū
anni sunt. q̄. B. Aug: in suarū confessio: li: ix. p̄ matre & patre
suo orat & orandū petit, Et eadē sancta mater eius / moriēs (vt
ibi scribit) memoriā sui optauerit ad altare domini, sed & a B.
Ambro: id factum narrat. Q̄ si etiā tēpore Apostolorū non
fussit purgatorij (vt superbit fastidiosus pighardus) n̄siquid
ideo credendum est heretico vix quinquaginta annos nuper
nato. & fidem tot seculorū falsam fuisse conueniendū: max-
ime cū ip̄e nihil aliud faciat / q̄ q̄ dicit nō. do. & sic pbauit
om̄ia sua: & improbauit om̄ia n̄ra, quasi non & lignū & las-
pis non credant. Sed hęc suo operi & tpi.

Igitur concessum est / horrōre esse in animabus, n̄c p̄bo
aut̄ esse p̄cnā purgatorij vel maximā.

¶ Primo. Oēs concedūt eas dē esse pēnas purgatorij & inferni, nisi q̄ differūt eternitate. At scriptura describit pēnas inferni esse / turbationē / pauorē, horrorē, fugā, vt ps. i. Non sic impij non sic, sed tanq̄ puluē. Quē p̄uēca ventus. Sed & i Job & Isaie & multis alijs locis / impij compātur stipule & pulueri, turbine rapis atq; dispersis, in quo nimirū significat fugā horribilē dānatorij. Itē ps. ij. Tūc loquetur ad eos in ira sua, & in furore suo conturbabit eos. Et Isaie: xxvij. Qui confidūt in illū / non confundēt. i. non festinabit: non pauebit nec fugiet confusus & horrens, vtiq; volēs / q̄ non confidētes confundentur & pauebūt. puer: i. Qui me audierit absq; terrore requiescet, & abūdantia perfructur, timore malorū sublato. Et ps. cxi. Ab auditione mala non timebit. Hīs em̄ & alijs locis scripturę / terror / horror / pauor / timor / tremor / exprimitur pēna impiorū, q̄n̄ priorū contraria asserit. dñi q; & B. Iacob dicit, q̄ demones credūt & contremiscūt. Et Deut: xxxij clare p̄nū. iat / pēnā impij esse pauorē. d. Dabit tibi dñs deus cor pauidū &c. Nā si pauor ille non esset / nec mors / nec infernū, nec vlla pēna esset molesta. sicut ait in Canticis. Fortis vt mors dilectio / dura sicut micus & mulatio. qd̄ satis ostensum ē in Martyribus, adeo vt de impijs dicat spūs. ps. xij. Illic trepidauerūt timore vbi non fuit timor. & puer: xxvij. Fugit impij nemine persequēte. Iustū aut̄ quasi leo confidēs / absq; terrore erit. Alioquin. Cur vnus timet mortē & dolere / alius v̄o consentit, nisi quia inus iusticię fiducia destituit? timet / vbi timere non debet?

Secūdo. ij. Testari. Qui non credūt Euāgēlio / dabūt pēnas in interitu eternas. a facie dñi & a gloria virtutis eius / quia scz solo vultu virtutis suę torquet eos & cruciat deus, cū sit eis insustētabilis, icho fugient & non effugiet, sed dephendent inter angustias. Sic illud Sap: Cito apparebit vobis horredē. Et ps. xx. Pones eos vt clibanū ignis in tpe vultus tui. Alioquin vñ illa vox: Montes cadite sup nos, & colles operite nos / Et illud Isa. ij. Ingredere petrā & abscondere i fossa humo / a facie furoris dñi & gloria maiestatis eius. Et illud Job. Quis mihi tribuat, vt i inferno ptegas me & abscondas me, do nec transeat furor tuus? Pater noster. a facie dñi orit̄ eorū maxia pēna / dñi confundūt a se / dñi sua inuidicia ad tātā puritatē comparata

¶ Tercio. Et ecclesia in personā anīarū p̄fallit & gemit ps. vi. Conturbata sunt ossa mea, & anīa mea turbata ē valde. Et ps. cxlij. Circūderunt me dolores mortis, & pericula inferni ins

venerit me. Vnde & vltimiffima oīo est, vt eis requies opte-
mus, vtiq; intelligētes / q̄ sunt in quierē. At p̄cēnē non faciūt
in quietudinē: vt patet in Martyribus & confitā:ibus viris / sed
horror & fuga p̄cēnā: quē oriūt ex irmitate fiduciā: i deū.
Sicut credit vnusqu; sp̄s, sicut ei & tales sunt ei p̄cēnē & oīa,
qualis fuerit & ip̄e, inde non conturbat iustū quicquid acci-
derit ei (ait Sap.) Rursūm impios terret (Leuit. xvi) sonitus folij
volantis. Et Isai. lviij. Impij quasi mare feruēs, q̄ quis scire nō
p̄t, & redūd. int fluctus eius in conculcationē & luctū / non ē
pax impijs dicit dñs deus.

¶ Quarto. Viuentes aliqui eas p̄cēnas gustauerūt, s. inferni,
ergo multo magis mortuis / credēdū ē / eas inferri i purgato-
rio / nā Dauid expertus dicit. Nil quia dñs adiuuit me, p̄cē-
nā huius habuisset in inferno aīa mea. Et alibi. Rep̄ta ē ma-
lis aīa mea / & vis mea inferno appropinquauit. Et rursūm,
Dissipata sunt nīa seculi infernū. Et assimilatus sum desolatis
bus in lacum. Et iterū Q̄ multas ostendisti mihi tribulationes
magnas & malas, & de abyssis terrę iterū reduxisti me. Ezechias
vero dicit. Ego dixi / dimido dieiū meos, vadā ad portas
inferi, Et infra. Sicut deo contriuit oīa ossa mea, q̄ certe non
nil intollerabili factū horrore p̄t intelligi.

¶ Quinto. q̄ multi sūt / qui vsq; hodie has p̄cēnas gustāt,
nā & Ioan: Taulerus in iustitoniensis se. quid aliud docet q̄
eas p̄cēnas / passiones / quas & exīa nonnulla adducit atq;
hūc doctorē / s. io qdē ignouit eē Scholis Theologorū, id̄ oq;
forte contēpibile. Sed ego plus in eo (sicut totus Germanorū
vernacul. s. conscriptus) reperi theologiē solidē & syncretē q̄
in vniuersis oīm vniuersitatū Scholasticis doctoribus repiū ē
aut reperi i possit in suis sentētijs.

Sed & ego noui hominē qui has p̄cēnas sepius passum sese
asserit / breuissimo quidē t̄pis interuallo, sed ātas ac tā infer-
nales, q̄tas nec lingua d̄cere / nec calamus scribere / nec in ex-
p̄tis credere p̄t / ita vt si p̄ficerētur, autē / mediā horā durarēt,
imō ad horę decimā p̄t / funditus periret, & ossa oīa i cinerē
redigerētur. Hic deus apparet horribiliter iratus, & cū eo paria-
ter vniuersa reatura, Tū nulla fuga / nulla consolatio: nec in-
tus nec foris / sed oīm ce. usatio. Tūc pl̄. n̄. v. sum. Pro-
fectus sum a facie oculorū tuorū / nec scilicet audeo dicere. Dñe ne
ne in furore tuo arguas me. In hoc momēto (mirabile dictū)
nō potest anima credere / se posse vnq; redimi / nisi q̄sena
sit nondum completam p̄cēnam. Est tamen aeterna / neq; po-
est cā ip̄alem existimare / solum relinquatur nudū delictum

auxilij & horrendus gemitus, sed nescit unde petat auxilium.
Hic est anima expansa cum Christo, ut dinumerentur omnia ossa
eius, Nec est ullus angulus in ea, non repletur amaritudine amara
rissima, horrore / pauore / truci / sed hinc omnibus non nisi
eternis. Et ut dem simile utrumque, si sphaera transcat super lineam
rectam, quilibet punctus lineae tactus / totam fert sphaeram: non tamen
comprehendit totam sphaeram. Ita anima in suo puncto: dum tangitur
a transeunte inundatione aeterna, nihil sentit & bibit, nisi aeterna
pena, sed non manet, iterum enim transit. Igitur si uiuentibus
contingit illa inferorum poena. i. intolerabilis ille pauor & in-
conso labilis: multo magis animarum in purgatorio uidetur talis
esse poena, sed continua. Et hic est ignis ille internus multo atro-
cius, quam externus. Quod si quis ista non credit, non contemditur,
sed id tamen effecimus / quod illi ueniarum poenas / multa dicitur quod uel
ignorant vel dubitant / nimis audacter, Magis enim credendum est
experis in hijs, quam illis in experis.

¶ Sexto ad id facit auctoritas ecclesiae, quae canit. Libera eorum
de ore leonis / ne absorbeat eas tartarus. Item a porta inferi, quibus
hinc uerbis / certe uidetur significari / esse animas uelut iam in porta,
& introitu damnationis & initio inferni / quod dixi prope despera-
tionem esse, nec uana esse uerba ecclesiae credo.

CON: XVI.

Videntur / infernas / purgatorium / celum differre:
sicut desperatio / prope desperatio / securitas dif-
ferunt.

¶ Siquis duras praecedentes concludit: ueras putauerit, haec quoque
facile admittit / imo, cum in caelo credamus regnare pacem, gaudi-
um & securitatem in luce dei, in inferno uero contra / seruire des-
perationem, dolore, & horribilem fugam in tenebris exterioribus.

Purgatorium uero sit medium inter utrumque, sic tamen ut propius sit
inferno quam caelo (quia non habent gaudium & pacem, imo nihil de
caelo participant. Cum ponatur esse eadem poena cum inferno, sola
duratione differente) satis patet / quod & in ipso sit desperatio, fuga,
horror & dolor. Sed addidi prope desperationem dicens / quia
tandem cessat illa desperatio. Alioquin reuera / dum est in illa anima
non sentit, nisi desperationem, non quod desperet, sed quod in tanta est
perturbatione & confusione pauoris: ut non sentiat sese spes-
rare. Solus spiritus adiuuat ibi quam maxime infirmitatem eorum in gemitibus
inennarrabilibus pro eis interpellans. Sic enim fit & tentatis in
hac uita, ut nesciant an sperent uel desperent, imo sibi desperare
videntur;

videtur: solo superflite gemitu p auxilio. Ex quo igno nō
īpi, sed alij intelligūt eos adhuc sperare, sed omitto verbosius
de ea re loqui, q̄ est obstrusū. **¶** Ma ne & mihi obj̄āt veniales
questores, q̄ sine pbatione loquor, q̄ q̄ non vt illi, assero, q̄
ignoro, s̄ d̄ disputo & quero: & eorū p̄sumptā certitudinem:
dubiā imo nullam esse contēdo.

CON: XVII.

**Necessariū videtur/ animab⁹ in purgatorib⁹/ sicut
minui horrore/ ita & augeri Chan atem.**

¶ Et hęc nititur p̄cedentibus tribus Condu: Sed tñ declares
mus eā, & ponamus (sicut cōpimus) animarū decedentū tria
gna. Primū earū/ quę sunt fide oīno vacuę (.i. damnatę)
has necesse ē i morte excipi summo horrore & desperatione:
iuxta illud. virū iniustū mala capient in interitu. Et iterū. Mors
peccatorū pessima, scz quia nō habēt fiduciam in deo: ideo
cōphendit eos ira. Secūdū earū/ q̄ sunt fide oīno plenę
atq̄ perfectę (.i. beatę) hos necesse ē in morte excipi summa se-
curitate & lętia, iuxta illud. Iustus cū ceciderit non collidetur,
dñs em̄ supponit manū suā. Et iterum. Preciosa in conspectu
dñi mors sanctorū eius. Et iterum. Iustus si morte p̄occupatus
fuerit, in refrigerio erit. Et causa vtriusq̄ ē, quia iniustias inue-
nit qđ timuit: timuit autē semper morte & poenā. Iustus autē
satur hui⁹ vitę/ maxime cupiuit dissolui, ideo desiderium eius
tributū est ei. Ille non dimidiauit dies suos, iste vltra perfectū
plongauit in colatū suū/ ideo qđ ille horret, iste querit/ diuersi-
ssimo studio affecti, qđ illi summus horrore est: huic ē sum-
mū lucrū & gaudiū. Terciū earū/ quę sunt fide imperfectę/
& hęc varię differētes inter plenā & nullā fidē. Credo autē non
negari ab vllō: quas dā anīas imperfectę fidei decedere, sed tñ
infra id suadebimus latius. Igitur cū imperfectio fidei sit ni-
hil aliud/ nisi imperfecta nouitas vitę in spiritu: & adhuc reli-
quū de vetustate carnis & Adę (Si em̄ esset p̄fecta non timeret
poenā, nec in uite moreretur: aut cū affectu terreo huius vitę
migraret) clarū videtur/ anīab⁹ necessariū esse, non solū tol-
lere poenas, sed etiā addere p̄fectionē nouitatis: & tollere resis-
dū vetustatis (.i. amorē vitę & timorē mortis atq̄ iudicij) nā
q̄ tūc q̄ tolleretur poena (si esset possibile) non per hanc ob-
lationē esset sana, sicut nec in ista via per ablationē poenarū
solā/ q̄s melior fit, sed p̄ additionē grę & remotionē peccati,
quare & illis primo peccatū auferendū est (.i. imperfectio fidei
sp̄i charitatis).

F

¶ Secundo. Nulla poena vincitur fuga aut timore, verū est
em puerbiū. Qui timet infernū, descēdet in eū, imo qui timet
pruinā cadet super eū nix. Iob. .i. plus cadet super eū q̄ t̄
muit. Om̄is poena timore sui augetur & roborat, sicut amore
minuitur & infirmatur. Vincitur autē poena amore & amplexu
sui: deinde nulla poena ē molesta: dū fuerit victa, ideo amāti
poenas & mortē nō sūt moleste, sed dulces: q̄a per amorē &
spiritū v̄st̄. Sūt autē moleste timenti: quia per timorē & iram
ei dominātur. Si ergo purgatoriu affligit anīas, & molest⁹ est
eis pauor / euidens est, eis deesse amorem & sp̄m libertatis, &
ad esse ligrā ac timorē, atq; hūc defectū amoris, v̄o co imp-
fectā sanitatē sp̄s, cum autē sine perfecta sanitate nullus celū in-
trabit: tandē concludo, necessariū illis esse / augeri charitatē &
sanitatē, sicut minuitur horrore.

Si quis ista negauerit, neq; crediderit, cōtenderitq; anīas
esse ibi perfectas / in vita sp̄s, solūq; debita p̄terita poenae
luere. Rūdeo primū, probent & ip̄i suā snīam, quā & ego
nego, & certus sum, q̄ vel nullis v̄ infirmioribus rationibus
sua pbabūt. Secundo age: Quēro an negent triplex illud
supra positiū anīarū genus decedentiū, si admittunt terciū q̄q;
genus: Respondeāt ad p̄dicta, quō auferatur pusillanimitas,
sp̄s & timor, q̄n perfectus homo: sicut pater eius, deus nihil
timet, o a p̄t, oia sufficit: i oibus gaudet ac delectatur. Si non
admittunt, sed in morte perfici fidem arbitrantur / ac sic solū
modo poenę soluendę restēt / & hoc totū sit purgatoriu: ratio
scz debitarū poenarū. Tum p̄ter id q̄ iam fortissimū & infors
lubile p̄duxī argumentū videlicet / q̄ nulla scriptura / nulla
ratione, suā snīam possint pbare, tū adhuc via sua foria pro-
cedā. Sic em̄ & illi opinatores & postillatores faciūt.

Primo. Ad quid deus vult puniri perfecti sin sp̄s: ad sa-
tisfactionē? Contra. Super omnē satisfactionē, est charitatis
satisfactio / neq; em̄ deus ip̄e etiā per poenas v̄l aliud requirit
q̄ vt perficiatur charitas. Charitas enim (nisi Aplūs mentitur)
opit multitudinē peccatorū. At illos iam esse p̄fectę charitatis
positū fuit. Secundo. Deo maxie satisficit p̄ voluntatē: vbi nō iue-
nit facultatē / vt B. Aug: sc̄it tota eccl'ia. At illi si sūt p̄fectę
charitatis / t̄ h̄ v̄oia. t̄ necessario: & t̄ facultatem non
h̄nt defectū vite, q̄re necessario, solavolūtate ab̄de satisfaciūt

Tercio. Perfecti tales oia reddūt deo, quæ cūq; debēt / quia
nihil ampli⁹ debēt, q̄ vt se totos ip̄os cū intima voluntate offe-
rāt, de⁹ em̄ ab hōie nihil requirit ampli⁹, q̄ ip̄m, totū sicut d.
p̄besili cor tuū mihi, imo per poenas cogit hominē ad id, vt se
totū offerat, quō ergo eo facto poenę manēt: ad qd cogūt?

Quarto. Finge animā in morte perfectę fidei & caritatis
quę adhuc forte debeat vij. dies ieiunare / aut aliā Canonicam
pœnā implere. Hic ergo, deus tam crudelis est, vt animā quę
summa diuinitate ad eū sitit, eūq̄ super omnia vehemētissime dis-
ligit, quę proximo suo omnia plenissime ignouit, & sibi omnia
ignofci vehemētissime cupiuit, cui ppter hęc etiam debita fuit
apud deū & hoīes ignofcētia (Talis est em̄ anīa, quę sana cha-
ritate moritur) hic inq̄ deus, non remittit septē illos dies ppter
summā in eū & pximū charitatē & humilitatē, quę sunt sum-
mę oīm elemosynarū, qui tñ in euangelio dicit, omnia remitti
& munda esse ihs, qui dant non de corde, sed de ihs quę sup-
fluūt elemosynas, & seruo solū roganti & nihil facienti, nisi p-
mittēt, omne debitū dimisit, etiā pmissione data libera / Nec
saltem intuetur deus in hac re, q̄ tam facilis est viuētibus, sine q̄
mortis periculo tanta concedere / morituris vero & summo iā
piculo pressis, tam difficilis ē ad remittendū tā parua / tō mag-
nē charitatis quis crederet aut quibus id vñs suadebūt: aut ergo
desinant sua tam confidenter p̄dicare / aut melius roborēt / &
ista dissoluāt. Nos interim feruēmus, anīas ī purgatorio, nō
propter solā pœnā, imo ppter defectū charitatis laborare in
pœna: quia hic noluerūt laborare ad perfectiōnē / aut si pfectę
sunt oīmib⁹, pœnis amore triūphatis, liberas esse / nec em̄ sic de
dei bonitate sapio / q̄ intuitu perfectę & eterne charitatis, non
remittat quibusdā pœnā ipis breuissimā, qui ppter modicam
charitatē, oībus passim remittit eternā, & qui sepius in vita ig-
nouit omnes pœnas pro vno opere inceptę charitatis, non re-
mittat vnq̄ ī morte, aliquas pœnas, p omī opere consumatę
charitatis, veruntm̄ hęc sunt disputata: quia mirabilis est deus
ī sanctis suis, meli⁹ facerem⁹, si tā dubia relinq̄remus, & ī popu-
lū alia certiora docerem⁹ / potēs ē deus cū illis: nec īm̄ hęc nec
scdm̄ illā sniam agere, nō em̄ nro, sed suo iā iudicio subiecti:
quia p̄ & ibi p̄ure gratis / vt ostēdat gloriā gr̄æ suę, sicut fecit
in Iob & Paulo, Tamē vltimo &

Quinto suadeo conelusionē. Si purgatoriū tantūmodo
ē pœnarū officina / cur non potius vocat̄ punitariū, potiusq̄
purgatoriū. Ratio em̄ & vis vocabuli, purgatiō nē aliquā im-
portat, quę intelligi non p̄t nisi verustatiōe p̄tatiōis: quo
sunt imundi / q̄ terrenorū affectu fidei puritatē impediunt.
Q̄ si noua (vt sunt ad distinctiones prompti) vsi equiuoca-
tiōe, dixerit esse purgationē hic idē, qđ solutionē, ut nū pur-
gatę dicāt / cū p̄nę fuerint solutę. Rūdeo, hoc eadem facilitate
Fij

contendit, quia probatur. Quod si & ipsi contempserint vim vocabuli ad purgationem viti orum extendi, Esto sane, non contendo, id tamen effectus est, ut utique esse dubium, ideo propositere alterum illorum, tanta certitudine in populos aut persum / maxime cum nec ratio nominis illorum sine congruat.

¶ Sexto. Et ad hoc valet illud Greg: dist: xxv. c. qualis, ubi non poenas in modo, sed culpas remitti dicit in futuro, scilicet veniales / ut ibidem exempla ponit. At remissio culpe non fit sine gratia infusione, & horror mortis est sanctis: peccatum veniale, sed non paruum.

¶ CON: XVIII.

Nec probatum videtur vllis / aut rationibus aut scripturis quod sunt extra statum meriti seu augende charitatis.

¶ Hoc enim robustissimum est meum aduersus oppositam opinionem: argumentum, quod videlicet sine auctoritate docetur. Nostra autem certe vel eo nititur auctoritate, quod sine addita gratia nullus timor pellitur, quem sola perfecta charitas suffragatur. Hæc autem conclusio: pro uenit arguere eos, qui dixerunt contra me, sunt extra statum meriti / quare tres præcedentes conclusio: falsæ. Ego autem ut opinando & disputando nihil asserendo, sicut cœpi, persequar, dico. Si purgatorum solum est soluenda poenarum officina, & an in illo sunt suo affectu (ut ego sentio) immunde / nec ab eo vitio purgantur, fieret purgatorium idem quod infernus, quia infernus est, ubi poena est cum culpa manente. At in animabus purgatorum est culpa, sed timor poenarum, & defectus amoris. cum iustus sed in Isa: viij. nihil debeat timere, nisi solum deum / ergo peccant sine intermissione quam diu horrent poenas & querunt requiem. Quod per prophetam, quia querunt: quod sua sunt: plus quam voluntate dei: quod est contra charitatem. Quod si amant deum: amant amore concupiscentie (i. vitioso) cum etiam in suis poenis debeant diligere deum & glorificare ac fortiter sustinere. Atque ut inter tot disputationum spineta etiam asseram aliquid. Ego libere confiteor me credere, nullam animam redimi de poenis purgatorum propter suum timorem: donec posito timore / incipiat amare voluntatem dei in tali poena, & plus dei voluntatem amet quam poenam timeat, imo sola dei voluntatem diligat, poenam vero vilipendat: aut in voluntate dei etiam amet. Quia oportet ut iusticia diligat animum qui saluetur. At iusticia est deus, qui hæc poenam operatur, deinde illud Christi, qui non accipit (i. vult & amans portare) crucem suam & sequitur me non est me dignus, at

trux animarū est illa pœna. Quæ cū ita sint & verissimè credo
dicat qui p̄t, quō iste amor pœnæ cū timore mutari potest: sine
noua gr̄a infusa, Ego fateor me nescire, nisi dixeris, q̄ purgato-
riū non habeat terrorem pœnæ, ac per hoc nec similit̄ infer-
no contra p̄dicta: atq; tūc frustra oramus p̄ eis quas audim⁹
volētes & amātes esse pœnæ suar: sine timore.

Secūdo p̄bo, q̄ augeatur eis charitas. Aplūs dicit Diligens
tib⁹ deū omnia cooperantur in bonū, hoc aut̄ bonū non potest
telligi / nisi augmentum iam possessi boni, ergo & purgato-
riū augeat bonū dilectionis dei / imo maxime oim augeat, dum
sicut infernus dura est emulatio & in tantis malis etiam diligit,
sicut fornax aurū p̄batū facit, ita pœna dilectionē.

Tercio. Virtus in infirmitate p̄ficitur: om̄is enī pœna: si p̄-
sens est charitas, est salutaris & p̄ficua, non enī permittit p̄cio-
sissima charitas atq; fecundissima aliquid secū sterile. At i pur-
gatorio est maxima infirmitas, ergo maxime p̄ficit chari-
tatem.

Quarto. Impossibile est esse statū in via, via aut̄ d. i. ē char-
ritas ad deū tendens / ergo necesse est an̄as vel p̄cedere vel res-
trocedere a charitate dei, cū nondū sint in termino & visione
vt patet.

Quinto. Impossibile est vlla perseverantia creature, nisi
assidue accipiat magis ac magis: inde enī licitū acuti quidā / q̄
conseruatio rei sit eius continuata creatio, Sed creare est semp
nouū facere, vt etiam patet in riualis / radijs / calore / frigore /
maxime dum sunt extra suū principiū: Quare & spūali calori
.i. amoris dei in aniabus opus est continuata conseruatio (do-
nec absorbeantur in suū principiū diuinū) ac per hoc & aug-
mentū / etiā si verū esset, q̄ essent perfectę, licet extra deū esse /
nec peruenisse / & esse perfectū sint contraria.

¶ Sed videre dignū est / quibus nam causis mouētur /
vt aniabus statū meriti negent / aut negandū probent.

Primū illud vulgatiss: B. Aug: Hic om̄e meritū comparat⁹,
post mortē nullū, ergo inquit purgatorii non est merendi
locus.

Respondeo.

B. Aug: & quicq; patres similia dixerūt / ex auctoritate & vsu
scripturę loquūtur, quę multo fortius: auct̄ritatē loquūt /
vt est illud Gal: vi. Operemur bonū dū tempus habemus. Et
Christus Ioan: ix. Venit nox, qm̄ nō poterit operari. Et Ap-
po: Opa enī illor: sequūtur ill os, & illa manifestissima Heb:
viii. Statutū est om̄ib⁹ hominib⁹ semel mori / post hoc iudic-
iū, deinde finis. Gal: vi. Quęcūq; enī homo seminauerit, hæc
Fij

Fij

& meritū. Itē oportet nos oēs māifestari ad tribūal Chri / vt res
cipiat vnusq; p̄t put gessit in corpe siue bonū siue malum / &
multe alię q̄ oīno sonāt. ac si post mortē oīno sit iudiciū reci
piēdi sicut gessū ē. i. meritū hīc / sed m̄ illd̄ Eccl. Lignū vbi cū
q; ceciderit tibi erit.

Sed hæc om̄ia eque cōtra totū purgatoriū pugnāt / quia
non ponūt statū mediū inter mortuos dānatos & beatos. Si
ergo illis non obstantibus purgatoriū defenditur vere, etiam
id defendi p̄t / q̄ augeatur illis gr̄a, nō obstāte illo, qd̄ dī. Hic
om̄e meritū compari / quia loquitur non de purgatorio,
sicut & ille auctoritates nihil de purgatorio / sed de cælo vel
inferno loquuntur: vtrinq; ergo intermittitur purgatorium.
Quare illa verba Aug: ad purgatorium non sunt tendenda.
Om̄e meritū hic non illic, i. non in cælo aut inferno. deniq;
scdm̄. B. Aug: etiā sic meritū illud compari: quo dignus sit
homō / in purgatorio suffragio iuari / Alioquin in cælo vel
inferno / nullū habet meritū quo mereatur ibi iuari / sed tūc
quidē ad purgatoriū respexit: hic aut̄ neq; q̄.

Si aut̄ quis piā contentiosus voluerit allerere, auctoritates
iam adductas nihilo aduersus purgatoriū pugnare / q̄ saluari
p̄nt p̄ duplex iudiciū / seu duplicē retributionē post mortē /
Tpalem scz q̄ est purgatorii / Aeternā que ē inferni, & sic aliq;
meritū purgatorii / aliq; infernū. item aliq; sequunt̄ opa sua ad
purgatoriū / alium ad infernū. Hic m̄ deo. Sic dicendo pos
tius destruunt̄ illę auctoritates / q̄ saluētur cū purgatorio: p̄
eā violentā & arbitrariā equiuocationē / cū altera pars equi
uocationis nisi q̄ possit p̄bari, & meo iudicio / non esse licitū
credo, longeq; pessimū vsū / q̄busdā hucusq; fuisse seruātū,
scz scripturę sanctę simplicē sensum / in equiuocū & dubiū
diuidere. Recusē dī hęc auctoritatē de hac re non loqui
q̄ dum de vtraq; re intelligere conamur, de nulla certā relinq;
mus: palliū em̄ breue est (ait Isai:) vtrinq; operire non p̄t, & vt
vulgo dī, Non ē altare alterius nuditate ornandū. Igitur dī
cendū est / q̄ homo illic meritū, qd̄ hic seminauit, intelligatur
de p̄nti & futura vita. Messis em̄ sine n̄ra torsione & æquiuo
catione arbitrii n̄i relinquēda est in ea significatio ne, q̄ vitur
scriptura, scz futuri / vbi iudiciū. Atq; ita illę auctoritates nihil
pugnāt aduersus purgatoriū, non p̄ equiuocationis cauillū /
sed per ablationis sensum. Eodē modo & illd̄, hic oē meritū
illic nullū / Alioquin quātus fuerat sudor ingenio meo / si &
ego meritū equiuocarē duplex, scz post mortē non esse meri
tū hui⁹ t̄pis / sed bñ meritū illi⁹ stat⁹ & Aug: loq; de pri⁹ / sed
nolui, ¶ Quid aut̄ dicēt ad illd̄ Eccl. Lignū vbi cū ceciderit

sive ad Aquilonē, sive ad Austrū ibi erit? Siquidē per casum
intelligunt mortē. Si ergo per Aquilonē infernū / per Austrū
cēlū, quo cadēt qui intrāt purgatoriu: ad austrum dicent, sed
equiuoce, sed quid dicent: sibi erit: sibi manebit: ergo nūq̄ exis-
bunt purgatoriu: An hic q̄q̄ equiuocatur mālio scz tpalis &
eterna: daret itaq̄, q̄ hęc authoritas, recta facit contra purgas-
toriu: / quin etiā p̄ equiuocationē sui, facit ex purgatorio infer-
nū, non p̄ itaq̄ solui / nisi dicat (sicut dixi) nihil eā de purgas-
torio loqui: non plus q̄ illā. Liber gnationis Ihesu Chri.

CON: XIX. Nec hoc pbatū
esse videtur / q̄ sunt de sua beatitudine certę &
secure / saltē oēs / licet nos certissimi sumus.

¶ Nos em̄, quia credimus nullā in purgatoriu venire, nisi sit
de numero saluādoz, certi sumus, de beatitudine illaz. Sicut
certi sumus de electoz salute. Qz q̄ non nimis impugno, si q̄
asserat eas esse certas, ego non oēs dico esse certas, sed quia totū
nego cū de aniabus in purgatorio absconditissimū est, ideo
suadendū magis q̄ demonstrando, declaro conclusionē.

¶ Primo ex supradictis, Si poena purgatorij ē, pavor ille &
horror dānationis & inferni, pavor autē om̄is facit anim̄ p̄ur-
batū / incertū / inopē, non silij & auxiliij, & tanto magis q̄ro sus-
erit vehemētor & inopinatio. Aniaz autē est om̄is vehemēs-
tissimus & inopinatissimus, vt sup̄ dictū est, & Chrus, tā q̄ las-
queus supuenit dies illa. Et Aplūs. Dies dñi sicut fur in nocte
ita veniet; Quare valde parabile est eas p̄ confusione nescire, q̄
statu sint, an dānatę v̄ saluatę / im̄o sibi vidētur iā irę in dā-
nationē, & descendere in lacū, oīnoq̄ iā esse in portis inferi /
sicut Ezechias dicit, Sed & i. r. ij. Dñs deducit ad inferos &
reducit, igitur nihil aliud sentiūt: q̄ incipe suā dānationē / nisi
q̄ sentiūt nondū clausam post se portā inferi / necdum etiā dis-
mittūt votū & desiderū auxiliij: licet nusq̄ apparentis, sic em̄
loquuntur, qui id experti sunt. Accipiamus simile. Siquis ad
iudiciū mortis inopinat⁹ veniat, puta incidēs in leones, qui
dū intentāt illi om̄i ex pte mortē, etiā si stauerint / oī terrere nō
occidere, hic ipi certi sunt, eū victur; Ipse autē nihil nisi p̄sens-
tissimā mortē videt, atq̄ corp̄o iam moritur, solū sibi relin-
quim est / q̄ nondū sit mortuus, possitq̄ redimi a morte, sed
nescit vnde, videt em̄ illos posse / sed nolle, igit̄ fere nihil dif-
fert a mortuo. Ita videt in pauore eternę mortis fieri, q̄ non
aliud q̄ eternam sibi sentiunt imminere omni ex parte /
Sic canit ecclesia pro eis, A porta inferi erue animas eorum,
Et libera eas de ore leonis, ne absorbeat eas tartarus &c.

Solum id reliquū sciētīę habent, qđ deus possit eos redimere,
sed nolle illis videtur. Damna vero statim huic malo ad-
dunt blasphemiam, illi vero solum qđ relam & gemitū inenarras-
bilē sustentati a spiritu. Hic em̄ feitur spūs super aquas, vbi sūt
tenebrę super faciē abyssi. Sed de hoc supra latius.

¶ Secundo. Multa leguntur exēpla / in quib⁹ habetur nōs
nullas animas hanc sui status incertitudinē confessas fuisse, ap-
paruerūt em̄ tāqđ peccātes vocati ad iudiciū, vt de S. Vincētio. &c.

Rursum leguntur multa in quibus certitudinem suā sunt
confessę. Ad quę dico. Primo me dixisse non om̄s esse certas.
Secundo forte melius scđm̄ p̄dicta: eas non fuisse certas, sed
p̄ nimio auxiliū desiderio / tāqđ certę essent / velotius iuuari pos-
tulasse, ita vt potius opinentur & timide p̄sumant se certas,
qđ sciant, sicut & in euāgē. io de dēmonibus dī, qđ sciebant ip̄m
esse Christum. i. vehemētē opinabātur. Vt ait glosa. Ita em̄ sit
naturaliter i om̄i angustia & pauore, vt vehemētē opinemur
nos esse adhuc repabiles / cū tñ magis sit ibi cupido repatiōis
qđ spes aut sciētia, sicut in dēmonibus plus fuit cupido sciēdi,
qđ sciētia. Sciētia em̄ salūtis / nō ea pauet neq; trepidat / sed cons-
fidit, oīaq; fortissime tolerat.

Hic dicitur.

Quid ergo de iudicio particulari, qđ in morte cuiuslibet
hominis fama est agē, & Innocē. restant. videtur em̄ per ip̄m
certus fieri homo de suo statu. Respondeo. qđ non sequitur
eū certū fieri, etiā si sit p̄ticulare iudiciū. Potest fieri, vt hō mors
tuus iudicetur, imo accusetur, sed tñ sn̄a differatur / nec ei res-
ueletur. Interim aut accusante consciētia / vrgētib⁹ dēmonib⁹
& minante ira dei, nihil aliud faciat misera anīa qđ vt tremata
sn̄a om̄i mō mēto cum horrore expectata, sicut de corporali
morte facit & minatur Deus: xxviij. Dabit tibi dñs cor pauidū,
& pendebit vita tua ante te, Mane dices, quis det mihi vespere?
& vespere dices, quis det mihi mane? Ita & ibi mors aeterna si-
mili pauore feriat, & horribili horrore cruciet animā / nec ista
sn̄a multū absōna est veritati, quādo quidē & Matt. v. Dñs
distinguit inter reū iudicē & reum consiliū, & reum geennę. i.
inter accusatū & conuictū & damnatū. Sed & insignes quidā
authores, sciētia plus fama / audent dicere, quāsdā anīas pro
sue tepiditate vite / p̄ mortē rapi / & a deo sic proici / vt vsq; i
finē mundi nesciāt / an sint dānati v. saluandę. Et si recipitur
hystoria illa de Monacho morituro / & p̄pter p̄m̄ fornicati-
onis / velut dānato / iā blasphemate, deinde ad sanitatē reuerso
facis

facis patet, qd iudiciū & accusatio inferni potest animā affligere
& tñ nondū esse diffinitā sniam latā Ad idē, id qd in Ome-
lia recitat quadā. B. Greg: de iuvene quē in morte draco abs-
sorbere volebat.

Hęc itaq; de tota materia pœnarū purgatorij verisimiliter
pono, motus primū ex natura horronis & pauoris. Deinde, qd
scriptura hęc pœnā tribuit dānatis. Tandē, qd omnis ecclesia
dicit easdē esse pœnas inferni & purgatorij, & ita credo hanc
nostrā sententiā in scripturis suis fundatā. Bucc. natores vero
indulgentiarū, videntur pœnas aniarū ita imaginari: quasi ab
extra inferantur, sintq; penitē extēnē, non autē ab intra in cons-
scientiā nascantur, quasi deus solū ab eis auferat pœnas, cum sit
contrariū verius, qd anias potius a pœnis auferat, sicut scriptū ē,
Diuertit ab onerib; dorsū ei; Non autē, Diuertit onera a dors-
so eius. Et iterū. Si transibis per ignem, flāma non nocebit te:
Quo non nocebit: nisi qd dat solutiā cordi: vt ignē nōn ti-
meat, Non autē vt ignis non sit, cū transeundū ei per illum sit.
Quare diuerso dorsi ab oneribus non sit: nisi sanando anie
timorē & confortando eā, sicut & supra dicitur, qd nulla pœna
vincitur timore sui, sed amore & contēptu, At timorē non
auferunt indulgentiē, imo inferūt qm̄ in eis est, dū uelut odi-
bilē rem, pœnas relaxandas suadent. Deus autē p̄posuit has
berēs filios impuidos, securos, generosos, eternaliter & p̄fecte,
qui prorsus nihil timeāt, sed per gr̄a suę fiduciā omnia trium-
phent atq; contēnant, pœnasq; & mortes p̄ ludibrio habeāt,
Ceteros ignauos odit, qui oim timore confunduntur, etiā a
sonitu folij volantis.

Iterū obijcitur.

Si volēter pœnas ferunt animę, Cur p̄ eis oramus: Rñdeo,
Nisi eas volēter ferrēt, certe dānatę essent, sed nūquid nō ideo
optare debent orōnes: qñ & Aplūs optauit p̄ se orōnes fieri,
ut liberaretur ab infidelibus, & sibi ostiū verbi apiretur, qui tñ
om̄i fiducia plenus, mortē contēnere se gloriabat, Etiā si anie
non optarent orōnes, tñ nosuim ē, eas labori condolere, &
succurrere orōne, sicut quibuslibet alijs, q̄ illib; fortiter pacis
entibus. Deinde, cū ania non a deo doleat, & na p̄senti: q̄
horrore instāis sibi & intentatę pditiōnis, non est mirū, si cu-
p̄iant suffragiū, vt perseuerent & non deficiant in fiducia, cum
sint incerti (vt dixi) de statu suo, nec tam timeāt pœnas inferni,
q̄ odiū dei qd est in inferno: sicut dī. Non ē in morte qui me-
mor sit tui, in inferno quis confitebitur tibi: Et sic patet, qd nō
timore pœnę patiūtur, sed amore iusticię, vt sup̄. Timere enim

G

magis se non laudent & ament deū (quod fieret in inferno) quā
ne patiantur. Et hoc eos sanctissimū: sed anxiosissimū de se
deritū, merito iuuat omnis ecclesia, quā p̄t. Maxime quā & deus
vult, illas per ecclesia iuuari. Et hic tandem sit aliqui finis, ita oba
scure & dubie disputationis, de aniaz pœnis. Quibus qui p̄t
meliora p̄ferre, non iniurdebo. Modo id faciat, meliorib⁹ scri
pturę au horitaubus nixus; Non fumolishoim opinionib⁹
obnubijatus.

CON: XX.

Igitur Papa p̄ remissionē plenariā omnium pœnarū /
nō simpliciter oī:n intelligit / sed s̄ seipō tantūmō /
positarū.

Hac disputo, nondū p̄tinaciter assero. Rationes meę sūt,
¶ Prima, ex dictis Conclū: v. Q. solū Canonica pœna res
mittitur per p̄tatem Clauū, ideo hęc Con: corollariū ē illius;
& illa negata, negatur & ista.

¶ Secūda, ex ip̄o stilo Pontificis, quo dicit, De iniūctis pœ
nitentijs misericorditer relaxamus. Ergo non iniūctas a se vel a
Canonibus non relaxat: Neq; hic curandū puto arbitrarium
commentū quorundā, qui dicunt, Quā Pontifex non addit
hanc clausulā, de iniūctis pœnitentijs: tū intelligi oīm simpliciter
remissionē pœnarū. Dicerē ego, Et si non additur, tamen
subintelligitur addi, tanq̄ necessaria & de essentia sūli clausula;
aut illi p̄bent aliquo textu, quod dicunt.

¶ Tercia, Ad solū venio argumentū, sed oīm fortissimū,
& requiro, Quibus nā authoribus, p̄bent etiā alias pœnas p̄
claves tolli, q̄ Canonicas? Et exhibent mihi Antoninū, Petru
de Palude, Ang: de Anco: Capreolū. Deinde, & Angelus sū
mista, sū Franciscū Maronis inducit: redēptiones veniarum
eouf: vehentē: vt meritorias eas p̄nunciare sit ausus, si Ch̄o
placet. Quasi vero illi homines tales sint actanti: vt quicq̄
fenserit, statim necesse sit inter articulos fidei numerare. Verū,
illi magis sūt reprehendendi, qui ad ignominia n̄fam & inju
riam illorū aliquid p̄ assertis: q̄ illi p̄ pio suo studio fuerunt
opinati: p̄orsus illud aduerentes illud Apostoli fidele moni
torij. Omnia p̄bete, q̄ bonū ē tenere, longe stultiores pythas
goricis. Quippe, cū hij ea tū assererent, quę Pythagoras dix
isset. Isti vero etiā ea q̄ illi dubitauerunt. Sed ad originem &
fontē veniamus riuulorū istorū, i. B. Thomā & Bonauenturā,
Ex hīs cū filii prim acceperunt, partim de suo addiderunt, Hij

itaq; & sancti, & graues plene auctoritate viri / Verū & ipi
magis opinētur q̄ asserant. Deniq; S. Bon: confiteatur esse ē
dubios simā, oīno q̄ incertā. Nonne clarū ē: ex ip̄s etiā nihil
posse asseri: Tu vide, si vllū textū: aut scripturā adducāt: Nec
mirū q̄ ip̄i nihil asserāt: Cū em̄ hęc res sit fidei quidā articul⁹:
si fuerit determinat⁹, adeo non pertinet ad doctores diffinire.
q̄ etiā ad solū consiliū v̄l is iudiciū sit suspendēdus: nec sumus
Pontifex quid temere: in ip̄s habeat statuere que sunt fidei. Nisi
soli p̄cones veniā: Illis om̄ia q̄ libuit licent: Vnicā tñ habet
oēs rationē suę sniē. quā & Panor. li. v. de pe: & re: c. Qd̄ autē
affert. viddicet hęc. Si indulgentiē solū Canonicas p̄onas. dis
cūtur remittere. hoc ē indulgentias nimis vilificare: Itaq; ne vis
les sint indulgentiē, magis placuit fingere. quod nesciūt cū nul
lū sit periculū anīarū: si indulgentiē etiā nihil essent: Nedū viles.
Miserimū vero sit anīarū figm̄ta & illusiones p̄dicare. etiā si
indulgentiē viliissimē essent: Adeo non habetur ratio salutis
anīarū: sed tantūmō ne non optima videamur. docuisse. plus
laboramus p̄ gloria nr̄i v̄bi: & si non necessarij: q̄ p̄ fide sim
plicis & nobis commisi populi, sola necessaria. Sed an̄ q̄ ad
B. T. & B. Respondeā. dignum videtur recitare opinio nes de
indulgentiis: ne ego primus aut sol⁹, eas i dubiū vocasse videar.

Glosa sup. c. Quod autē. li. v. de pe: & re: assumens declara
tionē super efficacitā & virtute indulgentiarū. Sic incipit. Quid
valeant tales remissiones: verus querela, & adhuc satis dubia.

Alij dicūt q̄ p̄sunt, q̄ ad deū, sed non q̄ ad Eccliam. Quā
si q̄ sine mortali decedat n̄ dū p̄cta p̄nia: m̄ius sentiet p̄onas
purgatoriū: iuxta modū remissiois sibi factę, Ecclia tñ viuētī:
non p̄pter hoc relaxat satisfactio nē. Hęc opinio damnatur a
Panor: ibidē, & placet eius dānatio.

Alij dicunt q̄ p̄sunt, q̄ ad p̄niam hic iniūctā ex superabū
danti & ad cautelā. i. tñ eas p̄onas: q̄s non sc̄m modū: sed ē
cautelam supabūdanti q̄ p̄ctā m̄rebat impo sūt, Et hęc
plus dānanda q̄ prior.

Alij, q̄ p̄sunt q̄ ad deū & eccliam, Sed remittēs onerat se ad
satisfactio nē p̄ illo, & hęc est absurda.

Alij, q̄ p̄sunt ad remissio nē p̄nię negligentē omisē. Hanc
Panor: dānans, dicit, q̄ ista remūerat indulgentiā. Sed meo ius
dicio, hęc nō oīno ē falsa, quia vereremittūt p̄nē q̄ cūq; etiā
negligēt omisē, dūmō displiceat negligentia, imo remittunt
etiā non negligēt omisē atq; adhuc p̄ficiēde.

Alij, q̄ valeant ad relaxatio nē iniunctę p̄nię. dūmodo sac
cerdos qui iniūxit p̄niam p̄mittat: vt possit cōmutare p̄niam

Gij

cum remissionibus, Et hec est probatio & vera in re: nisi quod res
stringit potestatem conferentis indulgentias, Verum est enim, quod iniun-
ctas poenitentias relaxant: sed non requirit consensus eius qui
iniunxit.

¶ Sexta, quam ultra istas, quinque in glossa predicta positas, Pa-
uor adducit quod profunt, put sonant verba: & quo ad deum, & quod
ad penam hic iniunctam, & hanc dicit teneri a Goff. Host: Io:
An: Et hanc ego quoque teneo, ut iacet & sonat in verbis, Sed
non sequor intelligentiam omnium, Maxime propter istud verbum: quod
ad deum: Per quod si intelligitur etiam penas a deo impositas re-
mitti: siue hic, siue in purgatorio: ultra penas ab Ecclesia vel
Canonibus iniunctas, non credo verum, nisi sub tali modera-
tione, Quia poenae purgatorii remittuntur sine potestate clauium,
per solam contritionem, Ideo, si quis perfecte fuerit contritus: credo
quod sit: quo ad deum a purgatorio absolutus, Quo ad poenas
autem huiusmodi, dico quod id nullum habet auctoritatem, ut supra satis
dictum est Con: v. Non est enim nominabilis illa poena, quae quod ad deum
remitti creditur, Ideo ego dicere, quod illud: quo ad deum, debet
intelligi, non de poenis a deo impositis, sed de eis ab ecclesia
iniunctis: ut sit sensus, Remissio illa iniunctarum poenarum ab ecclesia,
tenet etiam apud deum, quae apud ecclesiam: Eo quod deus approbet, hanc
ecclesie suae remissionem, secundum illud, Quod deum quod solueris super
terram: solutum erit & in caelis: Non ait, Quod deum quod solueris super
terram: aliud erit solutum in caelis, Sed id idem quod tu soluis, & ego
solutum habebis, Quia hoc deus vult homines subijci sacer-
doti, Quod non fieret, nisi deum approbare facta sacerdotis scirem.

Vides ergo omnia adhuc in opinionibus herere, Porro,
id quod Angelus ex suo Francisco Maronis adducit, quod indul-
gentiarum etiam valeant ad augmentum gratiae & gloriae, Non aduertit,
quod indulgentiae non sunt opera bona, sed remissiones bonorum
operum, propter aliud minus opus, Et si enim opus bonum propter quod
dantur indulgentiae sit meritorium, non tamen ideo indulgentiae sunt
meritoriae, cum opus seorsum factum non minus esset meritorium,
& forte magis, Indulgentiae vero seorsum sumptae, potius sunt
demeritoriae, quia remissiones bonorum operum. Igitur cum in
omni materia dubitatur: licitum sit unicuique disputare & oppo-
nere: & ego quoque dico, me a B. Tho: & Bona: in hac parte dis-
sentire, donec melius probentur sua, atque dissoluatur nostra, Ego enim proter
opinionem: nihil video quae probentur, nec saltem unum Canonem, cum
tot scripturas ego superius Concl: v. produxerim pro mea parte, Et
nunc ne sine Canonibus etiam loquar, ecce.

¶ Quarta ratio. Capitulo cũ ex eo: li. v. de pe. & remittit. Indulgētiarū satisfactio pœnitēntialis enervatur. Hoc verbū licet ex dolore potius, q̄ ex gr̄a dicat̄. Papa, t̄m Canoniste sicut sonat̄ intelligunt. Ergo si satisfactio enervatur p̄nialis, patet, q̄ non nisi pœna Canonica remittitur. Cũ satisfactio p̄nialis sit nihil aliud, nisi tertia illa pars p̄nē ecclesiasticę & sacramētalis. Nam de satisfactioe euāgelica, nihil ad ecclesiā, vt supra.

¶ Q̄ si quis mihi obstat, Papā non negare; etiam alias pœnas enervari; Sed affirmat d̄taxat, nec exclusiue loquit̄, d̄m dicit, Satisfactio p̄nialis enervatur. R̄ndeo. proba ergo q̄ & alias relaxat, & non exclusiue loquatur, q̄ cũ nō feceris, Ego p̄bo q̄ exclusiue loquit̄ per. c. Cũ ex eo, vt supra. Vbi dicit, q̄ quęstiones elemosinarū, p̄ter id q̄ in l̄ris eorū continetur, nihil permit̄atur p̄ponere populo. Sed nihil continet̄ in vllis l̄ris Ap̄licis: p̄ter remissiones satisfactiois sacramētalis sicut ip̄e met dicit Papa. Satisfactio p̄nialis enervatur per indulgētiarū indiscretas & sup̄fluas. Immo hoc v̄bo, adhuc rigidius Papa indulgētiarū restringit, Quia si sup̄flue indulgētię, solū enervant satisfactioe sacramētalis, ergo moderate & legitime; nec ip̄am satisfactioem p̄nalem enervāt; multo minus ceteras vllas pœnas. Sed hęc sunt non mei fori aut professionis, Viderint Canoniste.

CON: XXI.

Errant itaq̄ indulgētiarū Cōmissarii/ii/qui dicunt per Papę indulgētiarū hominē ab om̄i pœna solui & saluari.

Hanc om̄ino assero & p̄bo.

Quia saltē relinquatur pœna tertia, i. Euāgelica: imo & quinta puta Mors & egritudo; & in multis, illa om̄i maxima pœnarū, scz horror m̄driis: tremor conscientię: infirmitas fidei: pusillitas animas sp̄s; quas pœnas si cōmpas ad remissas p̄ indulgētiarū: sicut si rem cū vmbra compares, erit compatio. Sed nec mens Papę est; vt tam friuole & impune soluentur; vt patet ex. c. Cũ ex eo.

¶ Q̄ si dixerint, nec nos dicimus has pœnas tolli per indulgētiarū. R̄ndeo. Cur ergo populum non instruis, de cognitione pœnarū: quas remittis. Sed oīn̄ oēs remitti clamas, quas cūq̄ p̄ peccatis suis luere deberet: corā deo & ecclesiā: Quō populo per seip̄m intelliget, q̄ tā obscure & large loqueris?

CONCLV: XXII.

Quin/ nullā remittit animab⁹ i purgatorio/ quā i
hac vita debuiffent ſoluere/ ſcdm Canones.

Hanc non latius aſſero q̄ octauā, ex qua fluit ceu Cos
rollariū, q̄ Canones p̄niales non tranſcāt in aliā vitā: Quia
oīſ pena p̄nalis, mutatur in p̄cnā mortis: imo p̄pter mor
tis p̄cnā tollitur, & tollēda ē: imo ſinge (vt latius ſuadeam⁹)
Romanā eccleſiā eſſe, qualis erat etiā ad huc tpe. B. Gregorij,
q̄n non erat ſup alias eccleſias, ſalcē Græcię, Clarū eſſet, q̄ Cas
nonice p̄cnę non obligabāt Gręcos, ſicut nec nunc obligant
ſiqui ſunt Chriſtiani, non ſubiecti Pape: vt in Turcia, Tartaria,
Liuonia. Alitergo, nulla iſtarū indulgentiarū eſt neceſſaria, ſed
tū in orbe Romanę Eccleſię conſtitutis. Si & go iſtos viuos nō
obligat, multominus mortuos, qui ſub nulla eccleſia ſunt.

CON: XXIII.

Si remiſſio vlla dīm oīnō p̄cnarū/ pōt alicui dari/
certū eſt: eam non niſi p̄fectiſſimis .i. pauciſſimis
dari.

Hanc de p̄cnis oīm generū intelligo & ſic aſſero. Nā
q̄ remiſſio p̄nialis ſatiffactionis poſſit vnicuiq̄ dari, non eſt
dubiū vt ſatis eſt dictū. Immo hanc conſuſionem corrogo &
dico, Q̄ prorsus nullis, ſiue p̄fectiſſimis ſiue imperſectis, p̄
dari oīm p̄cnarū remiſſio, Quod p̄bo: Nā licet p̄fectiſſimis
deus non inferat flagella ſeu. iij. genus p̄cnarū, ſalcē oīm⁹ &
ſemper, tū tēcia manet, ſcz Euangelica: immo & quarta, puta
mors, & quę mortis & ad mortē ſunt p̄cnę. Licet enī poſſet
deus oīes perficere in grā: forte ſine p̄cnis, non tamen ſtatuit
ſi facere, ſed ad imaginē filij ſui (.i. crucem) oīs conformare,
Et quid opus ē multis? Quicunq̄ magnifice extollatur p̄c
narū remiſſio. Quid quęſo efficitur apud eū: qui mortē & tē
morem mortis atq̄ iudicij ante oculos habet? Huic ſi oīs alia
remiſſio p̄dicetur, hęc non remitti concedit, nſcio ſi con
ſolationiſe liquid reportet. Igitur horrore mortis & inferni
attende: & remiſſiones p̄cnarū, velis, nolis, nihil curabis, ac ſic
non noſtro ſtudio, ſed rei neceſſitate vilificabunt indulgētis,
quę timorē mortis non tollunt.

CCON: XXIII.

Falli ob id necesse est/maiorē ptem populi/ p in
differētē illā & magnificā pēnē solutē pmissiōnē

¶ Et hanc assero & scio ita contingere. Nā ego ipse audiui
multos non secus intellexisse, q̄ q̄ sine omni p̄cna euolarent p
indulgentias. Nec mirū, q̄ illi sic scribunt, legunt, clamant, q̄
si quis venias consecutus, antereciduā, moreretur, statim euo-
laret. Hæc oīa ita loquūtur, quasi non sint p̄cā, nisi actualia:
ac si fomes relictus nulla sit imundicia, nullū impedimētum,
nullū mediū, q̄ moreretur ingressum regni. Cū nisi ipse sanctus
impossibile sit intrare cælum, etiā si nullū assit actuale. Nihil
em̄ inquinatū irabit. Quo circa, horror ip̄s mortis, cū sit vitū
fomitis & p̄cā, etiā se solo impedit introitū regni. Quia qui
non volūtarie moritur, non obedit vocanti deo; nisi iūuitus,
Et tū ibi non facit voluntatē dei, q̄ iūuitus moritur. Tantū
autē peccat, q̄ iū non obedit voluntati dei. Ideo rarissimus est,
qui post oēs venias, non etiā morte peccat, nisi ij, qui cupiūt
dissolui & vocāt mortē. Igitur vt non oīno cū eis discordē,
dico, q̄ si quis sit perfecte contritus (.i. odiens se vitā q̄ suā, &
summe diligens mortē) statim euolabit, remissis sibi p̄cenis,
sed quotus sit hic: tu videris.

CCON: XXXV

Qualē pr̄atem habet Papa i purgatoriū gn̄aliter/
talē habet quilibet Ep̄us & Curatus in sua diocesi
& parochia specialiter.

¶ Hæc est illa blasphemia, quæ me mille mortibus dignū
fecit, iudicio sc̄z. Questorū ne dicā questuarius. Verū antē
ego hanc conclusionē ostendā, paululū præfabor de pp̄o
meo. Primū, dico iterū hic me disputare, non quo ad finem
quā intēdo istis verbis (Hanc em̄ constanter assero, quia eam
tenet vniuersa Eccl̄ia) Sed q̄ ad verba. Deinde, aduersario
meo, etiā rogo, vt ferant dolorē meū, q̄ crucior, dū audio
ea predicari in Ecclesia Christi, quæ nūq̄ scripta & statuta sūt.
Quādo sanctis olim patribus, legimus visum esse periculo-
sissimū, aliquid ultra p̄scriptū cæl̄i doceri, vt inquit Hilari⁹
& sanctus Spindon Cypri Ep̄us, huius disciplinæ tam rigidus

obseruator fuit, vt interrūperet sermonē eius, qui tñ gr̄ci vos
cabuli equiuocatione vsus. Tolle cubile tuū & vade, dixerat,
p, Tolle grabatū seu lectū tuū & vade, rephendēs eū in re, quē
sensum nihil mutarat. Atq; hūius doctōris mei veniā, puto
mihi iustissime ab illis deberi: qñ nos ferre cogimur: nūq̄ ros
gati aut moniti, eorū p̄sumptiones quib⁹ delectāt ea p̄dicare,
in quibus nos cruciamur audiendo.

Non hęc dico aut ago, q̄tam impudētē arrogans sim: vt
me inter doctos Ecclesię sanctę numerandū putem, multo
mīus inter eos, quorū hęc sit statuere aut desituere, Atq; vtiā
nouissimū merear Ecclesię membrū fieri aliquñ, Sed id potius
ago, Cū sint in ecclesia & doctissimi pariter & sanctissimi viri,
tātū est nostri s̄culi infelicitas: vt etiam tanti non p̄nt ecclesię
succurrere. Quid ep̄i potuerit hodie doctū, & pius zelus, sa-
tis pbauit infelix euentus eorū doctiss: & sanctiss: viroz, qui
sub Iulio Secūdo studuerunt reformare ecclesiā, instituto ad
hanc necessitatē concilio. Sunt & alij passim q̄s noui optimi
& eruditū pontifices, sed exemplū pau eorū imponit silentium
plurimis, Est enī tēpus pessimū (vt ait Amos p̄pheta) ideo
prudens in illo t̄p̄e tacebit, Deniq; est nobis hodie Pontifex
optimus Leo decimus, cuius integritas & eruditio delitię sunt
oibus bonis auribus. Sed quid ille suauissimus homo potest
vnus, in tanta rerū cōfusione, dignus p̄fecto qui meliorib⁹
t̄p̄ibus pontificaretur, aut meliora t̄p̄a essent sui pontificatus,
Nō s̄culo digni sumus pontificari non nisi Iulios Secūdos
Alexandros Sextos, aut siquos alios atroces Mezentios / vel
simxerūt potē, Nā bonos ridet hodie, etiam Roma ip̄a, imo
Roma oim maxime, in qua enī orbis Christiani p̄te, liberius
ludunt / etiam in summos pontifices, q̄ in vera illa Babylone
Romę. Sed sat ista. Cū itaq; p̄ter innumeros priuatos: etiā i se-
dibus suis habeat ecclesia doctissimos, si prudens voluissim
existimari illoz exēplo / & ip̄e tacerem. Sed p̄stat vel a stultis, a
pueris, ab ebrijs veritatē dici / q̄ oīno taceri: vt fiducia doctis-
orū & sapientiū animosior fiat, vbi audiunt nos, rude vulg⁹
tandē p̄ rei n̄q̄ta in dignitate clamare / sicut ait Ch̄sus. Siliij
tacuerint, lapides clamabunt.

Ista itaq; p̄atus, ad cōclusionem venio, & primo de ca scđm
sniam, deis de scđm verba sui sniam alioz. Igitur in hac cō-
clusionē nihil loquor de p̄tate iurisdic̄tiōis: quā infra sequēte
mox cōclusionē nego, & supra, xxij. & viij idē negam. Hęc
enī p̄tatem illi ex n̄s verbis cōeperunt, de qua dico sicut dixi.
Statuat Ecclesia alterā p̄tē eius q̄stionis & sequar libētissime,
Cessent

Cessent interim temerarij suorum somniorum assertores. Ego dubito & disputo, an hinc potestatem iurisdictionis in purgatorium. Et quum hucusque lego & video, teneo negatiuam: paratus tenere affirmatiuam, postquam ecclesie sic placuerit. Interim hic loquor de potestate uirum non iurum, de potestate operandi, non imperandi: ut sit sensus, Papa nullam quidem habet potestatem in purgatorium, sicut nec ullus alius Pontifex. Si autem habet aliquam, talem certe habet, qualem sit & inferioribus participata. Hæc autem est, qua Papa & quilibet Christianus potest suffragari, orare, ieiunare, &c. per animabus defunctis Papa generaliter, Episcopus particulariter, Christianus individualiter. Patet itaque conclusio uerissima. Sicut enim Papa una cum tota ecclesia suffragatur animabus (quale fit in die omnium animarum) Ita quilibet Episcopus cum sua dioecesi id facere potest sicut fit in diebus, quos uocant corporales & Curatus in sua parochia (sicut fit in exequijs & annis uersarijs) Et quilibet Christianus in sua deuotione. Aut ergo nega, suffragium esse intercessionem, aut concede quilibet potestatem cum suis subiectis posse suffragari animabus. Hæc igitur puto non esse tam dubia, quam sunt audaces illi sermones de iurisdictione Ecclesie in purgatorium.

CON: XXVI.

Optime facit Papa quod non potestate clauis (quam nullam habet) Sed per modum suffragii/dat animabus remissionem

Non credo necessarium, iterum pretestari quid disputem, aut quid asseram, Sed cum non seculo sint tam zelosi hereticæ prauitatis inquisitores, ut Christianissime catholicos, ut conentur ad hæresim adigere, oportunum fuerit super singulis syllabis pretestari. Nam quid aliud fecerint Ioan: Picus Mirandulanus, Lau: Val: Perus Rauen: Ioan: Vesalia, & nouissime diebus istis Ioannes Reuchlin, atque Iacobus Stapuleus, ut inuiti cogereantur, & bene sentiendo, male sentire, non facile uiderim, nisi quod omiserint forte pretestationem super singulis (ut dixi) syllabis, tanta est hodie in Ecclesia puerorum & effeminatorum tyrannis. Itaque pretestor de nouo, duo in ista conclusione me facturum. Primum, de potestate clauis in purgatorium disputare, & negatiuam probare donec alius affirmatiuam melius probet. Secundo, de modo illo suffragii inquirere.

Primum pro sic.

Primo, per illam uulgatam Hostienensium rationem, uidelicet, Si clauis se ad purgatorium extendere, possent euacuare purgatorium, Atque crudelis esset Papa quod non euacuat purgatorium.

H

Hic soluit sic, Papa p̄r, sed non debet euacuare, nisi subste-
luta cā & rationalis, ne aduers⁹ iusticiā diuinā temere agat.
Hanc frigidā & oscitantē solutionē, vix puto, p̄rret, nisi vel
non adueterēt, quid loquūtur, vel inger vitulos marinos p̄-
fundissime stertentes: se loqui arbitrent. Ita fit, vt ex vno ab-
surdo dato, plura sequāt. Et vt ille ait, Septem mēdacijs ege-
vnu mendaciū, vt verū videatur.

Igitur argumentū vix potuit robustius firmari, q̄ tali so-
lutione. Querimus enī, q̄ tandē nomen erit huius causæ ras-
tionalis. Constat autē, q̄ vel p̄ bello contra infideles, vel p̄
structura sacra, aut communi: aliaue necessitate huius vitæ, in-
dulgentiæ donātur. Sed nulla illarū tanta est, quin incompas-
biliter maior sit Charitas, iustior & rationalior. Si itaq; iustis-
tia diuina non offenditur, si p̄pter corpa deliū, & res eorum
tuennda, aut p̄pter inaniatas fabricas, aut vsū huius corruptis-
bilis vitæ breuissimū, remittuntur tot, quot voluerit (etiam si
oēs in eo numero comprehendis, vt sic etiā euacuetur purgato-
riū) q̄to magis non offenditur, si pro sancta charitate redimāt
oēs. Nisi forte iusticia diuina, tam est iniqua, aut forte melans
colica, vt plus faueat Charitati in corpa & pecunias viuentiū, q̄
in anias tam egenas, exhibet. Maxim⁹ cū tāta res sit, succurrere
animabus: vt fidelib⁹ debeant malle seruire Turcis & corporaliter
occuldi, q̄ anias non redimi. Si ergo p̄pter id q̄ minus est, in-
finitas, & forte per hoc ip̄m oēs redimct: cur non & p̄pter id
q̄ maximū est (.i. Charitatē)? Hic tamē ego illis angustia
clausis consiliū dederim, vt dicant causam rationabilem nullā
esse posse, vt sic secure elabātur huic obiectioni. Et ita si Papa
possit, quo ad se, non tamē p̄r, quo ad causam, que non esse
potest.

Secundo, ip̄e stilus Papæ idem p̄bat, in quo d̄r, de iniun-
ctis poenitētijs, Manifestū est autē q̄ tantū donat, q̄ tū sonat, &
eo modo donat, quo sonat, vt sic Ep̄us. xl. Card: c. dies de i-
iunctis poenitētijs. Ita Papa prorsus oēs plenarij dies de eisdē
iniunctis relaxat, sed purgatorij poenas nulla claus iniūxit.
Hic vero bellus quidā somnator sic fabulatur. Q̄ n̄ Papa dicit,
damus indulgētijs oīm peccatorū, de p̄nā iniūcta, intelligi-
gitur de poena imposta per sacerdotē, Q̄ n̄ autē dicit, damus in-
dulgētijs oīm peccatorū, de quib⁹ contriti & confessi fuerit,
tunc non remittunt oblita vel ignorata. Q̄ n̄ vero dicit, damus

remissionē oīm peccatorū, tunc euolaret, si moreretur. Et sic in
manu Papæ est, q̄s uole saluare, o furor. Vide p̄nunciatōrē
hunc q̄ secure allerit, ac si oraculum ederet, Cui si dicerem, ob-
secro te vnde p̄babo hęc, si fuero iūssuratio nē reddere hui⁹
fidei; fortasse noua alia finger mendacia, quib⁹ illa priora sta-
tuat magna maioribus. Infelices Christiani qui coguntur oīa
audire, quęcūq; tandē nugari libuit ineptissimis hominibus.
Ac si non haberemus ip̄am scripturā: quā p̄cipiente Christo,
populum doceremus, & tritici mensurā: non lapparū & tri-
bulorū cahos, illi distribueremus. Inter cętera portentosa: quę
hic suauissimus author fingit, id q̄q; nobis aude persuadere:
q̄ in manu Papæ sit remittere: vel non remittere ignorata vel
oblita: quasi non sciat vniuersa Ecclesia; q̄ post omnem solu-
tionem Papę, cunctis fidelibus restet dicere, Delicta quis intel-
ligit, ab occultis moīs munda me dñe. Et qđ etiā bona opera
nostra, cum Iob vereri oporteat; ne inueniantur apud deum
horrenda p̄ctā. At Clauis Ecclesię, bona opa: si sint mala corā
deo nec ne: nescit, nec iudicat, multo minus remittit. Sed o
procedit eius somnū, ex laboriosa illa & inutili arte confitēdi:
imo desperandi & perdendi anias, quā hucusq; docti sumus
arenam numerare, i. singula p̄ctā discutere, colligere, atq; p̄o-
derare, ad faciendā conuersionē. Qđ cū fecerimus, sit vt refris-
cemus, vel concupisctias vel odia, p̄teritorū memoria: & dū
conterimur de p̄teritis: noue peccemus. Aut certe si fiat optia
conuersione, sit tātū odo violēta, tristis, mereq; factitia de mentis
pœnarum simulata dūtaxat. Sic em̄ docemur peccata conteri
i. ad impossibile, vel ad peius, conari. Cum vera conuersione
sit incipiēda a benignitate & beneficijs dei, p̄sertim a vulneribus
Christi, vt homo ad sui ingratitudinē primo veniat ex
intuitu diuine bonitatis, & ex illa i odium sui, ac amorē benigni-
tatis dei. Tum fluent lachryme, & odiet seipm ex corde, cū
tra tū desperationē. Tū odiet p̄ctm, non propter pœnam, sed
p̄pter intuitum bonitatis dei: quā inspecta conseruatur, ne des-
peret, & sese ardentissime odiat, etiā cum gaudio. Sic dū fuerit
vnius peccati vera conuersione: oīm simul erit. Sic Ps. ij. Ignoras
qđ benignitas dei te ad p̄niam adducit? O qđ multi id ignorat
sancte Paule, etiā aliorū Magistri. Sic i Numeris legim⁹ Filios
Israel non fuisse a serpētibus suis ignitis liberatos p̄ intuitum &
horrorē eorū, sed potius auerso intuitu ab eis & ad serpentem
Aeneū, i. Ch̄m) cōuerso. Itē & ab Aegyptijs visis territi sunt,
Hij

sed d. no eis dorso, mare transeuntes saluati sunt. Ita sunt p. & a
nra in vulnerato Christo, magis q̄ in nra consciētia tractāda:
Ille em̄ mortuus fuit: hic viuunt, Alioquin si illorū carnificia
seruāda ē, fieret, vt si quis subito ad m. Gr̄e rapere: non possit
saluari: quia non habet tēpus colligendi p. & a. Sed hnt qd̄ hic
dicunt.

Quare ad commentū illius Cōmentatoris: dicit p̄r, In om̄i
remissione summi Pontificis: p̄sertim illa publica & corā Ec-
clesia (vt fit in venijs) debet subintelligi ista clausula, de iniū-
ctis poenitētijs, siue sint p. & a. oblita: siue ignorata. Hæc em̄ ad
forum ecclesie non pertinent.

Offū est aut̄ istud pelagus sermonum (vt mihi videtur) ex
quadā incuria inspiciendę originis indulgentiarū: Nā tūc t̄pis
q̄m̄ vigeant Canones p̄niales, magnum erat relaxare. iij. dies.
post hoc ceperunt centū dari: dein de m̄se dies, tandē multa
milia dierū, & anni, & annorū: centenaria & millenaria: Sic em̄
paulatim p̄cessit maior, ac maior largitas veniarū Post hæc,
ceperit, septima pars oīm peccatorū remitti. Deinde tertia pars,
Nouissime dimidta pars, ac h̄ p̄ueniū est ad plenariā remissio-
nem oīm peccatorū: vt satis p̄t videri adhuc in stationibus
vrbis Romæ. Q. si in primis gradibus intelligitur p̄nia iniū-
ctā: certe & in plenaria remissione intelligēda est.

¶ Tercio iterū sūm̄s Pape, dicētis, p̄ m̄ dū suffragij. Oportet
em̄ diuersum eē modū suffragij, a modo p̄tatis. Q. si ip̄i Pape:
(sicut debemus) plus credemus: q̄ illis & nobis ip̄is: paret nullā
p̄tatem, sed suffragij valere in purgatorij. Tutius ē mihi cum
Papa sentire: q̄ eē illis, Papa nō arrogat sibi p̄tatem, sed suffra-
gij sibi v̄dicat. Et satis miror, qua fiducia illi contra exp̄ssam
phibitionē, e. Cum ex eo, plus audeant p̄dicare: q̄ in lris Pape
continentur, eī suffragij modus ibi solū contineat. Q. si licet
telligunt. Non habet p̄tatem quidē iurisdictionis in purgato-
rij. Sed tū habet p̄tatem Clauis applicandi suffragia in illud.

¶ Hic dico & ego, q̄ hoc nen̄o negat, potestas applicandi siue
suffragia siue satisfactiones siue laudes dei: prorsus ē in manu
summi Pontificis. Verū illa p̄tās sic sit solius Pape, vt non
eā aliorū pontificū sit, vt concludit: dicitur est, vel quid ego
nondū intelligam in isto modo applicationis, in secunda p̄tē
hū conclusionis dicit, Interim hanc primā p̄sequamur.

¶ Quarto, & oīm fortissime Christus non ambiguit, sed cla-
ris, apertis, rotundis v̄bis dicit, Quodcūq; ligaueris sup̄ terrā,
ligatū erit & in cęlis. Et quocūq; solueris sup̄ terrā, solutū erit

& in cælis, Non frustra adiecit sup̄ terrā, Alioquin nisi refrin-
gere voluisset potestatem Clauis, satis fuerat dixisse, Quodcumq;
solueris, solutū erit. Aut ergo Christus, vt nugator, superfluit
verbis; aut potestas Clauis solūmodo sup̄ terrā. Sed hic o-
bone deus, q̄ prompta ē quorundā superstitio, qui sine scitu
& sine voluntate Papæ, volunt in hijs verbis potestatem ei dare,
vbi ipse suffragium sibi vsurpat dūtaxat. Et cum sentirent hæc
verba Christi, sibi fortiter resistere & errorē confutare, non id
egerunt, vt erroris patrociniū desererent, & verbis Christi incor-
ruptis sensum suū accommodarent, Sed e contra, vba eius sensui
suo corrupto accommodāt, & torquent, dicentes, Illud, Super
terrā, potest dupliciter construi, Vno modo vt ad solutū. Alio
modo, vt ad soluendū pertineat, Et primo modo esse Chri-
m intelligendū, scz Quodcumq; Petrus dū fuerit super terrā, sol-
uerit, solutū erit & in cælis. Volentes forte, q̄ & si diabolū sol-
ueret (modo ipse soluens super terrā sit) solutus erit in celo, Nā
qui dicit, Quodcumq;, & nihil addit, quo refrigat, omnia certe
solubilia esse ostendit. Nescio quibus verbis hanc rudē & ins-
ulsam superstitiōē, imo temeritatē in se, Hieronymiano
stomacho & eloquio, dignus hic erat auctor, vt sanctoꝝ ver-
boꝝ Christi, tam audax violentia & corruptio vindicaretur.
Et vt omittā grāmaticam, quæ vel sola potuit eos docere, non
posse hunc eorū sensum istis verbis stare, sed magis nouas dia-
lecticas, q̄ verā sequunt grāmaticā.

Videntur isti eousq; sapuisse, quasi Christus timuerit: ne
quā talis Petrus vel Papa foret. Qui & mortuus vellet ligare &
soluere, & ideo necessariū eis fuerit, tā insignē mortuoꝝ pontis-
ficū ambitio nē & tyrannidē puenire ac prohibere, ne ligent aut
ligant, nisi dum fuerint in vita & super terrā. Et forte (vt tam
digno scrip: interpretē digne laudamus) nec sine causa sic ti-
muit Christus. Itā videlicet aliquā contingeret, vt mortuus ponti-
fex aliquid ligaret, & suus successor viuus, idē solueret, Tū
fieret magnus error in celo, & Christus anxius ignoraret, cui
illorū approbaret officiū, vt qui temere permisisset vtriusq; idē
officiū: nec addiderit super terrā, vt mortuus compesceretur.
Si em̄ ita non sapiunt: Quid æstuant: quid laborant ostens-
dere, Quod super terram: ad soluendū pertinet. Ecce o vere au-
reum opusculū, Aurei doctoris, & aureis lris dignissimum: &
ne nihil non sit aureū, aureis discipulis tradendū, illis videlicet,
de quibus dicitur Simulachra gentiū aurū & argētū, oculos ha-
bentia & non videntia &c. Recta via isti incedunt, contra

Christū, Christuseū ideo addidit sup̄ terrā, ne Pontifex, qui non p̄, nisi super terrā esse, p̄sumat id ligare aut soluere, quod non sit sup̄ terrā, velut data opera, nostri t̄pis adulatores foedissimos pueniēs & phibēs, qui inuito & recusanti pontifici: regnū tradere incipiunt inferorū, Hos. S. Hieronymus p̄ suo seruore dixisset Theologos, i. deū loquentes, eū aut̄ puta, qui apud Vergiliū magnū varib⁹ inspirat furorem, sed n̄ agam⁹ contra eos.

¶ Primo, Si per hanc intelligētiā, clauēs soluunt mortuos, ergo & ligāt, quia vtrinq; additur, Super terrā. d. Q̄ d̄cūq; ligaueris super terram, Ergo & hic oportet eadē industria & acumen nobis distinguī, super terram dupliciter construī. Vno modo vt ad ligantē, Alio modo ad ligandū pertineat, vsic concludāt nobis Pontificē posse ligare sub terra: in purgatorio, modo id curānus (ope videlicet Medicorū) vt id viuus faciat, & dū fuerit super terrā. Nā mortuus non posset ligare, Q̄ si ista prima pars v̄borū Christi, non recipit hāc torturā & violentā elusionem, vt ip̄met quilibet sint sine iudicio, afferunt, Quae fronte au debent alteri partem vim facere, cū sit simili schemate, per om̄ia composita: nisi forte ill' s, more suo, oīa licuerit, vniuocare & equiuocare & amphibologizare & paralogizare, sicut libuerit & vbi libuerit. Dicūt ergo q̄ super terram, in prima parte pertinet ad ligandū, Sed in secunda parte pertinet ad soluentē, Q̄ n̄ quidem & maiora monstra in sacris etiā l̄ris inuexerunt, pro sua laudabili consuetudine.

Quare cū om̄s negent, Clauēs posse ligare in purgatorio: necesse ē negare, q̄ possint soluere, cū sint illē duē p̄ces equales, & equaliter a Ch̄o Eccl̄ie suē datē. In hac sn̄ia sunt quādam non pessimi Iuristē, an saniores ceteris, viderint illi.

¶ Secundo, Ex ip̄a antithesi, ista sn̄ia etiā consutatur, quia, Sicut i celis, vtr̄q; ad soluendū i celis, respicit, ita super terrā, ad soluendū sup̄ terrā respiciat oportet, Et rursus, In celis ad ligandum: Quare & super terrā, ad ligandū referri debet. Vnde Ch̄us velut de industria, non dixit, Ego solū in celis, sed solutū erit in celis, vt si quis primo verbo, scz, Q̄ d̄cūq; solueris super terrā, falsē intelligentē calumniā q̄reret, in sequente retūderet, nec permitteret ad soluendū aptare, quia solutū in celis, cogit certe intelligi: solutū in terra, non soluentē, Et ligatum in celis, cogit intelligi, non ligantē, sed ligatū in terra, aut salte vtr̄q;.

¶ Tercio, Si Clauis tenditur in purgatoriū, quid frustra laborant: Cur non tollunt verbū suffragij: cur non persuadent

Pontifici, ut dicat per modū potestatis & auctoritate, potius q̄
suffragio solvere & ligare: Quippe, Quodcūq; soluerit (tātū
caueat ne sit mortuus) solutū erit. Quid nos obturdit vo-
culo suffragij, qđ nemo intelligit p̄tatem, sed oēs intercessionē.

¶ Quin amplius faciemus, & rogemus Papā, ut purgatoriū
oīno tollat de rerū natura, Si cū Clauēs Eccl̄ie, etiā qđ ad sol-
uendū dītraxat, illuc sese extendunt, erit ī manu eius totū, pur-
gatoriū, Qđ p̄bo sic, Det omnibus in illo existentibus remissio-
nē plenariā. Secundo oibus morituris Christianis eandem
similiter det remissionē, Tūc certū erit, ut nullus in eo maneat,
nullus in ip̄m veniat, omēs autē euolent & cesset purgatoriū.
Debet autē id facere, & subest iustissima causa, scz Charitas: quæ
per omnia, super omnia, in omnibus querenda, Nec cauendum est
qđ iusticia diuina offendatur a charitate, ac quā potius ip̄a nos
urget. Qđ cum factū fuerit, deponamus totū officium dea-
functorū, satis hodie molestū & neglectū tū, Mutemusq; id in
officia festiua.

¶ Quarto & ultimo. Si purgatoriū p̄na, est castigatoria
& afflictiua, ut supra. v. conclusū certū est, eā non posse solui
p̄tate clauū, At non esse aliā, satis p̄tō ex sufficienti diuisione
patere. Patet itaq; prima pars huius Concl: ac per hoc tota
satis p̄babiliter firmata, qđ suffragiū, non iurisdicō inure pur-
gatoriū.

¶ Secundū, scz Modus ille suffragij, & si non fuit a me
positū, ut ingreretur, nec requirit ad positiones meas scire, qđ
aut q̄lis sit, tñ volens exponā me in eo, qđ iuste poterā omis-
tere, ne videar angulū q̄rere, Salua semp mea p̄tatione, qđ nō
meū, sed Pontificis, imo Ecclesiastici forte Concilij sit statuere,
quis sit ille modus, Meū est inquirere & disputare, ac ratiōni-
bus adductis, quid intelligā, aut nondū intelligā, indicare.

Ergo duplici via impedit suffragiū aīabus. Primo re-
ip̄a & officio p̄sente, sicuti sit, cum sacerdos cū populo orat,
seiuuat, sacrificat, aliaq; facit nōminata opa, pro noīatis aīa-
mabus, De quo suffragio nullū dubium est, quin vehemēter
p̄sit, & redimet aīas, scđm qđ deo visum fuerit, & ille merue-
rint scđm. B. Aug: De isto superius dixi Concl: p̄ced: qđ talem
p̄tatem habet Ep̄us specialiter, qualē Papa ḡnalter. Sed non
iurisdicōnis, sed suffragij faciēdi ī purgatoriū, De isto modo
hic non q̄ritur, ut notū est.

Secūdo impedit sine officio vel ope, sed mera Iurisdicōne
p̄las vel voces p̄nūciata, Et id qđ ex duobus Thezauris.

Primus est Triumphantis Ecclesiae, qui est meritum Christi & sanctorum eius, superabundantius quam debuerat merentium. Et hunc esse relictum in Ecclesia, ut hic remuneretur & compensetur, dicitur illi.

Alter est militantis Ecclesiae, ut sunt merita: bona opera, viuendum Christianorum, quae habeat summus Pontifex in manu sua: applicare ea, vel per satisfactionem penitentium, vel suffragio deum, vel per laudem & gloriam dei. Sic enim & ego aliquando & docui & scripsi, Papam tripliciter habere militantis Ecclesiae merita in praesentia. Primo, ut ea offerat deo pro satisfactione aliorum. Secundo, per suffragio animabus. Tercio, in laudem dei. Et hanc facultatem spiritualem, si vera est, in suis diocesis hinc Episcopos, firmiter credo. Aut si erro reuocet me, qui potest. Alioquin quomodo stabunt sine errore, fraternitates illae in quibus sibi communicant sua studia & opera, tam maiores quam minores prelati? Item Monasteria & ordines, & hospitalia & parochiae. Id enim non potest verum intelligi, nisi quod tali modo unius opus pro altero satisfacit, suffragatur & glorificat deum.

Dico itaque.

Quod ego prorsus non intelligo, quomodo sint ista merita militantis Ecclesiae in manu Papae, tamen interim sic pie credam, donec suus Gordus hunc nodum dissoluat. Causa autem quare non intelligam, est haec.

Prima, si per viuentibus viuendum offert opera: iam non vis deo, quomodo sit remissio gratuita: & non potius vera & iusta satisfactio & persolutio usque ad nouissimum quadrantem. Licet enim ille non operetur cui sit remissio. Alij tamen operantur & satisfaciunt. Tunc enim id fiet quod omnes constanter negant, scilicet quod concedens oneret se ad satisfactionem, vere enim Papaticum non remitteret, sed satisfaceret, scilicet per sibi subiectos.

Secunda, quod sic Claves Ecclesiae nihil prorsus facerent, nisi quod iam de facto sit in Ecclesia, etiam sine clauibus. Nam ex lege charitatis, quilibet per quolibet tenetur orare. Et Apostolus ait. Alter alteri onera portate, & sic adimplebitis legem Christi.

Tercia, quod nomen indulgentiae, huic sensui repugnat, quia debet illud indulgere, id est remittere, ut non faciat quod debet, non autem imponere alteri, vel imposuit dicere, ut indulgentia prorsus extinguat debitum, non autem per alium soluat. Quare videtur potius, sine isto thesauro: nudum sufficere praesentia Clauium ad indulgentias, maxime cum remittatur tamen Canonica, non autem Evangelica satisfactio. Aut iterum hic dicendum erit ut supra de remissione

remissioe culpe dictū ē, q̄ sic etiā remittat p̄ hūc thesaurū p̄nas
.i. declaret id fieri q̄ etiā sine eo fit, scz Ecclesiā p̄ eo satisfacere
cui remittit, Quo modo. B. Aug: dicit, neminē suscitari nisi
quē suscitavit unitas Ecclesie, vt i videri figuratū dicit, Sed adhuc
durat ratio prima & secūda, q̄ sit tunc potius satisfactio q̄ res
missio, siue declaretur siue concedatur.

¶ Quarta, Theſaurus illę Ecclesie militantis magis operatur
grām spūs, q̄ remissionē p̄nas, & videtur satis viliter tractari,
si p̄ p̄nas remissione applicetur, cum remissio p̄nas sit vis
lissimū donum in Ecclesia, etiam impijs donabit, & sola clavis
p̄tate, vt videtur.

Dico Secundo.

Non intelligo, quō aut quid fiat, q̄n Papa, eundē th zau
rū applicat p̄ suffragio defunctorū. Causa est hęc.

¶ Prima, Quia iterū non plus videtur facere, q̄ q̄ defacto
fit. Nā vniuersa Ecclesia defacto orat, & suffragat p̄ defunctis:
nisi iterū hic putetur id facere declaratiue, Nec video quid illud
obster q̄ dē de Missa; q̄ plus p̄dest si per sacerdotē vni applicetur,
q̄ si sine applicatione p̄ omib⁹ celebraret, Fateor id verū a
me credi, Sed Papa vt summus & generalis oīm sacerdos, certe
non p̄t nisi ḡnalter applicare; imo debet id facere, etiam sine
l̄tis veniari.

¶ Secunda, Cū p̄ indulgentias non remittatur, nisi p̄nas
Canonicę, prorsus non possum intelligere, quid anīabus res
mittatur, cū Canones eas non ligent. Deniq; in morte sunt ab
illis absolūtę, cū omīs sacerdos sit Papa, in hora mortis. Itē q̄
nulla anīa patitur in purgatorio p̄ criminibus & mortalibus
peccatis, sed tm̄ p̄ venialib⁹, vt dif: xxv. Qualis Canones autē
venialibus imo mortalib⁹ occultis non sunt impositi, sed tm̄
criminibus cognitis, vt sup̄ dictū. Dicat ergo qui p̄t, Quō
indulgentię suffragantur illis, .i. remissiones Canonū, nisi non
tm̄ indulgentias largiatur, imo illis velut i sup̄abundantē car
telā datis (vel vt solent etiā mortui absolui in facie Ecclesie) in
involuat vltra indulgentias: applicationē meritorū Ecclesie, Et
tunc certe indulgentię non sūt suffragiū, Sed cū suffragio tanq̄
altero dono, dantur anīabus, .i. declarant dari, vel applicant.

Dico Tercio.

De Thezauro meritorū Christi & sanctorū ad remissionē
p̄nas applicato, dicā infra in sua Con: lvij. Vides ergo q̄
sint omīa obscurissima & dubiosissima, ideo periculosissima
doctri. Id vnū dico & video, q̄ Papa in Cle: de pe: & re: c:

Abusio[n]ib[us] dam[n]are videtur hanc s[er]uam, de redimēdis ani-
mabus per indulgētiās dum dicit, Animas de purgatorio, vt
asserūt, mēd[er]uiter extrahunt. Vbi glōsa, super verbo, mēdaci-
er, quia inquit, sunt iudicio dei reuerate, Et allegat ad hoc dif-
xxv, c. Qualis, Et certe mihi videt[ur] recte sentire, Nā si p[er] suffra-
giū redimantur, non vtiq[ue] sequitur eas statim euolare, non est
idē suffragari, & redimere seu liberare. Itaq[ue] ego hucusq[ue] sapio,
q[uo]d video, indulgētiās, & suffragiū merito: Eccl[esi]e, esse duas res
diuersissimas, alterā sine altera, & cum altera, dari potētem, In-
dulgētijs sufficit sola potestas clauū, sine addito illo thezauro:
qui t[ame]n p[ro] addi, vel solus dari, Sol[us] datus facit p[ar]ticipē bonor[um],
vt supra satis est dictū. Hęc si essent certa & vera, sequerēt, q[uo]d i[n]
dulgētijs, in q[ui]bus tales, profus nihil p[ro]desse animabus, nisi q[uo]d
corā Eccl[esi]a absoluerētur (i. denūciaret eas esse absolutas) Aut
si p[ro]desse, non id fieret virtute ip[s]ar[um], sed alia adiūta illis do-
natione, scz merito: Eccl[esi]e. Quę donatio, iterū distinguēda
est a g[ra]uali applicatione, qua Eccl[esi]a de facto per illa suffragatur
animabus, sine Papę applicatione, & videndū quid ipsa valeat,
sed etiā alijs relinquēd[us] ē inq[ui]rendi labor, quib[us] ē nondū
fessum studiū in tantis dubijs.

Nūc obijciunt.

Primo, Celebre habet, q[uo]d quidā Mgr Parrisijs tenuit in dis-
putatione sua, Sūm[us] Pontificē h[ab]ere p[ar]tē in purgatorio, &
Pontifex eo cognito & mortuo, dedit eā assertā remissionem,
velut commendās. Respondeo.

Me nihil mouet, quid placeat v[el] duplicat summo Pontifici,
Homo ē sicut & ceteri, multi fuerūt summi pontifices, quib[us]
non solū errores & vicia, sed etiā portenta placuerūt. Ego aus-
dio Papā vt papā, i. vt in Canonibus loquit[ur], & scđm Cano-
nes loquit[ur], aut cū Concilio determinat. Non aut[em], q[uo]d scđm suū
caput loquit[ur], ne forte cogar cū quibusdā, maie Christū cog-
noscentibus, dicere, Q[uo]d Iulij Secūdi, horrendę cedes i Christianū
populū, fuerint q[ui]dā b[en]eficia p[ro] pastoris, in oues Chri collata.

Secūdo, B. Bona: li: iij. dif. xx. Non esset st[atu]dū impo-
tune, si quis asseruerit Papā h[ab]ere p[ar]tē in purgatorio. R[ati]o
primū, Auctoritas. S. Bona: in hac non sufficit. Scđo, q[uo]d
Papa id asseruerit, non erit resistendū. Tercio, Bona: recte di-
cit, Quia addit seip[s]m exponēs d[omi]ni modo id constet p[er] aucto-
ritatē manifestā, aut di[ct]amen ratio[n]abile. Sed illa nondū cō-
stat manifesta auctoritas. Hic vero obijciunt.

Primo, Sixtus quartus determinasse d[icitur], q[uo]d per suffragiū ille
modus nihil minuit plenitudinē indulgentiar[um].

Respondeo.

Primū, Si quis p̄nax esse velle, diceret, Proba q̄ d̄icis op̄tine pater, Maxime cū solius Papę non sit nouos fidei statere articulos, Sed sc̄dm̄ naturos, iudicare & descindere q̄stiones fidei, Hic aut̄ erit articulus nouus, ideo ad v̄se conciliū p̄tinebit eius determinatio, multo magis q̄ Conceptio, B. Virginis, Presertim cū hic nullū, illic multū & magnū, sit aniaz periculum, Alioquin, Cū Papa sit vnus homo, qui errare p̄t i fide & moribus, periculo assidue laboraret toti⁹ Eccl̄ie fides, si quicquid sibi visum fuerit, necesse sit verū credi.

Secūdo, etiā si Papa cū magna parte Eccl̄ie, sic vel sic sentiret, nec etiā erraret, adhuc non ē p̄c̄m̄ aut h̄eresis, contrarium sentire, Presertim i re non necessaria ad salutē donec fuerit p̄ Conciliū v̄se, alterū reprobātū, alterū approbātū, Quod, ne multis agā, illo vnico p̄bat, q̄ Eccl̄ia Romana etiā cū Concilio v̄si Basiliē, ac tota ferme Eccl̄ia sentit. B. Virginem sine peccato conceptā, Et tñ, quia altera pars non ē reprobata, non sunt h̄eretici qui contrariū sapiūt.

Tercio, Ego dico, mihi nondū visam, illā Sixti determinationē, Sed h̄ec mihi visa ē, q̄ indulgētię danē defunctis p̄ modo d̄i suffragij, Ex q̄ nondū sequit̄, q̄ ideo aniq̄ euolēt, q̄bus ille modus datur.

Quarto, Non possum esse alieni v̄bi, multo min⁹ Sūmi Pontificis, interpres, Quare do nec seipm̄ interpretet̄, interima opinemur, hōnoris gr̄a, defendēdo dictū tale icognitū, Dupl̄citer p̄t idipm̄ intelligi. Primo, Mod⁹ suffragij non minuit plenitudinē indulgētię, i. licet indulgētię denē ibi, non p̄ modū indulgētię, sed per modū suffragij, tñ tali suffragio & intercessione nihilominus fit, vt euolent oino, quib⁹ fuerit impensus. Ac sic non soluēdo, sed intercedēdo euolant, Hāc nō teneo, sed illi ita putāt dictū.

Secūdo, Modus suffragij non minuit plenitudinē indulgētię, i. applicatio indulgētiarū per modū suffragij, permittit eas esse, quod sunt, Sed indulgētiās plenas, nec tollit id q̄ natura sua sunt, Solū, q̄ non agit, vt indulgētię, sed vt suffragiū, Et hanc admitto & addo, Q̄ si non minuit aliquid, multo magis nihil auget indulgētiās illa applicatio suffragatoria, Ex ijs seq̄t̄, q̄ non euolent aniq̄ per illū modū, Et id sonāt etiā v̄ba, Quā non dicit̄, Modus ille suffragij plene redimit anias, Sed, non minuit plenitudinem indulgētię, scz q̄ indulgētię licet plene, tamē, tantū faciunt q̄tū facere p̄t suffragiū, nec amplius.

Iterū obijciunt.

¶ Forma absolutionis Apostolicę dicit, Remittendo tibi poenas purgatorij, in quibus Claves sanctę mris Ecclesie se extendunt, Et hanc formā seruant poenitentiarij Papę, etiam vrbę.

Respondeo.

¶ Primo, Ista sunt extra ppositū, quia ē forma absoluēdi viuorū & morientū, non autē forma applicandi indulgentias iā defunctis.

¶ Secūdo, Tū querēde veritatis causa, dico, qđ cū sint dubia & obscure posita ista verba, non p̄t errari in fide, si quis contra senserit, qđ putant intelligēda, Cur em̄ trepidat illa forma? cur velut dubitās dicit, In quibus claves se extendunt? Suspecta est mihi ista tremenda cauda, Non teneor firmiter credere, qđ ipse non au det consistere, p̄nūciare, Cur hic solū & nusq̄ alibi adiungit, in quibus claves se extendunt? An non m̄lū videm⁹ qđ vigilat Christus in Ecclesia sua, vt eā errare volentes, non permittat errare? Si tū nosip̄os, neglecto ei⁹ monitorio, nō p̄cipitarem⁹ in errorem.

¶ Tercio dico sicut prius, Et si Papa cum suis poenitentiaris hic non erraret, non ideo sunt heretici, qui negent eius sensum, aut non credāt, donec fuerit Concilij v̄is iudicio v̄tra partiū definita vel reprobata. Sic em̄, licet etiā indulgentijs ornarint festū Conceptionis in quā rem certā fidei, non tū dānant, aut ligant eos, qui solutionē talijū indulgentiarū non querunt. Ita quicūq; donec sit indulgentiarū, formā illā non ē necesse credere esse veram, donec statuatur Ecclesia, Et iterū vides, qđ ta sit necessitas legitimi & v̄is Concilij, Sed timeo n̄m seculū non sit dignum donari nobis tale, sed potius vt operationib⁹ erroris illudamur, sicut meruimus.

¶ CON: XXVII.

Hominē predicant/qui statim/ vt iactus nūmus i cistam tinnierit/euolare dicunt animā.

¶ Hominē pdicant, i. vanitatē & mendacia scđm illud, Ois homo mendax. Et iterū, Vanitas, omnis hom o viuens, Atq; ista positio, scđm meā sniam, nō eget p̄batione, Probatur tū per sequēte Cond: Quia arbitrio dei, & merito animę valeat suffragiū Ecclesie. Ideo etiā si illo esset vera snia, qđ p̄ modū suffragij p̄sunt, Non sequit qđ statim euolent.

¶ Primo, Non suffragiū, sed exauditio suffragij, eiusq; susceptio liberat, Cū non orante Ecclesia, sed operāte deo liberet.

Secundo, Natura deus sic agit, ut cito exaudiat, tardet autē dare, ut patet in oim sanctorū orōnibus & doctrinis, ut p̄bet perseverantiā, Ideo longe distant suffragiū: exauditiō: executioq; eiusdem.

Tercio, Q; hoc ip̄m noue dicit: sine auctoritate vlla contra prohibitionē Canonis, ne quid vltra q̄ in l̄ris continetur, dicat. Non ergo dei & Ecclesię, i. vera, sed sua propria, i. mendacia loquuntur.

Quinto, Non differunt ille, qui loquitur falsum scienter, Et ille, qui asserit certū, q̄ nescit esse certū, Sic em̄ & verum loquens aliquñ mentitur, sed illa iam dicta, sciunt sibi esse incerta, & tñ certa non affirmant, tanq̄ Euāgelia, nulla em̄ auctoritate, vel ratione, p̄nt ea certa esse p̄bare.

Sexto, Tūc suffragiū illud esset, melius alieno officio & p̄ accidens: q̄ suo p̄prio, quia non tñ p̄dest opario, q̄ alteri p̄ q̄ fit, imo hoc est p̄ripatei cū, ideo transeo, Maxime cū illi nolunt concedere, q̄ non p̄sint opario, sed animę &c. Possent & ego istas fabulas ridendas agitare & illudere, sicut ip̄i per eas illudunt veritatē, Sed desisto ne magis dogma q̄ p̄bicum p̄onere videar.

¶ CON: XXVIII.

Certū est/nūmo in cistā tinnientē/questū & auaritiā augeri posse/suffragiū autē Ecclesię/est in arbitrio solius Dei.

¶ Mirū est, q̄ non tanto studio atq; boatu, etiā Euāgelii Christi p̄dica: saluberrimū, Quę res, suspectū facit negociū, q̄ plus questū q̄ pietatē existimare videntur, nisi forte iustissime excusentur, p̄ hoc, q̄ Euāgelii Christi ignorant, igitur, cū indulgentię sint nullius pietatis, nec meriti, nec p̄cepti, Sed licentię tantū nō quędā, licet opus per q̄ redimuntur, sit piū, videt oimno questus augeri per eas, magis q̄ pietas, dum tam effuse & soletractantur Euāgelio vilius vix recitato.

¶ Probo primo, Quia suffragium Ecclesię non est iurisditio Papę, nec in manu eius, q̄ ad acceptationē dei, Sed tñmō quo ad oblationē, etiā si ster eorū snia de animarum redemptione per illud.

¶ Secundo, Falsa esset B. Aug; vulgata snia, q̄ suffragia tñ ipsi p̄sunt, qui ea sibi p̄desse meruerunt, quia p̄tate Papę, non autē merito anie p̄desse, cui cūq; p̄desse, l iij

¶ Tercio, Contra naturā & vim vocabuli est, vt sit in p̄tate
Pape, per suffragiū redimere, Nā quātūcūq; opus sit excellens;
si ip̄m v̄git in suffragiū, non vt opus, sed vt suffragiū, opat.
Exauditiō suffragiū, potius redimit, Aut ergo, alijs nominib;
de re ip̄a loquit̄, & tunc peius fallunt, Aut si pprio vocabulo
de re sua loquit̄, tum non stat sn̄a cog: repugnāte vocabulo
suffragiū, significationi & intellectui potestatis.

¶ Quarto, Tunc prorsus nulla esset d̄n̄a inter suffragiū &
p̄tatem nisi vocet̄m, re ip̄a erūt idē, Quia idē efficiunt sine alio
requisito vltra volūtatē Pape, Cur ergo non tacet suffragium,
& cessat nos cogere alia intelligere per suffragiū, q̄ per p̄tatem.

Hic iterū p̄testor optime lector, m̄ de suffragio cuiusmodi
loqui, tanq̄ vere esset tale: Nā meā inīam dixi supra, q̄ dubitē
nec intelligā, an s̄, aut esse possit tale, Q̄ ideo dico, ne mihi
ipsi quisq; contrariū me sibi fingat, dū hic velut assero suffra-
giū, quod prius pene negari.

CON: XXIX.

Quis scit/ si om̄s anīe velint redimī a purgato-
rio/ sicut de Sancto Seuerino & Paschali factum
narratur.

¶ Non quidē fide dignā scripturā de h̄s duob; legi, Narrari
enī audiui, q̄ potuissent suis meritis liberari, si min; voluissent
glorificari, ideo potius sustinuerūt gloriā visionis, Sed in h̄s
credat q̄sq; q̄ velit, mea nihil refert, Non enī negant, quin &
alias poenas luant anīe in purgatorio, q̄ supra dixi, Sed volui
vt etiā illis remissis, non euolarēt, nisi & sanarent̄ in gr̄a p̄fecte
Possent̄ fieri, vt aliquē nollēt redimī, ex nimia dei charitate,
ex eo sit verisimile, q̄ Paulus & Moses potuerūt velle esse ana-
thema, & sepationem a deo in eternum, Si tale in vita facere istū
prompti erāt, non vidēt negādū, & a defunctis idē fieri posse,
de q̄ exēplū de q̄dā Virgine, Vide in ser: Fauleri; q̄ sic fecit.

CON: XXX.

Nullus securus est de veritate suę contritionis/
Multominus de consecutiōe plenarię remissiois.

¶ Hec dico, eorum sciam qui volunt contritione esse necessa-
riam ad remissionem poenarum. Et non uident, quod vehementer in-
certa reddant omnia. Et satis patet concludi. Nam prima parte omnes
asserunt. Secunda autem necessario sequitur. Meo autem iudicio potest fieri
certa remissio poenarum, scilicet Canonicae, etiam si ille dignus non
fuerit, nec contritus: Non enim contritio: nec certitudo con-
tritionis, requiritur ad poenarum remissionem. Quia tenet remissio:
etiam si fictis concedatur, cum sit in mera potestate Papae. Illi uero ut
supra quod dictum est, si alias poenas quam criminum, uolunt remitti,
scilicet quantumque mortalium peccatorum, faciunt, dum nimium magni-
ficant indulgentias, ut nullae sint indulgentiae. Quia nec indulgen-
tiae quidem sunt, si incertae sunt. Incertae uero sunt, si in uero super
absoluenti conscientiam, non super clauum potestatem. Maxime
uero, si & super omnium peccatorum mortalium, non tamen criminum ma-
nifestorum, contritionis, nituntur, cum nullus certus sit se sine peccato
mortali esse. Certus autem esse potest, quod sine crimine est, id est sine peccato
de quo coram Ecclesia possit accusari, ut supra. Ideo illam concludo
nego esse ueram, meo sensu loquens. Posui autem ut uideretur illi ab-
surditate suae iactantiae, quod indulgentias extendit.

¶ CON: XXXI.

¶ Quod rarus est uere poenitens / tam rarus est uere indul-
gentias redimens. id est rarissimus.

¶ Iterum eorum loquor inania, ut uideant suae licentiosae predi-
cationis temeritatem, imo contradictionem. Qui cum tam multis
eas potest clamitent, & tamen confitentur paucos esse, qui angustam
uiam ambulat, non dum erubescunt, neque attendunt quid loquantur.
Sed nec mirum. Non enim susceperunt officium contritionis & an-
gustae uiae docendae. Meum itaque sensum dico, quod & si pauci sint con-
triti, Multi, imo omnes in tota Ecclesia potest esse liberi a poenis Can-
onum, per ablationem Canonum, sicut & uere nunc sunt.

¶ CON: XXXII

¶ Damnabuntur in eternum cum suis Magisteris / qui per
has ueniunt / securos sese credunt de sua salute.

¶ Hanc assero & probo. Sic Hieronimus: xvij.
¶ Maledictus qui spem suam ponit in homine, & ponit carnem
brachium suum. Non est enim nobis uulla fiducia salutis, nisi in Ihesu

Christus, nec aliud nomen sub celo datum, quo nos oporteat saluos fieri, Act. xv. Pertat ergo fiducia in mortuis literis: in nomine venias, in nomine suffragiorum. Secundo sicut dixi, Literę & venię nihil conferunt salutis, Sed tantummodo auferunt poenas, nec nisi Canonicas, nec has omnes. Atque hic mecum vtiq; terra & plenitudo eius gerneret ac fletet, super seductionem populi Christiani, qui passim indulgentias non aliter intelligunt, quam salutares, & ad fructum spiritus utiles. Nec mirum, cum non exprimat eis rei manifesta veritas. Infelicissimi Christiani, qui nec in suis meritis, nec in sua conscientia bona possunt confidere de salute, Docetur confidere in scripta & egera papyrus, Cur non ita loquar: Quid enim amplius tibi confertur rogo: Non contritio, non fides, non gratia, Sed tantummodo externi hominis penitentia Canonibus statuta: atque ut paulum digrediar. Audiui ego ipse multos, qui datis pecunijs, & redemptis literis, totam fiduciam in illas posuerunt, Ita enim vel audierant (ut dicebant) vel (ut ego honoris gratia credo) intellexerant, precones veniarum docere, non hic taxo, sicut nec mihi licet, qui non audiui precones veniales, Excusent sese vltra niuem cadidius: mea causa, licebit, Certe populi redarguendi sunt aures tam illotae, ut illis salutaria dicentibus ipsi, non nisi pestifera audiant, Sed dum illi dicunt, Ante omnia fratres in Christum credite, atque confidite, & penitentiam agite, Crucem vestram tollite, Christum sequamini, mortificate membra vestra, discite poenas & mortem non formidare, Ante omnia mutua inter vos charitatem habete, inuicem seruite etiam neglectis vestris: primum pauperibus & egenis subuenite. Hęc inquit & similia tam pia & religiosa & sancta illis narrantibus. In sapiens vulgus: nouo miraculo subuersus: longe alia audit, scilicet hęc, O vos insensatos & crassi cordis homines: bestijs prope similes, qui non percipitis tantam effusionem gratiarum. En celum vndique apertum nunc est, Si nunc non intres, quomodo vnicuique intrabis: En tunc potestis redimere animas: O duri duri & negligites, Duo decim denarijs, patrem extrahere potes, & tam ingratus parenti in tantis poenis, non succurris: Ego sane in extremo iudicio excusatus sum, vosque magis accusetis, atque tantam negligenteris salutem. Dico tibi, Si vel vnam solam tunicam haberes, hanc quoque extendam & distrahendam iudico, ut tantas gratias obtineas. Tum vero ubi ventum fuerit ad oblocutiones gratiarum cum illi meras benedictiones inuident etiam, stat tremens vulgus, & eorum ruiturum, ac terram hiaturam formidat, longe peioresque infernales poenas sibi minari audit, ut verum forte sit, quod ubi illi maledicitur, deus benedicit eorum maledictionibus

bus, & ubi benedicunt, deus maledicit. Nam qua via fieri possit
alia, ut illi tam aliena loquatur, ab ijs, quæ audiunt, quis possit
intelligere? Unde iste quæso verborum larue? Sed nec omnia tam
credo, quæ populus passim sese audisse dicit. Alioquin Hæ-
retica, impia, blasphema, illis prædicata, putarē. Non credo ve-
rū esse, quod vnus illos prohibuit fieri exequias defunctorū & sa-
cerdotū inuitationē, sed magis ut imponerent in cistā: qui ex-
equias & missas, parentaliaque vellet pagere. Populus hæc etiā
fingit. Non credo fabulā illā mendacis referā ab vno dictā,
videlicet, quod in quodam loco nescio quæ milia (si recte memini,
tria vel quinque) aniarum fuerit redemptæ per has venias, inter quas
solū tres fuerunt damnatæ, quia detraxerant indulgentijs. Nemo
hanc dixit, sed passionē Christi narrātibus, talia populus aus-
diuit, aut postea audisse finxit. Non credo verū, quod passim sine
vectoribus siue hospitiis, aut alias seruentibus, pro precio dāt
quattuor, quinque, vel quælibet fuerit, anias. Non credo, quod in
pulpitis, postquam impetuoso mugitu despumauerit suas exhorta-
tiones, ut populus imponat, clamitent, Impone, impone,
imponere (Hæc enim populus vocat: caput & caudā, imo & ven-
trem actōrum penes sermonē esse, fingit) tū ut Aplici prædicatores
tū non verbis modo, sed ex exemplo docent, descendunt, primique
ad cistā eunt, in omnium oculis irritantes & provocantes simpliciter &
stultū populū, ut penitus exugant medullas eius. Imponunt
itaque splendido gestu atque sonoro tinnitu, tum mirant, si non
pluant ceteri omnium stouitæ essent, ardent imponētibus, indignāte
omittentes. Non dico ego istas nundinas esse aniarum & moneta-
polia. Populū indignor, qui tā pietatē, pro sua ruditate, non
speciem, sed vsque ad furorē, auariciam interpretatur. Quæquam
mihi forte dignus venia videat populus: qui ex istis nouis spiri-
tibus, vel nouā mentē, vel errorē accipiat, cum prius magis
audire sit solitus, quæ ad charitatē & humilitatē pertineant, sed si
Catalogi portentosa audiuit, velim percensere, nouo volu-
mine fuerit opus. Ego vero mea sententia credo, si indulgentiæ essent
etiā præceptæ & salutare, tamen quia in tā grandē sunt nunc abusus
& scandalū redactæ, ut vel hac sola causa satis iustū, ut vniuersæ
tollerent, Ne forte si diutius permittantur vigere, tādē procones
earum pro pecuniarum amore insaniant. Vere quidē credo, non omnia
ab illis dicta esse, quæ passim feruntur, verū debuerant saltē po-
pulū in hoc arguere & sese clarius exponere, aut quod melius est
secundum Canones modeste loqui de indulgentijs.

K

CON: XXXIII.

Cauēdi sunt nimis/ q̄ dicūt venias illas Papę donū
eī illud dei inestimabile/ quo recōciliat hō deo.

¶ Pestilentes hereticos debuerā eos dicere, Quid enim magis
impiū & hereticū, q̄ dicere indulgentias Papę esse grām recon-
ciliationis dei: Verū vt stomachū meū premiā, volo poti⁹ eos
nulla malitia aut volūtate, talia dixisse, aut posuisse, Sed mera
inscitia, & tā eruditionis atq; ingenij penuria, licet & in hoc sit
temeritas, q̄ tam indocti, non potius bubulci opus fecerūt, q̄
opus doctarū aniarū Christi subirent. Audiam⁹ itaq; istum
Bubulcū sua verba grunientē, Sic em̄ in libello suo, postq̄ in-
dulgētiās in quatuor principales grās distribuerat, & multas
alias minus principales. Prima, inquit, grā principalis, est
plenaria remissio oīm peccatorū, qua quidē gratia nihil maius
p̄ dici, eo q̄ homo peccator, & diuina grā priuatus, p̄ illam,
perfectā remissionē & dei grām, denuo consequitur. Hęc ille,
Obsecro, quæ hereticorū sentina, tā heretice vnq̄ locuta est: v̄
ex hoc loco discite, quæ causa sūt, vt cū illi sese sanctissima do-
cere dicāt, populus tamē tam impia audiat, Vnā hic sit diuī
Hieronymi zelus & eloquiū, Pudet me tantę temeritatis, q̄ iste
blatterator non fugit veritus eū libellū edere in faciem q̄ tuor
illustriū, & circū iacentiū vniuersitatum: Ac si oīno ibi ingenia
versa essent in fungos putidos. Doleo & hereticis nris p̄pinqs
Pighardis, tandē venisse occasione iuste criminandi Ecclesiam
Romanā: si hęc in ea doceri audierint. Q̄ autē iste insulsus
author, non malitia forte, sed inscitia ista dixerit, ex illo videre
licet, quia inquit, per illā (.i. primā grām plenariā remissionē)
consequit̄ homo perfectā remissionē. Quid est, dicere, p̄ ples-
nariā remissionē consequit̄ perfectā remissionē, & per gratiam
dei consequit̄ grām dei: An non per febrē somniat, aut phre-
nesi laborat: Sed ad sensum hereticū verte animū. Hanc pri-
mā grām vult eā esse qua mai⁹ dici nihil p̄t, & quā consequit̄
homo priuatus grā, q̄ nisi de iustificante grā spūs intelligi nō
p̄t. Nec sp̄m aliter intellexisse clarū ē, Alio quin non esset, qua
satis imp̄ loqueret̄, Cū solus deus sit id, quo maius dici non
p̄t. B. Auḡ em̄, non sicut ille sed in donis creatis, inquit, nullū
est maius charitate. Hic vero grām Dei, & grām Papę, in vnus
vocabuli Cahos confudit, dign⁹ author tali vel opinione v̄
errore. Sequitur in eodem libro

Per quā etiā peccatorū remissionē sibi poenę in purgatorio

propter offensam diuine maiestatis, lucide, plenissime remittuntur,
atque dicti purgatorij poenae, oino delentur. Delphicus autem diu-
inus oraculus, ut nihil oino dubitat: qui omnia ignorat, de pos-
testate clauis in purgatorij seculi pronunciat, Sed satis de his sup.

Sequitur ibidem.

Et licet ad tantam gratiam merendam, nihil satis dignum possit res-
tribui, eo quod donum dei & gratia, estimationem non habent &c. Vides
ut iterum donum & gratiam dei inestimabilem vocet, id quod Papa res-
mittit, Homo dignissimus, qui ecclesias doceat, i. hereticorum
prostituta, Postquam hinc verbis gratiam illam ad forum & mundanas
studiose adornarat, mox in Mercurium suum habitu Iouis vestit,
ne vllus intelligat, quod lucrum quereret: nisi qui non plus quod ipse in-
telligit, Permittit pauperibus quod ea gratis dari, ita sane in primis
vnde cum pecunias corradere tetauerint a bonis (ut inquit) sa-
toribus, ita ut mendicantes fratres sine licentia superiorum
pecuniam pecurent (quia multo melior est apud hunc pseudolum
remissio vel fidei poenae, quam salutaris obedientia) Cum vero nullo
patuerit via corradendi pecunias, ut gratiam illam redimant (.i.
denuo emant, Non quod illi vendat, sed quod inopia rerum similitudo
cogit vocabulis abuti) tum demum dicit, Regnum cum colorum non
plus diuini iudicij patere debet quam pauperibus, Iterum per venias vo-
lens patere caelum, Sed subtraho calamum, ne per meritis in eos de-
bacchet, Sit satis in deum affidelibus, pestilentia eorum sermonum tam
signi (ut par erat) in olivam inficitur & rudirati, ut dignum esset opculum
vale.

¶ CON: XXXIII.

Gratiae cum ille veniales respiciunt tamen poenas satisfac-
tionis sacramentalis ab homine constitutas.

Hec ab eodem patet ex quinta supra, & vice versa.

¶ CON: XXXV

Non Christiana predicant / qui docent / quod redemptio-
nibus vel Confessionibus non sit necessaria contritio.

¶ Obsecro, cur ista dilatio non dant hominibus in periculum?
Et quid prodest illis talia predicari, nisi quod pecunia quaeritur, & non sa-
lus animarum, etiam si essent vera & necessaria sint & impia & falsa, multo
magis sunt exploenda, Sane & ego superius permisi, posse poe-
nas remitti, etiam his qui non sunt contriti, quod illi negant. Hic
rursum, quod illi affirmant, negandum puto, Atque de Confessionibus
malibus quidem, idem mihi, quod de poenis iudicium est, scz

Kij

utrobique non requiri contritionem, neque quo ad redemptionem
eorum quae negant, neque quae ad uinum, sicut & in poenis remittendis.
Quoniam quidem pars confessionalis, est remissio poenae, Sed in redimendis
animabus omnino dissensio, & peto, ut probent dicta sua. Ego
quidem in redimendis animabus longe aliud uideri puto, quam in remissione
poenae. Siquidem in remissionibus poenae, homo recipit bonum,
Sed in redimendis animabus facit bonum, At impius recipere bonum potest,
sed nullo modo facere, Nec potest placere operi eius deo, qui ipse non placet,
ut Gen: iij. Respexit dominus ab Abel, & ad munera eius, Deinde contra scripturam est, ut quis primo
alteri misereatur, quam animae suae, & prius festuca de oculo fratris eiciatur,
quam trabeus de suo, Atque omnino uersuus diaboli redimat filiam dei,
& hoc apud ipsum deum, Ridiculum est, ut hostis pro amico regis
intercedat. Quis ergo furor hic est: qui (ut uilissime poenae remissionem,
& ad salutem inutilem magnificentiam) petat, quorum poenae sola
sola fuerat magnificanda extenuat, Si hoc nunc est haereticum,
male sonans, scandalosum, parum aurium offensiuum, Quid tam deest,
quod hijs nouum portentis appellari possit. An hijs titulis haereticus
prauitatis inquisitorum. Ideo catholicos, catholicasque sententias
vexant atque fatigant: quomodo liceat eis solis impune & a libitu haerese
res inundari.

Dicunt autem, quod redemptio illa non innititur operi redimendis,
sed merito redimendi, Rursum deo: Quis hoc dixit: unde probatur:
Cur ergo non sine opere redimendis, merito redimendus prior
liberatur: sed non tunc cresceret pecunia, cupita propter salutem
animarum. Cur ergo non inuocamus Turcas & iudeos, ut nobiscum
etiam suas pecunias imponant, non propter nostram avaritiam,
sed propter redemptionem animarum. Nec obitare uideatur, quod illi non
sunt baptisati, quoniam hic non est opus: nisi pecunia dantis: neque
animae pereuntis. Non enim illa datio innititur, nisi redimende animae.
Credo quod si uel asinus imponeret aurum, etiam redimeret, quod si
requiritur aliqua dispositio, necessario & gratia: cum Christianus peccator
magis displiceat deo, quam uellus infidelis: nec tamen dedecorat
asinum rudibilitas, quam Christianum impietas.

¶ Secundo dixi Confessionalia quidem peccatoribus, sicut &
remissiones poenae dari posse, Sed non dixi, ut hortandi imo
nec permitteudi sint talia redimere, sicut ipsi impie & crudeliter
docent, quod propheta.

¶ Primo, Omnis doctrina Christi est exhortatio ad penitentiam:
& id agit, ut homines qui totius a diabolo recedant, sicut ait
Ecclesiastus: Ne tardes conuerti ad dominum, Et ipse dominus, Vigilate, quia

nescitis diem neq; horam. Et Paulus. Festinamus ingredi in res
 quie illa. Et Petrus. Cū ergo hęc omnia consumāda sint. Quales
 oportet vos esse in sanctis conuersationib; & pietatib; pperā-
 tes in aduentū diei &c. Sed hęc ideo illi docuerūt, quia solliciti
 erant, non quō pecunias colligerēt, sed anīas saluarēt. Hīj vō
 velut secure illis tribuunt miserā dilationem, & q̄tū in eis est, in
 periculo eterne mortis relinquūt. Ita vt nesciam an talistudio
 sint ab homicidijs aīas excusati, Quippe non q̄ritur hic sal-
 dantis, sed donū pereūtis. Cū si essent boni pastores animas,
 & vere Christiani, oībus studijs agerent, vt peccatorē ad iū-
 rem dei, ad horrore peccati inducerent, nec quiescerent flendo,
 orando, monendo, increpando, donec anīam fratris sacrificas-
 cerent. Quod si ille pergeret, pecuniā dare, p̄seueraturus malus, in
 faciem ei reijcerent. Et cū Apostolo dicerēt, Non quero tua,
 sed te. Et iterū, Pecuniā tua tecū in perditionē, & abhorrent
 a conspectu eius, sic sic recte agerent. Sed absit hoc a Mensuris
 nōs. Quin id potius agamus, si venerint peccatores: media-
 toribus idoneis freti (.i. lucris) etiā inuito Christo cū vniuersis
 Ap̄lis, sint sicut vnus ex nobis. Nihil non potētes, quod nos
 possumus, etiā anīas redimere ipi sine intermissione pereūtis,
 etiā ridentibus nobis. & de dono eor; secure gaudentib;. Ista ē
 Charitas in populū Christi, & fratres nōs. Ita curamus anīas
 eor; vt intelligat in suis peccatis, nos nouissimā .i. nullā com-
 passionē h̄re.

¶ CON: XXXVI.

Quilibet Christianus vere cōpunctus habet re-
 missionē plenariā a p̄cena & culpa/ etiā sine literis
 veniā; sibi debitam.

¶ Alioquin in periculo essent, qui literas eiusmodi non ha-
 berent, qđ falsum est, cū illę sint neq; p̄ceptę neq; consultę, sed
 libere. Neq; peccant, qui eas negligūt, nec ideo in periculo sa-
 lutis sunt. Qđ ex eo patet, quia tales iam sunt in via manda-
 torum dei, Et per casum, Si quō ei non daretur eiusmodi re-
 missio, deberet tñ ei, vt dicit Papa. Sed hic intercedit, O acur-
 tissimū ingenū quorūsdā dicētū, qđ vera hęc essent. Si Cano-
 nes essent penitentū a Papa positę, Nūc vero sunt declaratorij
 penar; a deo inflictar;. Sic loqui decet eos, qui veritatē semel
 perpetuo odio p̄sequi p̄posuerūt.

¶ Primū p̄nūciant velut ex oraculo, qđ deus p̄ peccatis p̄ces
 Kij

nam satisfactoria requirit, Alia scz q̄ Cruē Euāgelicā (i. Ieiun-
labo: Vigili:) Aliam q̄ castigatoriā, non enim has intelligūt, q̄
has remitti nisi a deo non possunt negare.

Secundo, huic monstro addūt maus, scz, q̄ Canones des-
clarent impostā, ergo Papa non habet, nisi declarare, nunq̄
autē imponere, nec relaxare, Alio quā contra v̄bū Christi, hū
sic docebunt nos, Quicquid ego ligauero, tu solues.

CON: XXXVII.

Quilibet Christianus verus/siue viuus siue mor-
tuus/habet participationē omnium bonorū Christi &
Ecclesie/et i sine lris venias/ a deo sibi datā.

¶ Impossibile est esse Christianū, quin Christum habeat, Q̄
si Christū, & omnia simul q̄ Christi, Dicit q̄n. B. Apostol⁹ Ro-
xij. In lui nini dñm Ihesum Christū. Et Ro: viij. Q̄ nō non
oīa nobis cū illo donauit. Et i. Corin. iij. Omnia vestra, siue Ce-
phas, siue Paul⁹, siue vita, siue mors. Et i. Cor. xij. Nō estis vii,
sed mēbra de mēbro. Et alijs locis vbi describit, vnū corpus,
vnū panē, nos oēs esse in Ch̄o singulos, alterū alteri⁹ mēbra.
Et in Can: Dilectus meus mihi; & ego illi. Quia per fidē Ch̄i,
efficitur Christianus, vnus spūs & vnū cū Ch̄o. Erunt autē duo
i carne vna. Q̄ d̄ fragmentū magnū ē, in Ch̄o & Eccl̄ia. Cū
ergo spūs Christi sit in Christianis, per quē fratres cohæredes,
concorpales & ciues fiunt Christi, quō ibi possit non esse par-
cipatio oīm bonorū Christianā & Christus ex eo dē spiritu has
bet omnia sua. Ita sit, per inestimabiles diuitias misericordiarū dei
patris, vt Christianus possit gloriari, & cū fiducia presumere i
Christo omnia, scz q̄ iusticia, virtus, paciētia, humilitas, omnia
merita Ch̄i, sint etiā sua, p̄ vnitatē spūs ex fide i illū. Rursum,
oīa p̄tā sua iam non sint sua, sed Ch̄i, per eam dē vnitatē, in q̄
& absorbēt oīa. Et hec ē fiducia ch̄ianorū, & iucunditas cons-
cientiē nr̄e. Q̄ per fidē sūt p̄tā nr̄a, non nr̄a, sed Ch̄i, i quem
de⁹ posuit p̄tā oīm nr̄m, & ip̄e tulit p̄tā nr̄a. Ip̄e agnus dei,
qui tollit p̄tā mūdi. Rursum omnis iusticia Ch̄i, sit nr̄a. Im-
ponit enī m̄tū suā sup nos, & bene habemus, & extēdit pal-
liū suū, & operit nos, bñdictus Saluator in secula amē.

Verū, q̄ hec participatio suauissima & iucūda p̄mutatio, non
fit nisi per i dē, hāc autē homō, nec dare nec auferre possit, satis
clarū p̄tō, q̄ virtute clauū v̄l bñficio venialiū lras, hec par-
cipatio nō dat, sed potius aū, & sine illis, dat a solo deo, sicut
remissio aū r̄missionē, Absolutio aū absolutiōnē, ita participatio

tio ante picipationem;

Quid ergo picipat Papa, sua picipatione: Rñdeo, Illi dis-
cerent, vt supra de remissione dictū ē Con: vi. q̄ declaratiue p-
ticipat, Nā q̄o possint aliter dicere, non intelligere me, confis-
teor, Meū sensum sequēte ponā conclusioe.

CON: XXXVIII

Remissio tñ & picipatio Papę / nullo mō est cō-
tēnenda / q̄a (vt dixi) ē declaratio remissionis diuīę

¶ Non q̄ necessaria sit illa declaratio, q̄ in lris & publicis sit
indulgentiarū (sufficit enī ea q̄ fit in priuata confessione) Sed q̄
non sit contēnēda, Quia per eā, etiā Ecclesię nota fit, & appros-
bat, priuatim facta declaratio, Sic enī ego intelligēdum puto:
Qui habet meliora, dicat ea. Non enī, q̄ alias illa picipatio
publica faciat, video. Verū, licet hanc conclusioe ab om̄ib⁹
(vt puto) acceptā, non negē, dixi n̄ supra concl: vi. mihi n̄ pla-
cere hūc modū loquēdi, q̄ Papa nihil aliud faciat, q̄ q̄ decla-
ret aut approbet remissioe diuinā seu picipationē. Nam id
primo nimis viles reddit Ecclesie clauē, imo verbū Chri facit
inīū quodāmō, vbi dixit, Quodcūq; &c, Declaratio enī ni-
mis modicū est, Secūdo Quia incerta erūt om̄ia ei, cui fit des-
claratio, licet alijs seu Ecclesię, foris in facie, certa fiat illius remis-
sio & reconciliatio.

Quare, sicut superius de remissione culpe, ita de picipatione
bonorū, volo opinari, donec erudiar meli⁹, videlicet, Q, sicut
peccator post pēt̄m, difficillime confidit in miām dei, Adeo
viget ad desperationē pēt̄m onere suo grauissimum, multoq;
facili⁹, irā, q̄ miām dei, cogitat: sicut an̄ pēt̄m, facilius miām,
q̄ irā cogitat. Oīa enī puerse agit hō, Timēs vbi nō ē timēdū,
sed sperandū, scz post pēt̄m, Presumēs, vbi non ē psumēdū,
sed timēdū, scz an̄ pēt̄m, Cui⁹ rei exēplū abūde ostēsum ē in
resurrectione Chri, vbi multis argumentis opus fuit, vt sēc in
cordib⁹ discipulorū resuscitaret, Deniq; prima annūciatio fuit
muliebris, & delyramētis ab illis compata, ita & pēt̄ori priā fi-
ducia apparet mollis, & cui nō, v̄l vix credēdū putet. Ita mul-
to diffidēti⁹ ē confidere sēc eē picipē Chri bonorū, (i. i. n̄ narra-
bilū bonorū, vt sit piceps diuīę nature, vt ait, S. Petri⁹) Magē
nitudo bonorū, etiā opat diffidētiā, videlz nō sōlū eē remissa
tā mala, verū & collata tāta bona, vt sit fili⁹ dei, haeres regni,
fr̄ Chri, soci⁹ angelorū, dñs mūdi, Obscuro, q̄o hec v̄a p̄t cre-
dere, qui pēt̄i sui morsu, imo pondere fess⁹ trahit ad inferos.

Hic itaq; necessarium est iudicium clavis, ut homo sibi non credat; credat autem potius clavi, i. sacerdoti. Atque nihil curo, si etiam sit forte indoctus claviger aut levis, Nam non propter sacerdotem, nec propter aetatem eius, sed propter verbum eius, qui dixit, & non mentitur. Quod deumque solueris &c. In his enim qui credunt, in verbum istud non potest clavis errare, Errat vero in his solis, qui non credunt absolutionem istam valere, Nam finge (per impossibile vel contingens) Si quis non sit vel non putet se satis contritum, & tamen absolutum, tota fiducia credat se absolutum (fiducia mea sic opinor) Hec ipsa fides eum facit absolutum verissime, quia credit in eum, qui dixit, Quodcumque &c. Fides autem Christi semper iustificat, non secus, quam si baptiserit te, ineptus, levis, imperitus sacerdos. Adde si etiam non putest se satis contritum (tibi quoniam non potes nec debes confidere) nihilominus, si credideris, qui dixit, Qui crediderit & baptisatus fuerit hic saluus erit, Dico tibi, haec fides eius verbi, facit te verissime baptisari, quicquid sit de contritione tua, ideo fide ubique opusest, Tantum habes quod tu credis, Atque sic intelligo quod nostri doctores dicunt, sacramenta esse efficaciam gratiae signa, non quia fit (ut B. Aug.) sed quia creditur, ut supra. Ita hic. Absolutio est efficax, non quia fit, a quo cumque tandem fiat, erret, siue non erret, sed quia creditur, Nec hanc fidem potest reservatio casuum impedire, nisi esset manifesta & contempta. Proinde dico, Homo quoniam in peccato est, ita vexatur & agitur conscientia eius, ut suo sensu potius participationem omnium malorum se credat habere, Et talis homo certe proximus est ad solatium clavis, ut arbitrio sacerdotis, quietetur, & pacem obtineat atque fiduciam consequatur participationis omnium bonorum Christi & Ecclesiae, Quod si quis hanc participationem officio sacerdotis sibi factam non crediderit / aut dubitauerit, non erret clavis, sed suae infidelitatis, seducit, & magis non damno suam animam afficit, & deo verboque eius iniuriam atque summam irreuerentiam facit, Ideo multo melius est, ut non adeat ad absolutionem, si non credat se absolutum, quam si sine fide accedat, sic tamen accedit, & iudicium sibi accipit, non secus quam si baptisatum, vel sacramentum panis fide acceperit. Proinde non adeo est necessaria contritio, quam fides Incompatibiliter enim plus ibi consequitur fides absolutionis, quam fervor contritionis.

Et haec de omnia, nos plurimi solam in formam contritionis omnibus laboramus, ut doceamus homines, tunc confidere remissa peccata. quoniam senserint se esse perfecte contritos (i. non quod confidere, sed magis ad desperationem laborare) cum secundam prophetiam

prophetā, non in nostrā contritionē, sed in verbū eius. Si spes
rādū, neq; cū dixit, Memor esto contritionis meę, seruo tuo,
in qua mihi spem dedisti, sed memor esto verbi tui, in q̄ mihi
spem dedisti, Et iterū in verbū tuū (nōn vūq; in opus nostrū)
super speravi, Et iterū. Sustinuit ania mea i verbo eius &c. Et vt
ps. l. in hebręo est. Tibi soli peccavi, p̄pterea iustificabis verbo
tuo, Igitur nec sacramētū, nec sacerdos, sed fides vbi Chri, p̄
sacerdotē & officium eius, tere iustificat, Quid ad te, si d̄ps per
asinū vel asinā loquatur, dūmodo tu verbū eius audias, in q̄
speres atq; credas.

Sic inteligerem illud, qđ nri doctores Scholastici dicunt,
sacramēta ecclesię esse in exercitationē nobis data, hoc est, tāq;
inestimabilia dona in quib; occasionē habeamus credendi &
iustificandi: Nā olim crasermo dñi p̄ciosus, p̄ Saulis, nūc v̄o
etiā per leuissimos, pessimos, indoctissimos homines suū vers
bum tibi sonat, Tu in verbū intēde, & mitte laruam persone,
Erret, non erret ille, tu non eras si credideris. Hic si erro,
& desipio, retocet me, qui sapit, Consequens ex h̄s erit, vt t̄ra
ille veritates Ioan; Gersonis iam tu in oēs l̄dros & aures trās
fusa, prudenter intelligendę sint, puta qđ non ideo confidat sese
homo esse in statu salutis, quia potest dicere se dolere de p̄tis,
sed multo magis id aduertat, si sic optet sacramētū absolutio
nis, vt credat, si per ip̄m fuerit assecutus sese absolui, Hoc em̄ ē
sacramētū in voto suscipere, i. in fide verbi vel p̄senis vel des
derati auditus, Cave ergo neq; in tuā contritionē v̄lo modo
confidas, sed i nudissimū verbū, c̄p̄imi & fidelissimi tui sal
uatoris Ihesu Christi, Cor tuū faller te, ille tenon faller, vel has
bitus, vel desiderans. Quasi ita sunt (det dñs deus) (vt cū
ppheta Michā, sim vir non habēs sp̄m, ac mendaciū potius
loquar) timendū est, multas animas perdi, per indoctissimos
illos opm & contritionis bouinatores. Primū, qđ fidem verbi
non docent, sed contritionē d̄taxat, atq; hanc tenuiter satis.
Secūdo, qđ facilissimi sunt absolutiones impendere & p̄cipar
tiones eiusmodi: quasi sit passim oim, istā fidem habere, neq;
discutiūt, quē aut quare absoluāt. Itaq; non tam necessariū est
absoluēdo dicere, doles, qđ illud, credis tere absolui a me posse
se, sicut Christus ait ad cęcos, Creditis me posse hęc vobis fac
ere, Credenti oia possibilis sunt. Hęc em̄ fides, certe i illis
maxime p̄batur, qui tremore consciētę agitati, poti; sese diffi
dere sentiūt, illis v̄o qui talē miserā non sentiūt, nec io an sint
claves, ille consolatoris, cū consolari non mereantur, nisi qui

ingent nec aniani ad fidem remissionis, nisi qui trepidat diffi-
dētia retentionis, Atque ut finē tandē faciā, Hęc snia mea, cre-
do, p̄tēta clavis non minuit, ut mihi impingitur, sed a falso
honore & tyrannica reuerētia in sibi debitā & amabilē reuerē-
tiam reducit, Non enī est mirū si claves contēptui fiant, si falsis
honoribus, i. terroribus tātūmodo offerātur suscipiēde, Cum
cognita eīz saluberrima cōmoditate saxū sit, aut lignum, qui
non cum lachrymis eīz osculetur & amplectat, Quid ergo
Pontificē p̄pter eas magnificamus, & hominē terribilē fingi-
mus? Non illius sunt claves, Meę potius sunt, mihi donatę, meę
saluti, gręe consolationi, paci & quieti concessę, Pontifex seruus
est & minister meus in clauibus, ip̄e nō eḡt illis, ut pontifex, sed
ego. Adulatores vero, omnia Pontificibus inflectūt, non nram
consolationē, sed illorū tātūmodo potentiā in illis mētitant,
& per ea ip̄a nos terrent, per quę nos maxime oportuit con-
solari, adeo sunt hodie cōperuersa, & adhuc non putamus is-
ta foelicia esse t̄pa, in quibus tātus ē abusus optimarū rerū in pessis-
mas res nobis versarū. Itaque istā concludi: ut iacet, nō oīno teneo,
sed ex magna parte nego.

¶ CON: XXXIX.

Difficillimū est etiā doctissimis Theologis/simul
extollere veniāz largitatem/ & cōtritionis veritatem/
coram populo/

¶ Ratio huius est sequens Concl:

¶ CON: XL.

Contritionis veritas pēnas quęrit & amat/veniāz
autē largitas odisse facit/saltē occasiōe.

¶ Da verū poenitentē, & videbis eū tam ardentē in seipso quę-
rere vltionē offensionis diuine, ut cogat te luī misereri, imo ut
necessariū sit ei resistere, ne destruat se, ut sipe legitimus & vidis-
mus contigisse. Et, B. Hierony; talem scribit suā Paulā fuisse, &
ip̄emet de seip̄o, Nihil istis est satis poenarū, Quin cū filio pros-
digo inuocāt cęlum & terrā, & deū ip̄m cōtra seip̄os, sicut &
Dauid, quā dixit, Vertatur obsecro gladius tuus in me, & in do-
mū patris mei. Recte ergo me puto dixisse, prius Canonicas
ipsam impositas, qui vel nollēt meliora facere, ut pigri vel certe
ut explorarētur de veritate contritionis suę. Patet itaque quod diffi-
cile sit saltem doctis, inter odium & amorem pēnarū medios

ire, ut sic doceant odium earum, ut tamen maxime persuadent
amorem earum, Indoctis vero, cum sit nihil difficile, nihil obstat,
quin & hoc sit facile, Evangelium quidem docet poenas non fu-
gere, nec relaxare, sed querere & amare, quia docet spiritum libera-
tatis & timoris dei usque ad contemptum omnium poenarum, At mul-
to lucrosius est & expedit Capitis questorum, ut populus tim-
meat poenas, & spiritum mundi, atque timoris in litera & servitute
hauriat: dum audit esse tam horribilem rem, poenas quasdam
Canonicas, ut non nisi tanto studio, tanto impedio, tanta pon-
pa, tantis ceremoniis, doceantur vitari, quibus nec Evangelium
doceatur amari.

Objicitur.

Quid ergo dicis de peregrinantibus Romam, Hierusalē, Sa-
Iacobum, Aquisgranum, Treuerim, multasque alias regiones & loca,
causa indulgentiarum. Itē in dedicationibus Ecclesiarum,

Respondeo,

Peregrinationes istę fiunt multis causis, rarissime iustis, prima
est oim communissima, Curiositas, scz videndi & audiendi
aliena & ignota, que leuitas venit de fastidio & accidia, cultus
dei, in ecclesia propria neglecti, Alio quidem incompatibiliter meli-
ores indulgentias domi inueniret quam in omnibus iam dictis locis si-
mul sumptis, similiter & Christum & sanctos presentius haberet, Si
non tam stultus esset, ut ligna & lapides, pereret pauperibus &
proximis suis, quibus in charitate seruiret, aut etiā suę familię
provideret.

Altera est tolerabilis, scz causa indulgentiarum, Nam cum indul-
gentię sint libere, non preceptę, ac per hoc nullius meriti, nihil
prorsus meretur, qui precise propter indulgentias peregrinat. Iuste
autē illi sic illudatur, qui domi Christum & proximum negligit,
ut foris decuplo plus consumat sine fructu & merito, Ideo quod
domi maneret, & illud cogitaret, Charitas operit multitudinem
peccatorum, Et illud, Quod superest date elemosynam, & ecce
omnia munda vobis, longe melius imo solū hic bene ageret,
Quod si omnes venias in Hierusalē & Roma afferret, sed non pla-
ceret adeo recte sapere, ideo tradimur & in desideria nostra.

Tercia, est causa afflictionis & laboris pro peccato, quā cre-
do raro contingere saltem solam, Nam & domi posse se affli-
gere & laborare, si laborem tantum odo quęreret, si tamen facit,
non est malum, imo bonum.

Lij

Quarta, honesta, sed sicut singulari detractione per honorem
sanctorum, & gloria dei, ac suo profectu, sicut, S. Lucia ad B. Aga-
tham, & quidam sancti patres Romam visitarunt, quod non forecerint
curiositate exitus probavit.

Proinde mihi placet in istis facultatibus, quod etiam vota talium
peregrinationum commutentur in alia opera, atque unam gratis
commutarentur.

CON: XLI.

Cauter sunt/venie Apostolicę predicandę/ne popu-
lus false intelligat eas preferri/ceteris bonis opib⁹
charitatis.

¶ Ego sic dicerem ad populū. Ecce fratres, scire vos oportet quod
triplex est genus bonorum operum, quod expensioibus pecunie fieri
potest. Primum & ante omnia, Si quis pauperibus donet, aut proximo
egenti mutuet, & omnino in quacumque necessitate laboranti subs-
ueniat. Hoc opus sic est agendum, ut etiam intermittere sine struc-
tura Ecclesiarum, & omittende oblationes ad vasa & ornamenta
ecclesiarum. Postquam hoc fuerit factum, & non restat qui egeat.

Tunc secundum erit, nostras & in nostris terris, Ecclesias & hospita-
lia & publice utilitatis estructuras, primum iuuare. Postquam autem
id fuerit factum, tum demum si placet, potestis & per indulgentias re-
dimendi tercio loco dare, Quia in primo est mandatum Christi,
in nouissimo illo nullum mandatum. Si dixeris, ista predicatione,
parum colligetur pecunie per indulgentias. Respondeo, Credo.
Sed quid hoc mirum, cum Pontifices per indulgentias non quant
pecunias, sed salutem animarum, ut patet in his, quas dant in cons-
ecrationibus Ecclesiarum & altarium. Ideo non voluit per suas ven-
nias impetremeliora, sed promouere potius charitatem.

Ego libere dico, Quod qui aliter docet populū, & hunc ordinem
peruertit, non doctor, sed seductor populi est, nisi quod populus
propter pietatem suam mereat aliquando non audire veritatem recte predicari.

CON. XLII:

Docendi sunt Christiani/quod Pape mens non est/re-
demptionem veniarum vlla ex parte compandam esse
operibus misericordie.

¶ Pape intelligo, ut supra dixi, put sonat personam publicam.
ut per Canones nobis loquitur. Non enim sunt Canones,
qui predicant veniarum dignitatem comparari operibus misericordie.

Pater autē Concl: Quia p̄ceptū dei infinita dignitate p̄stat, eo
q̄d per hominē quocūq; permutitur, ac nullo modo p̄cipitur,
Cū illic sit meritū, hic nullum.

Hic obijciuntur.

¶ At veniē redimūtur per p̄iū opus, puto contributionē ad
fabricā: vel captiuorū redēptionē: ergo sunt meritorie. R̄n deo
Non loquor de opere, sed de venijs, nam opus illud poterat
fieri sine venijs, non em̄ alligatur necessario venijs. Veniē autē
sine opere concess. nihil conferūt, sed tātū modo auferūt. Op̄
autē sine venijs conferūt: quia illic n̄ra re: ipimus, hic damus. Et
ideo illic carni, hic seruitur spiritui, Et breuiter illic naturæ, hic
facit gr̄a, quare veniē leorū sumptū sunt incompatibiles ad
opus misericordiē. Item opus sine venijs purius est, q̄ cum
venijs, & veniē sunt operis aliq̄d vitū: quia recipit mercedem
suam, imo plus p̄ mercedē suā. Sanctius itaq; agerent, si nude
contribuerent, & non p̄pter venias, Non q̄ veniē sine male
& noxiē: Sed q̄ abusus peruersus nocet, dū tale opus non fas
cerent: nisi veniē essent, ac sic finis operis huiusmodi sit venia,
im̄o ipse homo, qui querit q̄ sua sunt, cū deberet opus p̄pter
deū & gratis facere, & venias nōn aliter acceptare, q̄ gratis sibi
non p̄pter contributionē datur: vt sic ille venias non emant,
nec illi vendāt, oportet em̄ v̄t vobisq; esse gratuitā donationē,
vel erit manifesta Simonia & venditio n̄p̄missima. Sed q̄ hęc
populo dicit: q̄n̄ d̄r, Imponē gratis, & ego concedo gratis.

Itē, Timendū ne per illā ordinis peruersitatē magna in eccl̄
cia alatur idolatria, Quia si populus doceatur p̄pter penas
sū euasione contribuere (q̄d ip̄ero non fiat, & si mul̄i forte sic
intelligāt) tūc clarū est, q̄ non p̄pter deū contribuūt, & erit tūc
mor̄ penarū, seu p̄ena Idolorū eorū, cui sic sacrificant, Q̄d si ita
fieret, tale aliq̄d malū ageretur in Eccl̄ia, quale osim̄ i Romanis
gentilibus agebat, Q̄n̄ febri & alijs leuis & noxijs numinib̄
bus seruebant ne lederent, Ideo hic v̄glandū p̄ populo, & tā
dubia atq; periculosa, negocia vix doct̄issimis committēda.

CON: LXIII.

Docendi sunt Ch̄riani/ q̄ dans paup̄i/ aut mutuās
egenti/ melius facit/ q̄ si venias redimeret.

¶ Hanc sic pono p̄pter rudes, nā satis ex p̄dictis patuit. Hęc
autē concl: cū duab̄ p̄cedentib̄ & sequētib̄, non ego p̄ im̄
aut solus, Sed om̄es & tota Eccl̄ia tenet, nisi q̄ solus populus
hęc nūq; audit, forte timetur, ne nimis cito intelliger. t. tā ap̄ta
Lij

& solidā veritatē, Nam & S. Bona: & ceteri om̄s, quādo i hae
materā agentes sibiſp̄is opponerent, ergo omittēda sunt reliq̄
bona opa, Respondent vnanimiter, neq̄ q̄, Quia cetera bona
opera sunt meliora, q̄ ad p̄miū essentiaē obrinendū, Patet era
go conclusio, Cū hoc illi dicāt, qui tamē asserūt indulgentias
esse thesaurū meritoꝝ Ch̄i & Eccl̄ie. ¶ CON: XLIII.

Quia per opus charitatis/crescit charitas/& fit hō
melior/Sed per venias nō fit melior/sed tātūmo a
pœna liberior.

Patet, Quia solū remissio pœnarū ibi datur, nec indulgētię
plus valent, vt etiā om̄s concedunt, q̄ vt tollāt pœnas, At ab-
latio pœnæ non facit bonū, siue meliorē in charitate.

¶ CON: XLV.

Docendi sunt Christiani/ q̄ qui videt egenum/ &
neglecto eo dat p veniis/nō indulgētijs Papę/sed
indignationē dei sibi vendicat.

Quia peruerit ordinē suprapositū & contra id agit Ioan:
Si quis viderit fratrem suū necessitatē h̄re, & clauerit viscera sua
ab eo, quōto manet i eo charitas dei: Hanc autē necessitatē nostri
Sophistę interpretant̄ extremā, scz, vt charitati nūq̄ vel rarissimē
melocūfaciant op̄andi, cū tamē ip̄i, si in necessitate essent non
extrema, sed prima, vellent sese iuuari, alios v̄o volūt iuuare,
cū tā exhalaret spiritū, Optimi sane Theologi & Ch̄iani, qui
faciant hoc hominib⁹, qđ sibi vellent fieri,

¶ CON: XLVI. (libera/non p̄cepta.

Docendi sunt Christiani/ q̄ redēptio veniarū est

Satis id supra dixi, Q̄ venię sunt de nūero eorū, q̄ licēt, nō
autē eorū, quę expediūt, Quo mō in ver: lege libell⁹ repudij sac-
rificiū Zelotypie, Et in no: lege, lites & iudicia ppter infirmos
imō, ppter duritiā v̄ram, inquit Ch̄us, Quę quicūq̄ egerit, to-
terat pot⁹ q̄ cōmēdat, imō vt Glo: dicit li: v. de pe: & re: Qđ
autē & multi alij meli⁹ facerent, vt p se satisfacerēt, & nō redime-
rēt venias, quāstū non nisi criminosi redimere op⁹ hūt.

¶ CON: XLVII.

Docendi sunt Christiani/q̄ nisi supfluis abūdēt/
necessaria tenētur dom̄i suę retinere/ & nequaq̄
p veniis effundere.

Quia Ap̄lus dicit, Qui suis & maxie domesticis nō puidet,
fidē negauit, & ē infideli deterior, Sed sūt multi, qui nec panē

nec vestē cōmode hñt, & tñ crepitu & strepitu venialitū p̄dicatoꝝ inducti, sc̄ipos fraudāt, & inopiā suā conficiūt, vt illorū copiā augeāt,

¶ CON: XLVIII.

Docēdi sunt Christiani/ q̄ Papa sicut magis eget/ ita magis optat in veniis dandis/ p̄ se deuotā orationē, q̄ promptā pecuniā.

Hāc cōcl: riderent dñi n̄ri Curtesani Romanę Curie consc̄ij. Certum tñ est, q̄ ante oīa debet Pontifex a suis subditis optare orōnē, sicut & S. Paulus sepius a suis optauit. Et hæc ē multo iustior veniā dandā causa, q̄ si mille struerent Basilicę, eo q̄ summ⁹ Pontifex tot in onstris demonū & impioꝝ hōim obsessus magis q̄ stipatus, non possit errare, nisi cum totius ecclie maximo malo, tñc maxime, si libēter audierit. Hāc pestilentē Syrenā suā vocat, non p̄sumit tantę celsitudinis apex errare. Itē & illā. Oīa iura positiua, sūt in serinio pectoris sui. Non p̄sumit quidē errare, sed an bona sit illa p̄sumptio q̄rit. Et sunt quidē in serinio pectoris ei⁹ oīa iura sua, sed an pecc⁹ ei⁹ bonū sit querit, id em̄ orōne curandū est. Sed de hæc oim pulcherrime. B. Bern: ad Eugeniu Papā de Consideratione.

¶ CON: XLIX.

Docēdi sunt Christiani/ q̄ venię Papę sunt vtilis/ si nō in eas cōfidant/ Sed nocētis iunę/ si timorem dei p̄ eas amittāt.

Vide itaq̄ periculū, populo venię p̄dicat, directe aduersus veritatē Crucis & timoris dei, Quia p̄mittit libertas eorū a p̄catis, deinde securitas remissioꝝ peccatoꝝ. Et euidentē signū videt veniā tali iactātia p̄dicatas, non esse ex deo, q̄ populus p̄ni⁹ accurrit, acceptat, obseruat, q̄ ip̄m sc̄m̄ Euāgelit⁹ dei, vt p̄bet veritas. Quia qd̄ ex deo venit, fastidit mūdus: ali⁹ venit i noie suo, & hūc suscipit. Et erroris cā sunt ip̄i fabulę: taliū Mḡi, q̄ sedulius & pomposius, q̄ Euāgelitū, eas p̄dicant, tū q̄ oīb⁹ p̄dicāt: quę paucoꝝ sunt. Nā vt sup̄ satis patuit. Venię sunt relaxationes licētie, p̄missiones, atq̄ indulgētie, & verę indulgētie (si rigidā vbi significationē accipimus), i. molliculę p̄missiones, delicatoꝝ, frigidōꝝ, durorū Christianoꝝ. i. Gabaonitarū & Hydrophoroꝝ ac seruoꝝ, magis q̄ Israelitū principū atq̄ filioꝝ.

Probo autē cōclusionē.

Si opa charitatis seruide agentū, sunt talia, vt nemo in eis confidere, aut securus esse possit. Siquidē & Ioh̄ sanctissimus vertur em̄ia op̄a sua, Et beatus vir qui timet Dominum.

Item. Beatus vir qui semper est pavidus, & romagis venie in
comp. Diliter inferiores talibus operibus, plusq̄ cū timore sus-
cipiēde, & minus p̄ fiducia minimā. i. nullā prorsus debem⁹
habere. Satisfactus timet, ne min⁹ operetur, aut patiatur q̄ debet.
Et vbi peccator erit cui remittitur, vt mīus agat & agere possit.
Et q̄ nō nostros vaniloquos & mentiū corruptores intelligo,
faciunt nobis ex negotio indulgentiarū, negociū pambulans i
tenebris, & opatio nē erroris, dū per illas hominibus fiduciam
suadent oibus, qu; tñ paucis comeniūt, & ijs (vt dixi) frigidis
ac infirmis, Vide ne exinde factū sit, Mḡro Sancto Spiritu, vt
pprio eorū testimonio appellent. Negociū. S. Petri, Negociū
Sancti sp̄s, quasi ip̄met confiteātur, Negociatores sese esse &
Simonenses nūdinās h̄re.

Q̄ aut̄ dixi, sunt vtilēs, intelligo, non oibus, imo veteri ho-
mini & stertentib⁹ operarijs, eo q̄ melius s̄ illis eas remitti p̄-
nas: vt ferrent inuite, verūq̄ ista voluntas eis permilla pp̄
maius malū vitandū, non debent secare frui, neq; in ea consi-
dere, sed eo magis dolere & timere q̄ tales sunt, qui egent pp̄
maius malū in minore malo relinqui, Q̄ n̄ viderunt etiam eos
timere, qui seruenti in te in bono pficiūt, ideo dixi esse nocē-
tissimas, si sine timore de tali licētia gaudeant.

CON: L.

Docendi sunt Christiani/ q̄ si Papa nosset exactio-
nes venialium p̄dicatoꝝ/ mallet Basilicā. S. Petri i
cineres ire/ q̄ edificari/ cute/ carnibus & ossibus
ouium suarū.

¶ Sic om̄ nostri venatores robustissimi, postq̄ om̄i Christiāe
vitę ordini statū pecunię numerū indixissent, tandē & vxores
mendicare docent, etiā inuito viro, & fratres mendicantes, etiā
inuitis p̄lati suis, alicūde corradere, & oīno nullus sit, qui res
aduū obuli habet, quin huic tribuat, deniq; factū est, vt tunicas
etiam vendere hortentur, aut vnde cūq; mutare, q̄ & factū
dicitur. Ego vero sapio q̄ cū indulgentię sit vilissimū bonū
oīm bonorū eccl̄ie, nec nisi vilissimis eccl̄ie donandū, deinde
nec meritorū, nec vtile, sed plerūq; nocētissimū: si non sint
timorati, q̄ maledictione digna sit talis doctrina, & contra
mandata d̄i, Vxor enim debet sub viri p̄tate esse, & eo inuitā
nihil facere, etiā si esset meritorū, multo minus m̄dicare pro
venijs sibi non necessarijs forte, Tū religiosi suā obedientiā
seruare,

feritare, etiā si possent alibi martyrio coronari, nec Papa vnq̄
intēdit contrarium, Sed falsi interpres illius, Alius vomat si-
machū, ego me cohibeo, Vnū dico, hinc saltē intellige lector,
an non suis p̄dicationibus pestilentiosius agant, vt populū
er. defaciāt, quasi sit salus in venijs, & vera dei gr̄a, Alioquin
quō tam anxie eas cōmendarent, vt opa meritoria, & m̄adata
dei p̄pter illas irrita facerent: Adhuc t̄n sunt a deo non heretici,
vt gloriantur se hereticos p̄secutores.

Hoc sc̄z voluit Papa, vt homines sue curę commissi, p̄pter
lapides & ligna vsq; ad viuā cutem radantur: imo vt pestilē-
tibus doctrinis ab istis laironibus & funbus (vt Christus ait)
mactentur & perdantur, Melius erat Cysarem illum habere, qui
dixit, Boni pastoris esse ouestondere, non deglubere, At n̄ n̄
deglubūt modo, sed deuorant eos corpe & anima, Vere sepul-
chrū patens guttur eorū, linguis suis &c.

CON: LI.

Docendi sunt Christiani / q̄ Papa sicut debet / ita
vellet / etiam vendita (si opus sit) Basilica. S. Petri /
dare illis / a quorū plurimis quidā Concionatores
veniarū pecunias eliciunt.

¶ Sic. B. Ambro: Calices conflauit, p̄ redimendis captiuīs,
Et B. Paulin⁹ Nolan⁹ se ip̄m captiuū tradidit p̄ suis Et ad hoc
ip̄m habet autē Eccl̄ia, vt est i decretis ex eodē Amb: sumptū,
At nūc bone deus, quanti sunt qui ligna, imo folia portāt in
sylvā, & guttulas suas in mare, i. obulos suos i Marsupiuū illud
cuius, vt Hieronymi verbis vtat, lucruū, est totū orbis religio.

CON. LII:

Vana ē fiducia salutis / p̄ lras veniarū / etiā si Com-
missarius / imo ip̄e Papa impignoraret animā suā
p̄ illis.

¶ Hoc quoq; portentū audēt sine omni fronte p̄ferre, vt tim-
morē dei ab hominibus tollāt, p̄ indulgētiasq; secū ad indig-
nationē dei pducant, contra dictū Sap: de peccato p̄piciatu,
noli sine metu esse. Et iterum, Delicta quis intelligit, At in-
quirit, Non tollim⁹ timorē dei, Si p̄t securitas p̄ venias stare
cū timore dei, vere non tollitis, sed populus acceptis lras: cum
iuramētū hiatu commēdatis, Si timet q̄ non sufficiūt lras

M

corā deo, quō erit vera, illa gl'iosa securitatis promissio: Sin
confidit sufficere, quomō timebit: Infelix sit omnis ille sermo
in eternū, qui securitatē & fiduciā, suadet, in aut p rem quācūq;
p̄ter nudā misericordiā dei, quē Christus est, omēs sancti non
sollū timent, sed etiā de p̄rātes dicūt, Non intres in iudicium
cū seruo tuo dñe, Et tu eos per literas, securos introducis in ius
diciū eius. Vnde ego illā fabulā, quā quidā in tam effrenis
mendaciū gurgites sinxerūt, non veritate penit⁹ vacuā credo,
sez venisse quendā mortuū cū lris veniā: ad infernū, p̄ casq;
penitisse libertatem, tunc occurrisse demonē, qui legens: inter
manus: p̄ ferore ignis) cerā & papyrū consūpsit, secūq; traxit
in profundū,

¶ CON: LIII.

Hostes Christi & Pape sunt/ qui ppter venias p̄
dicandas/ verbū dei in aliis ecclesiis penitus silere
iubent.

Quia officiū & mens Pape ē, vt ante omnia, semp & vbiq;
velit verbum dei p̄dicari, sicut sibi p̄ceptū esse a Ch̄o nouit,
Quō ergo credendus est Ch̄o & sibi p̄i repugnare: At nos sri
id audent sicut & omnia.

¶ CON: LIIII.

Iniuria fit verbo dei/ dū in eodē sermone/ equale
vel lōgius tēpus impēditur veniis q̄ illi.

Satis patet ex dignitate Verbi dei, imo ex necessitate, cum
verbū veniā: neq; sit necessariū, neq; multū vtile,

¶ CON: LV.

Mēs Pape necessario ē/ q; si veniē (qđ minimū ē)
vna cāpana/ vnis pompis & cēremoniis celebrat
Euāgeliū (qđ maximū est) centū cāpanis/ centum
pōpis/ centū cēremoniis p̄dicetur.

Quia nihil in eccl'ia est maiore cura tractandū, q̄ sanctum
Euāgeliū, Cū eccl'ia nihil habeat p̄ciosi⁹ & salubrius, Vnde &
hoc vnicū est opus, qđ discipulis suis iniūxit, tā repetitis vicis
bus, Et Paul⁹ dicit, se non ad baptisandū, sed ad euāgelisandū
missum, Deniq; Ch̄us p̄cipit sacramētū Eucharistię non ce
lebrari, nisi in suā cōmemoratiōnē, Et Paul: i. Cor. xi. Quo
iescūq; manducabitis panē hūc & calicē bibetis, mortem dñi

annūciabitis, Melius est em̄ omittere sacramentū, q̄ euāgelii
non nūciare, Et Eccl'ia statuit Missam sine lectione Euāgelij nō
celebrāda, plus itaq; pondera: Euāgelii q̄ missam deus, quia
sine euāgelio non uiuit homo in spū, Sine missa autē uiuit, In
om̄i verbo em̄ qd̄ pcedit de ore dei uiuet homo, ut lati⁹ Ioā:
vi. dñs ip̄e docet, Deinde missa reficit eos, qui iā sunt in corpe
Chr̄i, Euāgelii v̄o, gladius spūs, deuorat carnes, diuidit Be-
hemoth, tollit uasa fortis & auget corpus eccl'ie, Missa nulli
pdest nisi iam uiuo, Euāgelii p̄ius oibus, vnde in primitiua
Eccl'ia mittebant Euergumeni & catechumeni vsq; post Eu-
uāgelii interesse, & tum foris mittebant ab ijs, qui de corpore
missi erant, & nūc etiā permittūt iura excōicatos vsq; post Eu-
uāgelii interesse missis, Sicut Ioannes p̄currit Chr̄m, ita euā-
gelii missam, Euāgelium profernit & humiliat, Missa humi-
liatis dat gr̄am, Melius ergo facerent, si missam phiberent.
Q; pulchrū uero demonib⁹ spectaculū id esse putas, Si qñ
uenias: effusores, ip̄i maxime uenijis indigui (puta Simoniaci
& in Canones lapsi) dant illis, qui p̄sus non egēt uenijis:

¶ CON: LVI.

Thezauri Eccl'ie/vnde Papa dat indulgētiās/necq;
fatis nominati sunt/necq; cogniti apud populum
Christi.

Hæc est mors secūda, quā merui, Ideo postq̄ multa iā diu
asserui, tã manifesta, ut p̄statio nenon egerent, Nunc rursum
aliquñ disputa dū est, ideoq; & p̄standū nouissima p̄statis
one i hac disputatione. Disputo ergo hic, & quero veritas
tem, testis lector, testis auditor, testis uel ip̄e hereticę prauitatis
inquisitor.

¶ CON: LVII.

Tempales certe nō esse patet/q; non tã facile eos
p̄fundūt/ sed tm̄mō colligunt multi Cōcionatores.

Satis patet experientia.

¶ CON: LVIII.

Nec sunt merita Christi & sanctorū/ quia hæc sēp
sine Papa opantur gr̄am hominis interioris/ & crue-
cem/mortē/infernūq; exterioris.

Huius Conclusionis materia, p̄inde nimis inhēsit atq; pe-
nitius inf̄edit s̄re oibus doct̄orib⁹, ideo latius & firmi⁹ p̄bāda
mhi erit, faciā p̄ id cū fiducia. De meritis Sanctoꝝ prius

Dicit enī q̄ sancti in hac vita, multa opati fuerūt, vltra des-
bitū, videlicet opa superogationis, que nondū sūt remiērata,
sed in Thezaurū Eccl̄ie relicta, quibus sit per indulgētiā aliq̄
digna comp̄latio &c. Et sic volūt sanctos, p̄ nobis fati f̄cisse
Contra que arguo.

Primo, Ergo indulgētię non sunt indulgētię, qđ p̄bo,
quia non sūt gratiē remissiones, sed aliene satisfactio nis ap-
plicationes, & per omnia sicut supra argutū est de Thezaurō
militantis eccl̄ie, scz, q̄ tunc nihil efficitur virtute Claviū, nisi
trāslatio q̄dam opm, nihil autē soluitur, qđ est contra verbum
Christi, Qđ cūq; solueris. Itē, Qđ tūc idem per claves agit,
qđ de facto sit, quia si sunt opera sanctoꝝ in Eccl̄ia isto modo
certe per sp̄m̄ sanctū non permittūt ociosa iacere, sed d̄ facto
succurrent quibus p̄nt.

Secūdo, Nulla sūt opera sanctoꝝ relicta irremunerata,
quia s̄m̄ oēs, deus p̄miat vltra condignū, Et Paul⁹, Non sūt
condignę passiones huius t̄pis ad futurā gloriā &c.

Tercio, Nullus sanctoꝝ in hac vita sufficienter impleuit
mandata dei, ergo nihil prorsus fecerūt superabūdās, Quare
nec ad indulgētiā, siqđ distribuēdū requerūt. Consequētiā
credo satis clarā, sed maiorem ita probo, vt non sit dubitāda,
sed ita credēda, vt eius contraria sit h̄retica. Primo, per illd̄
Christi, Cū feceritis oīa, que scripta sunt, dicite, Serui inutiles
sumus, Sed seruus inutilis, citra non vltra f̄cisse intelligi, nisi
forte quorundā insulsiſsimoꝝ hoīm somnia sequamur, qui
humilitatis, non veritatis gr̄a, hęc dicit a suis Christū voluisse
garrūt, Christū mēdacē faciētes, ne ip̄i nō sint veraces. Secūdo,
per illud Matt. xxij. Q, sapientes virgines prorsus nihil volue-
runt cōmunicare de suo oleo, timentes ne ip̄is qđ deficeret.

Tercio, Paulus, i. Corin. iij. Vnus quisq; mercedem accipiet
scđm̄ suū laborē, non autē scđm̄ alienū. Quarto, Gala. vi.
Vnus quisq; p̄ se reddet rationē. Et iterū. Vt vnusq; recipiat
put gessit in corpe. Quinto, Omnis sanctus debitor est, dī
ciligendi q̄tū p̄t, imo vltra q̄ p̄t, sed null⁹ id fecit, nec potuit.

Sexto, Sancti per opuseoꝝ oīm perfectissimū, scz Mortē,
martyriū, passionē, non faciunt vltra qđ debent, imo faciunt
qđ debent, etiā vix faciūt, Ergo multo minus in alijs opibus,
plus fecerūt qđ debuerūt. Septimo, Q, cum tot ego arguo

menta pducā, illi autē p̄iura s̄nt, nec vnū, sed simplicē narratio-
nem, sine scripturis, doct̄oribus, rationib⁹ loquētes, possum⁹
imō debemus ab eorū sentētia oīno recedere, Sed hęc sint me-
Nunc idem p̄bo auđritate sanctorū patrum, Et primō illud
familiarē, B. Aug: Oēs sancti necesse habent orare, Dimitte nos
his debita n̄ra, etiā tūc cum benefecerint, eo q̄ Ch̄sus nullum
excepit, q̄ orare nos docuit, Sed qui confitentur debita, certe
non superabundant. Secundo per. ps. xxxi. Beatus vir cui
non imputauit d̄ns p̄c̄m̄. Et infra. Pro hac orabit ad d̄m̄ oīs
sanctus. Quā. B. Hiero: dial: contra Pelag: egregie tractās di-
cit, Quō est sanctus si p̄ impietate sua orat: Rursum, Si ē im-
pius non est sanctus &c. Itaq; sancti per orōnē & confessiōnē
sūe impietatis, merentur sibi non imputari p̄c̄m̄.

Tercio. B. Aug: li: i. retract: Omnia mādata implētur, q̄
quicquid non imputatur, ignoscit, Tractat em̄ ibidē q̄stionem,
An sancti impleuerint mādata perfecte, & negat, dicens q̄ mā-
gis ignoscente deo, q̄ implente homine. Quarto, idem
Cōfess: ix. Ve hominū vitę q̄ritūcūq; laudabili, si remota mi-
sericordia iudicetur, Ecce etiā sancti indigent misericordia in
tota vita sua, Ad q̄ illud Iob, Si etiā iustū quippiā habuero,
iudicem meū deprecabor, Quō ergo sup̄fluū alijs qui sibi non
sufficiūt? Quinto, B. Aug: li: ij. aduersus Iulianū indu-
cit decē antiquos patres ecclesiasticos, putat Hilariū, Cyprianū,
Grego: Nazan: Ioan: Chrysostr: Ambros: Hirenē, Olympū,
Rehiciū, Innocentiū, in eandē sn̄iam, & illorū autoritate n̄-
titur, Probans nullū sanctū in hac vita sine peccato esse, scđm̄
illud. i. Ioan: i. Si dixerimus, quia p̄c̄m̄ non habemus &c. Et
de natura & gr̄a idem.

Ex quib⁹ & multis alijs, q̄ longū esset hic narrare, concludo.
Merita sanctorū nulla esse sup̄flua sibi, quę nobis d̄ciosis suc-
currant, Et vr̄ aliq̄n̄ audax sim, ea q̄ iā dixi, protestor me non
dubitare, Sed paratus sum ignem & mortē suscipere p̄ illis, &
hereticū asserā omnē, qui contra sapuerit.

Tū per impossibile admittēdo, q̄ vere superfluerēt merita
sanctis, Nescio, si f̄tis dignū opus fieret ab Ecc̄s̄ia, vt tam p̄-
ciosa merita, tā viliter expenderet, scz p̄ solutiōne penarū, Cū
solutiō penę, sit vilissimū donū Ecc̄s̄ie, & vilissimis donabile,
vt iam s̄pe dictū. Martyrum autē & sanctorū penę debent esse
potius exemplū ferendarū penarū, Sic em̄ oramus, quorū festa
colimus, Virtutē q̄q; passionis imitemur, Itē nec ecc̄s̄ia mater
tūc videtur pie agere, quādo relaxat, sed quando castigat &

coerces, vt patet in excoicationib⁹ & censuris, quas p̄nas vtiq̄
non relaxat, sed potius infert, tūc maxime: qñ fuerit maxime
sollici a p̄ filijs suis. Si autē relaxat, quasi desperans hoc facit, ut
mens peiora euenire, Igitur cū sint poenarū remissiones, tā vile
donū, & sola p̄as clauum ibi satislit, videret certe non parum
irreuerētia fieri, tam egregijs laboribus sanctorū, si sterentibus
imprent. Nulto melius, B. Aug: in ser: de Marty: Solēnitates
martyrū (non remissiones) sed exhortationes martyrorū iung,
vt imitari non pigeat, qđ celebrare delectat.

Probata est itaq; ista pars, qđ merita sanctorū non possint eē
thesaur⁹ nobis, cū sint penuria ip̄ismet sanctis, nisi qđ sic putet
ea nobis esse thesaurū, non quia supfluit, sed quia ē cōmunio
sanctorū, qđ quilibet p̄ altero laborat, sicut mēbrū p̄ mēbro,
sed hoc fecerunt in vita, & si nūc facerent, intercellione potius,
qđ p̄ate clauis id fieret.

Sed hīc a longe audio quorundā acutū argumētū, Verū ē
inquiūt, Sācti non fuerūt sine peccato in hac vita, sed veniali,
nihilominus plura potuerūt. facere qđ debuerūt. Cū istis qđ dem
obtusissimis ingenijs difficile est agere in hac re, Tamē breuiter
dico, Id esse veniale peccatū, quia minus faciūt qđ debent, non
autē id qđ ip̄i fingunt solū veniale peccatū, scz, n̄sum, verbū
leue, cogitationē, Est quidē hoc veniale peccatū, sed magnū
veniale, Verū etiā Quis bonū optime faciūt, est veniale peccatū,
vt ex, B. Aug: supra. Tūc mādata complentur, qñ quicqđ
nos impletur, ignoscitur, qđ in om̄i ope bono fit, semper em
ibi venia petenda ē, scđm oronem dominicam, Sed hęc aliā
disputationē requirūt, de quo alias, Inde sanctus Bona: Cum
asseruisset hominē posse sine veniali peccato esse, vtiq; defecit
sanctus homo.

De Secundo, scz Merito Christi.

Hoc non esse Thezaurū indulgentiarū, disputo, Esse autē
thesaurū ecclesie, hereticus negat, Siquidē Christus est p̄cium
mundi, & redemptor, & ideo verissime & solus vnicus ecclesie
thesaurus, Sed qđ sit thesaurus indulgentiarū, nego, donec docear,
& causa negandi est.

Prima, Quia nullis (vt iam s̄pe dixi) scripturis id p̄batur,
nec rationibus ostendi potest, Nec ip̄i, qui hoc tenent, p̄bant,
sed simpliciter narrant, vt omnibus notū est. Dixi autem
prius, qđ in ecclesia aliquid asserere, cuius nulla potest ratio vel
auctoritas reddi, Est ecclesiam hostibus & hereticis irritioni ces

ponere, cum scdm Apostolum Petrum, teneamur rationem reddere de ea, que in nobis e, fide & spe, Et Paulus, vt sit Episcopus potens in doctrina sana, etiã contradicentes redarguere, Hic autẽ adeo est nulla auctoritas, vt si hodie determinaret Ecclesia Romana partem affirmatiuã: nihilominus maneret idẽ periculum, scz quia non possumus rationem reddere aliam, nisi quia sic Pape & Romanę ecclie placuit, Sed quid ista ratio faciet, si ab ijs vrgeremur, qui Romanã eccliam non sequuntur, vt hereticis, pighardis, Hñ non voluntatẽ Pape & Romanę Ecclesię, sed vel auctoritatẽ, vel rationẽ pbabilẽ quærent, Et certe iste est mihi vel vnicus scopus in ista materia tota.

Secũda, Omnia argumenta hic plus valent, q̃ de thesauro militantis Ecclie & sanctorum meritis adducta sunt, scilicet, Primo, q̃ tunc indulgentie non sunt indulgentie, sed translationes operum alienorum ad alios, & ṽa ac legitima satisfactio, quia id facimus, qd̃ per aliũ facimus, At per indulgentias (vt dicit Canon lit. v. de pe: & re: c. Cum ex eo) pœnitẽtialis satisfactio enervatur, non autẽ transferitur, sed enervatur.

Secundo, Q, tunc Ecclie clauẽs nihil faciunt, & vere vilissimantur, quia non solunt, sed ligatũ alio transferunt, At impium est dicere, q̃ clauis non soluat, Si autẽ soluit, totũ tollit.

Tercio, q̃ merita Christi de facto, sine quibus eadẽ operantur, non em̃ erunt ociosa, Quarto, q̃ tunc insignis uestirreuerentia meritis Christi, si solummodo pœnẽ relaxationi expenduntur, cum ipse per ea fuerit exemplũ oim̃ martyriũ, Contrarium itaq; erit nature meritorũ Christi, vt seruiãt pigris, que extimulant etiã feruẽtes, Vilissimũ est qm̃, vt iam dictum est remissio pœnẽ.

Tercia, Respondeant mihi ad istam contradictionem, B, Thomas & Bona: & sui sequaces constãter & vnanimiter dicunt, Q, opera bona sunt meliora q̃ indulgentie, vt supra factis est dictũ, Esto ergo hæc vera, Item per indulgentias applicantur & expenduntur merita Christi, Esto etiã hæc vera, quia & hanc constanter om̃es asserunt, Item merita Christi incomparabiliter sunt meliora, q̃ bona opera nostra, imo sola bona, Esto etiã hæc vera,

Hic ego concludo & infero, infelix, qui non dimittit opera sua bona, & solum querit opera Christi, i. indulgentias, cum sit omnium blasphemarũ vltima sentina, sua opera bona.

preferre operibus Christi, aut ergo opera Christi, nō sunt the-
zaurus indulgentiar; aut superbia miser, qui non omillis om-
nibus pceptis, etiā diuinis; solū indulgentias redimit (i. merita
Christi). At contra. S. Tho; & Bon; dicunt, q; non sunt pcepta
indulgenti; & sunt viliores bonis opibus, ergo non sunt opa
Christi, & tñ sunt opera Chri simul & smel.

At forte vt sunt argui, Respondebit per Aristotelicas di-
stinctiones, Verū est merita Christi, vt simpliciter sumpta, sūt
meliora nostris operib; Sed sic non sunt indulgenti; vt per
indulgentias sic non applicāt, Accipiunt autē, p; solum sunt
satisfactori; p; penis, & isto mō applicāt. Rūdo, p;ba q; d; dis-
cis, q; d; si nolim istud tibi credere nuda narranti; p;bare iubeor
spūs an ex deo sint, Sed p; Vbi nūc illud est, q; d; supra dictū
fuit, ideo illa per vniuersas dispensari, quia non essent remunerata,
sed quia fecissent q;dam, q; non debuerāt? Talia ergo sunt tam
vilia merita, vt nullā aliam recipiant mercedē, q; vt sint alior;
pigrorū satisfactori; Tunc arguo sic, opera superogationis
sunt oim nobilissima & perfectissima, Admittitis ita, Et talia
non remunerantur martyrib; vel sanctis, sed conceduntur pigris
& stertentibus; Et sic sancti remunerantur scđm opera & merita
sua minora, quia perfectiora relinquūt alijs; Quis ita insanit
oro; Ergo. S. Catherina p; martyrio & v; ginitate sua nihil ac-
cepit, Sed hęc Eccl; relinquit, & sufficit si p; mīū orōnis, v; g-
liarū & alior; bonor; operū; Q; si dixeris, q; simul & p; eis re-
munerati sunt, & simul ea reliquerūt, vbi illud q; d; dictū fuit,
Esse q;dam, q; non sunt remunerata; Vides ne q; d; sit sine auēo-
ritate loqui, & per tenebras diuinare?

Q; si impiū est dicere, q; opera superogationis vel plura q; de-
buerūt sancti, sic sint vilia & eis non remunerata, Q; to magis
impiū est Christi opera, q; omnia sunt superabundantia sic vilis-
ficare? Quare indulgentias ita magnificare, & tñ rursūm nris
operibus eas minorare, hoc est Christū & sanctos eius in suis
meritis blasphemare, nisi id eronee & non volenter fiat.

Quarta, resumo arguo: q; d; glo; d; pe; & re; c. q; d; aut adducit,
scz, Si indulgenti; sunt remissiones p;nar; oim, non debet hō
vltra ieiunare, aut bona facere, Nec soluit per hoc, q; sit certa
remissio, sed blasphematur potius clauis Eccl;e, sicut eū iuuent
in hac snā oim sermō doctores Scholastici. Illud autē q; nescit
homo an amore dignus sit, intelligitur de futuro euentu, quia
qui nūc credit, nescit an sit in fide perseveraturus, Vnde ibidē
Eccl;ist; ix, statim additur, Nescit homo an amore vel odio
dignus

dignus sit, sed omnia seruantur incerta in futurū, premiffi enim,
Sunt iusti & opa eorū in manu dei &c. Q. si remiffiō nem
culpae faciunt incertā, multo magis & pēnā, cū culpa manente,
& pēnā quoq; manere necesse sit, sicut ibidem dicit glo: q; re
missiō illa intelligitur, quando per contritiōnē (simo per fidē
Clauis) oīno deletum est pēnā. Quid ergo sunt indulgen
tię incerta donatio, Absit absit, vt tam impia illusio ab Ecclia
Christi, imo clauibus, fiat. Tūc em̄ vere (vt quidā dicit) indul
gentię essent, quędā impij, fidelisū deceptiones. Ad istū en orē
venitur, dum q̄rimus per opa nra, & nostrā iusticiā iustificari
pōius, q̄ per fidem, Ideo de contritiōnibus tātūm odō doces
mus, q̄n optime docemus, nihil de fide clauis, q̄ maxime oīm
docenda erat, Sed supra de his latius est dictū. Aut ergo in
dulgētię non sunt thesaurus meritorū sanctorū. Aut optime
sequitur, q; consecutus debet, quiescere ab operib; suis bēnis
pro peccatis.

Sed q; ista snia sit impia in Christi, quia si p venias mihi
impendūtur merita Christi, & ego adhuc incertū habeo, mihi
esse pēnā remissā, idēo adhuc operandū pro eorū remissione,
Tūc sequitur, q; dubito, an merita Christi applicata & donata
mihi, sint sufficientia ad remissionem peccatorū. Quo dubio,
qui execrabilius. Si autē non dubito, sed sufficientia credo,
impissime fecero, si opa mea meliora putauero, q; indul
gentias (.i. opera Christi mihi impensa) Ego em̄ si vn cū opus,
imō milies miliesimā prem vni minimi opis Christi, possent
obtinere, securus sum, de redemptione eterna. Cessemus itaq;
operari nostrā opa p peccatis, & nihil nisi indulgētiās redimā
mus, quia in illis non vnū opus, sed omnia merita Christi, nec
huius solū, sed oīm sanctorū consequimur. Cum itaq; merita
Christi nulla pportione bonitatis, nostris possint compari, aut
ipā non sunt thesaurus indulgentiā, aut indulgentię erūt p
frendē oibus operibus oīm pceptorū dei, aut meritis Christi
fiet summa oīm irreuerentia & blasphemia. Deinde id quoq;
vide quale est, q; huic thesauro, quali solius Christi merita non
sufficerent, addunt merita Sanctorū, item merita Ecclesie mili
tantis.

At dicis, ergo ne, S. Thomas adeo errauit cū ceteris?
Nūquid Papa & vnīuersa Ecclia errat q; ita sapit? An tu solū
recte sapias & primus?

Respondeo primū, Non sum solus, sed veritas mecum, &
multi alij, scz, qui dubitauerūt, & adhuc dubitā, quid valeās

N

indulgentie, Nec peccant eo dubio, cū sint remissiones tñ peccatorū, quas siue quis credat, siue non, siue consequat, siue non, nihil omisus saluus erit.

Secūdo, & Papa meq̄ est, Quia & si concedit indulgētiā, nusq̄ tñ dicit, q̄ sint de Thezauro meritorū Christi & Eccl'ie, imo idē declarans, dicit li. v. de pe. & rec. Cū ex eo, q̄ sint enervationes penitentialis satisfactionis, sed enervatio non est impenitio meritorū Christi, sed tātm modo sublatio penarū.

Tercio, & tota eccl'ia meq̄, Quia Eccl'ia vtiq̄ cū Papa sapit, & sicut Papa sapit, Sed iā dictū ē quid Papa lentiat.

Quarto, & si. S. Thomas. B. Bonā; Alexand; Ales, Snt in signes viri cū suis discipulis, Antoni; Pero Palu, Ang; Anco; præter Canonistas, q̄ om̄scos sequuntur, Tñ iustū est, eis p̄ferre veritatē primo, dēinde & auctoritatē Papæ & Eccl'ie. Nec mirū est, quōs viros in hoc errasse. Nā in quāvis quōso. B. Thomā etiā Scholastici errasse arguūt. Immo qd̄ maius est, iā plus recentis annis, tot vniuersitates, tot illis acutissima ingenia, tot ingeniorū p̄tinacissima studia, in vno Aristotele laborant, & tñ adhuc, non solum Aristotelem non intelligūt, verū etiā errorē & si etiā intelligentiā, per vniuersam pene eccl'iam spargūt, q̄ si etiā intelligerent eū, nihil egregie sapientię adepti essent, p̄sertim in eis libris Aristoteli: quos vnitatores habent, in quibus vel ip̄iusmet testimonio ap̄d Aul; Gel; li. x. c. iij. Et Gre; Nazan; in ser. aduersus Arrianos, non nisi merus logo dedalus, & Iogomachus dephēditur. Audax, impudens, temerarius forte hic videor, atq̄ vtiā mihi tñ superesset gratis & ocij, vt huius temeritatis meę ratio nē reddere, & vbi meis fidē facere possē, forte efficerē, vt non frustra sic sapere viderer, Non Aristotelem cū Platone, & alijs concordare, qd̄ Ioan; Picus Mirandulan; cepit, sed Aristotelem suis colorib; pingere, sicut dignū ē pingi eū, qui ex professio, est artifex verborū (vt Greg; Nazan; ait) & illusor ingeniorū. Si itaq̄ per tñ tēpus, in tātis ingenijs p̄misit deus, tantū nobis & tenebrarum dominari. Quid adhuc nobis ita securi placemus, & non potius (sicut christianos decet) om̄ia nostra suspecta habemus, vt solus Christus sit lux, iusticia, veritas, sapientia, omne bonū nostrum.

Igitur sancti illi viri, cū viderent Aristotelem ab indoctis, & Christū ignorantibus, in tanta auctoritatis veneratione haberi, ip̄i, vt erāt hūiles, sensu, pia simplicitate sunt secuti, & in errorē lapsi, ceteris occasio fuerunt, tot turbinū, opinionū, q̄stionū, errorū, sicut in Scholasticis doctoribus videmus, Et digni sunt

mus, qui Chrm relinquitur, ut ipse qd nos derelictos, etiam p
electos suos, i occasione daret erroris, & infiniti laboris, Sicut
ait in Ezech: xiiij. Propheta cu erraverit & locutus fuerit ybu.
Ego dñs decepi ppheta illu, Et ibidē. Si venerit ad propheta
interrogans me per eu, Ego dñs respondebo ei scdm multitu-
dinē iudicij suar, Ideo cu timore & iudicio, omnia sunt
legenda & suscipienda, etiam a magnis & sanctis viris tradita,
scdm Aplūm, Omnia pbate, qd bonū est tenete, Et illud Ioā:
Probate spūs utrū ex deo sint, Quae cōsilia, qui omiserint, &
in hominē consili fuerint (sicut ij qui daciūt, Malo cū tantis er-
rare, q̄ tecū recte sapere) digni sunt, quos etiā contemnat & res-
linquat consiliū, Qui em consiliū spūs spernit, cur non spes-
netur merito a spū consili? Ita & in indulgētijs factum est,
Cum viderent sancti homines, illas vulgo am efferi (ut solet
vulgus facere semp iudiciū Paridis & Midē) & nolent tā viles
eas credere, cepit vñ fingere honestum & piosum eorū iun-
damentū, Quia nullū aliud occurrebat, nec vpiā erat,
Ad rem itaq̄ redeamus, & meritū Christi quæramus, & p-
bemus non esse thesaurū indulgētiar, iam causa.

Quinta, Nulli datur grā contritionis, quin simul ei denē
merita Christi, Ergo ante indulgētijs habet thesaurū meritorū
Christi, & nisi habere non pferent ei indulgētijs, scdm opor-
tione iporū (ita em sapiūt sublimiter de remissione peccatorū)
Nā per contritionē homo redit in grām, sicut fili⁹ pdigus, cū
Christo patre suo, qui dicit, Omnia mea tua sunt, Et Isa: ix. Pars
vultus natus est nobis, & filius datus est nobis, Ro: viij. Quo
non omnia cū illo nobis donavit.

Sexta, Alioquin foeliciores essent in Ecclesia, ij qui sunt pe-
iores, Distū est em, q̄ indulgētijs p̄sunt criminosis dūtaxat, &
ijs dabitur thesaur⁹, meritorū Christi, Pueris aut virginibus,
ac innocentibus, non dabitur, quibus maxime debetur, imo
qui habet eū soli, Sed id argumentū parum facit apud eos, qui
credūt om̄s peccatas tolli, nec posse indulgētijs conferri peccas-
toribus sine contritione, qd ego non credo.

Vltima, quā secū fert ipa con: pbationē, scz q̄ merita Chri
& sanctorū ei⁹, sine Papa operant, opus suū duplex, scz ppriū
& alienū, Propriū. i. gratiam, iusticiā, veritatē, patientiam, mis-
ericordiam i spū hōis electi, q̄ iusticiā Chri & meritū ei⁹ iustificas
Nij

& remittit peccata, sicut Ioan: ait. Ecce agn⁹ dei, ecce qui tollit
pccā mōdi. Et Isai: xliij. Seruire me fecisti in iniquitatibus tuis,
& laborem p̄buiisti mihi in peccatis tuis, Ego ego sum, qui des
leo iniquitates tuas, & peccatorum tuorum non recordabor, delet
autē merito suę passionis. Et isto modo concederem, q̄ merita
Christi sint quidam thesaurus, non Ecclie, sed dei patris, qui
nobis per suffragiū eff. iax, apud deum, impetrat remissionem
culpe. Sic dicit in Iob per figurā, Faciē eius suscipiā, Et Aplū
Heb; 7ij. Sanguinē Christi melius clamantem q̄; Ab I, Quia
sanguis Abel vindictā & iram postulat, Sanguis Christi, mis
ricordiā clamat, & interpellat p̄r nobis. Alienū (sic em̄
Isa: vocat), c. xxviij. i. Crucem, laborem, penas varias, deniq;
mortem, & infernum, in carne, vt destruatur corpus peccati &
mortificent mēbra nostra super terrā, & conuertant peccato
res in infernū. Nam quicūq; in Christo baptizat & renouat,
ad penas, ad cruce, ad mortes paratur, vt estimetur sicut ovis
occisiōis, & mortificet tota die, sicut ait ps, Ego autē ad flagella
paratus seu ordinatus sum, & dolor meus in conspectu meo
semper. Sic sic oportet nos fieri conformes imagini filij dei, vt
qui non acceperit crucē suā & sequutus fuerit eum, non sit co
dignus, etiā si sit omnibus indulgentijs plenus.

Quo circa, nunc vide, Num quo tempe cepit Theologia
Scholastica, i. illustrata (sic em̄ sonat gr̄c) eodem euacuatā est
theologia crucis, sintq; oīa plane peruerita. Theologus Cru
cis (i. de deo crucifixo & abscondito loquēs), penas, cruce,
mortem, docet esse thesaurū oīm p̄ciosissimū, & reliquias sa
cratissimas, quas ip̄emer dñs hui⁹ Theologiæ, consecrauit, he
nedixitq; nō solū tactu suę sanctissimę carnis, sed & amplexu
suę suę sanctę & diuinę voluntatis, easq; hic reliquit vere os
culandas, querendas, amplexandas, Quin beatus & bñdict⁹,
qui dignus fuerit deo visus, vt ei donent hñ thesauri reliquias
Christi, imo qui intelligat sibi donari, Nā cui non offeruntur
sicut, B. Iacob⁹, Omne gaudiū existimate fratres, est in tentatio
nes varias incideritis, Non est em̄ oīm hęc gr̄a & gloria, vt hos
accipiant thesauros, sed de stissimorū filiorum dei. Multi p̄es
grinantur Romā, aliaq; sancta loca, vt tunicam Christi, ossa
martyrū, loca & vestigia sanctorū videant (qd̄ non dān. n. u
quidē) Sed hoc gemimus, q̄ veras reliquias, scz, passiones &
cruces, que sanctificauerūt ossa & reliquias martyrum, & tanta
veneratione fecerūt digna, ita nescim⁹, vt non solū non accep
temus oblatas domi, sed summis viribus repellamus, & p̄se

quamur de loco in locū, cū deberemus summa sit, & iugiter
lachrymis, id apud deū postulare, vt darentur nobis tā scioſe
reliquie Christi. oīm sacratissimę, tāq̄ donū electorū dei filiorū.
Sic ps. xv. titulū in hebreo fertur hęc, Michtam, qđ aureū in
signe, velut munusculū intelligas, cū ibi non nisi passio Christi
canatur. Et ps. Teli in onitū Alaph, qđ eruditi volūt potius iose-
phale Alaph, seu donū delitiosum Asaph intelligere. Et ibi tñ
Crucis personat hymnus.

Quin tam sanctę sunt ejusmodi reliquie, & tā preciosa the-
sauri, vt cū alię possint seruari in terra, aut vt honorificēssime,
in auro, argento, gemmis, serico, Hęc non possunt seruari, nisi
in celestibus, viuīs, rationalibus, immortalibus, puris, sanctis ser-
uaculis. i. cordibus fideiū, oīm auro & gemma inestimabiliter
preciosioribus. At nūc adeo deest fides vulgi, qđ hanc religio-
nē tā preciosa reliquia colat, vt etiā summi quidā Pontifices auctores
& duces eis fuerint, non mō repellendas, sed etiā perseque-
das, adeo vt Turcas verare voluerint, deinde & ipsos Christianos
in p̄iorem, qđ inferni damnationē excōicare, potiusq̄ vellent
obulū sui cuius remittere, nedū nominis, aut corporis iniuriam
sustinere. Qui tñ interim nihil oīm catartas cęli aperuerit,
& inundauerunt thesauros indulgentiarū, & merito Christi
Ita vt & hoc diluuiū p̄ se sic pessundat oīs Christianos, nisi
me fallit fides mea.

Theologus vero glorię (i. qui
non cū Apostolo solū crucifixū & absconditū deū nouit, sed
gloriosum cū gentibus ex visibilibus inuisibilia eius, ubiq̄ pres-
sentē, oīmā potentem videt & loquit) Discit ex Aristotele. qđ
obiectū voluntatis sit bonū, & bonū amabile, malū vero odi-
bile, idē deū esse summū bonū, & summe amabile. Et inde
dissentiens Theologo Crucis, diffinit thesaurū Christi esse res
laxationes & solutiones pœnarū, tanq̄ rerū pessimarū & odi-
bilissimarū. Contra Theologus crucis, thesaurum Christi esse
impositiones & alligationes pœnarū, tanq̄ rerū optimarū &
amabilissimarū. Et tñ adhuc ille accipit pecuniam p̄ suo the-
sauro, illius, nec gratis oblatū dignatur vel inuitu, sed perse-
quitur deni.

Sed quis erit iudex horū, vt sciamus vtrū audiamus? Ecce
inquit, Isa: lxxvj, Ego e igā illusiones eorū. Et i. Cor. i. Infirma
mūdi elegit deus, vt confundat fortia &c. Quod iudicium si
a deo placet, vt verū est, id nobis restat confitendū, si volumus
vera loqui, qđ thesauri indulgentiarū sunt oīm maxima dāna:
si intelligantur eo, quo modo ebuccinantur, scz esse eos oīm

Nij

poenas remissionē, non tū Canōnicas, cum non sit maior
damna; q̄ tolli imaginē filij dei ab hominibus, & eos spoliare
thesauris inestimabilib⁹, de quib⁹, S. Hagnes, iucūda & beata
iactātia sup̄biebat, appellans eos, vernātes, choruscātes gema
mas, ac ornamenta, monilia preciosa &c.

¶ CON: LIX.

Thezauros Eccleſie. S. Laurētius/ dixit esse paupes
ecclie/ sed locutus ē vsu vocabuli suo tpe.

Patet satis ijs, qui legendā. S. Laurentij viderūt, deinde nō
est nūc v̄ius vocabuli, vt Thezauros Eccleſie, vocent homines
pauperes, Sed patrimoniū Christi & S. Petri appellamus, q̄
palea quedā, sine t̄ grano Constantini, dedit ecclie. Ideo & ps
ij, vbi deus dicit Christo, Postula a me & dabo tibi gentes n̄ her
editā, & possessionē tuā terminos terre, intelligi oportet op
pida & agros ab oriente in occidentē, Alioquin n̄ tpe si quis
loquatur aliter de rebus ecclie, & sp̄ualibus, ut barbarus nos
bis, licet & B. Laurentius facultates ecclie & dixerit, diuitias, sed
non solas.

¶ CON: LX.

Sine tēritate de iū⁹ / Claves Eccleſie (uenito Chri
donatas) esse thezaurū istum.

Si istud meritū vo caretur, & thesaurus indulgentiar, scz,
prās Clauū, plana est intelligētia, Nullus enim dubitat, quin
merito Chri donatū sit ecclie, quicquid donatū est.

¶ CON: LXI.

Clarū ē etiā/ q̄ ad remissionē p̄enar, & casuum/
sola sufficit potestas Pape.

¶ Probat̄ ex ip̄o stilo Papę, dū nūq̄ memin̄it meritorum
Chri in ligando aut soluendo, sed tātūmodo dicit de plenitū
dine prās, ex certa scientia, & motu pprio.

Secūdo, ex cōmuni oīm snia pbantū, indulgētiar, virtute
illius verbi donari, vbi Christus dicit, Quod dicit̄ solueris &c.
Quod verū putant sine vigore esse, nisi potestatem donādi
permittat. Quare & ipsi solam prātem intelligunt sufficere,
nulla aut̄ auctoritate pbant thesaurū, sed hāc auctoritatē velut
sufficiētē adducūt, quę tū sonat nudam potestatem, non aut̄
applicatiōem meritor,

Terdo, Alioquin etiã in alijs ligationibus & solutionibus intelligenda esset distributio meritorum, puta, quã sacerdotali officio, excõicit, absoluit, ordinar, deordinat, statuit, abrogat, precipit, prohibet, dispensat, mutat, interpretatur, In hijs enim omnibus agitur virtute istius verbi, Quod dicitur, Si ergo in istis non est necessaria distributio meritorum, sed sufficit potestas nuda clauis, quã magis in remissione peccatorum Canonice, et cum talis remissio sit nihil aliud quã absolutio a poenis, imo si vspiam sit distributio meritorum Christi, maximè fieri debet in absolutioe exco-municati, ibi enim reconciliatur Ecclesie peccator, & rursus declaratur particeps bonorum Christi & Ecclesie, Nulla itaque est ratio, quare illud verbum, Quod dicitur, soluetis, in indulgentijs includit thesaurum Christi, & non etiã in omnibus alijs solutionibus, cum sit eadẽ auctoritas, eadẽ verba, eadem sententia in illis.

Quarto, Si soluere per clauem in venijs dandis, importat apertionẽ & effusionẽ thesauri Ecclesie, ergo oppositum, ligare importabit collectionẽ & inclusionẽ thesauri eiusdẽ, Sunt enim contrarię potestates, & contrariorum operum, Sed nusquam & nunquam est vnius colligendi aut includendi hunc thesaurum, & tãli solutio & effusio est, etiã inclusionẽ esse necesse est, cum vtriusque donatum sit ecclesie, nec frustra, aut vane donatum, Ergo sicut ligare, intelligitur sine collectione thesauri, debitorem, acere, nec aliquid ei positue auferre, ita soluere cogit intelligi, liberum facere, sine expensione thesauri positue.

¶ CON: LXII.

Verus Thesaurus Ecclesie / est sacro sanctum Euangelium / glorię & grę dei.

Satis incognita res est Euangelium dei, in multa parte ecclesie, ideo paulo latius de illo dicendum, Nihil enim reliquit in mundo Christus, præter solum Euangelium, Vnde & nihil seruis suis vocatis tradidit, quã Mnas, talenta, pecunias, denarios, vt ex ijs ipsis vocabulis thesaurorum, ipsum verum thesaurum esse ostendat, Et Paulus dicit sese thesaurizare filiis suis, Et Christus thesaurum absconditum in agro, Et hoc ipsum quod est absconditus, facit, vt sit pariter & neglectus, Est autem Euangelium secundum Apostolum Rom. i. Sermo de filio dei incarnato, nobis sine meritis in salutem & pacem donato, Est verbum salutis, verbum gratiæ,

verbum solati, verbum gaudij, vox sponsi & sponsae, verbum bonum, verbum pacis, Sicut ait Esa: xl. Quia iucundi pedes Euangelii sanctorum, euangelii sanctorum pacem, predicantium bona, Lex vero est verbum perditionis, verbum irae, verbum tristicii, verbum doloris, vox iudicis & rei, verbum inquietudinis, verbum maledicti. Nam secundum Apostolum, Lex est virtus peccati, & lex irae operatur. Est lex mortis, Ex lege enim nihil habemus, nisi mala conscientiam, inquietum cor, pauidum peccatum, a facie peccatorum nostrorum, quae lex ostendit, nec tollit, nec nos tollere possumus, Sic itaque captus ac tristis, omninoque desperatis, Venit lux Euangelii & dicit, Nolite timere, Consolamini consolamini popule meus, Consolamini pusillanimes, ecce deus vester, Ecce agnus dei, ecce qui tollit peccatum mundi, Ecce qui solus implet legem pro vobis, qui factus est a deo vobis iusticia, sanctificatio, sapientia, redemptio, oibus qui credunt in eum. Hoc suavissimum nuntium, cum audierit conscientia peccatrix, reuulserit, & tota exultat in tripudio, plenaque fiducia, iam nec mortem, nec amica mortis poenae gratia formidat, neque infernum, ideo, qui poenas adhuc timent, nondum audierunt Christum, nec vocem euangelii, sed vocem potius Moysi. Ex hoc itaque Euangelio, nascitur vera gloria dei, dum docemur, non nostris operibus, sed gratia misericordiae dei in Christo, impleatur legem, & impleatur, Non operando, sed credendo, Non pro aliquid offerendo, sed ex Christo omnino accipiendo & percipiendo, de cuius plenitudine participamus omnes, & accipimus, de qua alias latius.

¶ CON: LXIII.

Hic autem est merito odiosissimus / quia ex primis facit nouissimos.

Euangelium enim destruit ea quae sunt, confundit fortia, confundit sapientia, & redigit eos in nihilum, in infirmitatem, in stultitiam, quia docet humilitatem & Crucem, Sic psalmus ix. Increpasti gentes & perierunt impius, nomen eius delitit, Verum hanc regulam crucis horrent omnes, quibus placent terrena & sua, dicentes, durus est hic sermo, ideo non est mirum, si sit odiosissimus sermo Christi, ihs qui diligunt aliquid esse, sapientiam, potentiam, coram se & hominibus, & primi sibi videntur.

¶ CON: LXIII.

Thezaurus autem indulgentiarum / merito est gratissimus / quia ex nouissimis facit primos.

Satis

Quia docet horre pœnas, immo facit liberos a pœna
quod est solummodo iustorum, Nullus enim indiget indulgentiis,
nisi seruis pœnarum, qui non calcant eas, contemptu superbo
eis dominans, sed pœnitur illis & fugit eas, sicut puer ab umbris
noctis & tenebrarum, & tunc pœnitur liberi, cum iusti etiam subiecti
sint pœnis varijs.

CON: LXV.

Igitur Thezauri Euangelici rhetia sunt/ quibus olim
piscabantur viros diuitiarum.

Sic enim Ap[osto]lus, Non quero vestra, sed vos, Et Christus, facite
vos fieri piscatores hominum, verbum enim dulce, trahit voluntatem,
imo facit voluntatem hominis in Christum, Unde, S. Petrus in
vibe pictus piscator dicit.

Eccliam p[ro] naue rego/ mibi climata mundi/ Sunt
mare/ Scripturę rhetia/ piscis homo.

CON: LXVI.

Thezauri indulgentiarum/ rhetia sunt/ quibus nunc pis-
cantur diuitias vitorum.

Hanc puro ex diu[er]s[is] clarã, quia per remissiones pœnarum
homo non fit melior, nec nahitur plus ad deum (hoc enim solo
verbi Christi fit) cum sint verba hominis, dantis licentiam ac res
laxationem, magis quam capientis & ligantis, Quod si aliquid capiunt,
certe nihil nisi pecunias, non autem animas, capiunt. Non quod dampnum
istud negotium pecuniarum contribuendum, imo meo iudicio, vi-
detur, dei providentia id curare in isto negotio, ut cum sit
viliissimum inter dona & officia Ecclesie, nec dignum in futura
vita conari, saltem in hac vita, vel modica pecunia remuneret,
ut nihil maneat irremuneratum, quod olim gratis fiebat relaxatio.

CON. LXVII:

Indulgentiarum/ quas Cõcionatores vociferantur max-
imas gratias/ intelliguntur vere tales/ quo ad questum
promouendum.

Sic enim audeat audax ignorantia, & maximam vocet, quod minus
est, & relinquit in populo iudicium & facultas recte intelligendi,
ut errans credat dei gratiam hic dari, Ipsi enim non exponunt,
ne sibi ipsis contradicere cogant, aut mendaces inueniantur, quod
paruum dixerint magnum.

CON: LXVIII.

Sunt reuera minime ad grām dei & Crucis pietatem compatē.

Immo compatē ad dei grām, sunt nihil & nullę, cū potius contraria opentur gratię dei, tñ ppter ignauos & pigros toles vate, Et patet ex dictis.

CON: LXIX.

Tenentur Epi & Curia i venias Applicaz: Cōmissarios / cū omī reuerentia admittere.

Quia auctoritati papali, in omībus cū reuerentia cedendū est, Qui em̄ potestati resistit, resistit dei ordinationi, qui autem deo resistit, ipi sibi damnationē acquirūt. Et dñs ip̄e, Qui vos spernit, me spernit, Igitur licet i rebus exiguis, nihilo tñ min⁹ q̄ in magnis, auctoritati cedendū. Hinc illud etiā venit, q̄ & si Papa ferret iniustas sententias, tñ eadē tamē sunt, & vt Carolus, inquit Imperator, Quicquid imposuerit, q̄ tūuis graue sit, ferendum est, licet & experientia videmus fieri ab Ecclesia, que certe infinitis oneribus hodie premitur, & tamen pie & humiliter fert quicquid. Id tamē intelligendum est, ne quis in erroneam conscientia veniat, q̄ nisi ideo sint timendę, in iuste sententię, quia sint approbandę tanq̄ iuste, ab ijs, qui debent eas timere. Cum ipemet Pontifex, aliquos decernat ab Ecclesia ligari, qui tñ corā deo ligati n̄ sūt, & cogit eo s̄ ligationē ferre, nec eis nocet talis ligatio, quia est pœna tñ, & timeri debet, non autē scrupulū conscientię facere, sicut timere debemus deū, in omī alia violentia, etiā pphana, & non p contemptū superbe relictari, Ita & onera sunt ferenda, non q̄ relictant, & approbanda sint, sed vt flagella a deo inflicta, & humiliter portanda. Quare sint iniuste & onera sunt timenda, non ppter illud verbū, Quo dicitur: Ligaueris, sed ppter illud generale p̄ceptū, Esto consentiens aduersari tuo in via, Et illud, Qui te percusserit i maxillā dexterā, p̄be ei & sinistra &c. Et Ro: xij. Non defendentes vosmet ipsos &c. Si em̄ hoc esset consiliū (vt multi etiam Theologi videtur errare) tñ liceret eadē libertate, resistere Papę in suis oneribus & sententijs iniustis, qua Turco, vel alijs aduersarijs, sed nullis prorsus ē resistendū, licet non sit eorū opus approbandū, ne sit error in conscientia, Sed hęc materia necessaria valde, aliud tempus, & opus postulat.

CON: LXX.

Sed magis tenentur omnibus oculis intēdere / om-
nibus auribus advertere / ne p commissione Pape
illi sua somnia p̄dicent.

Probatissima est regula illa Iuristarū, Papam in omnibus
concessionibus sic agere, vt nulli alteri p̄iudicet, nisi id faciat
expressa mentione, & plenitudinis potestate, vt docet quocumq̄
mos Curie atq; filius. Quare certissimum est, qd dans indul-
gentias, vult eas esse nihil plus quā indulgentias, neq; aliquid
valere, q̄ quod natura sua valent, permittit aut valere, q̄tum
valent, contentus qd dederit, nusq̄ em declarat valorem earum.
Hæc est commissio Pape, At nostri p̄cones vltra procedūt, &
non solum sese iactant per pulpita, qd sint Pape, quos rectius
pappos alij putāt, verū & nomini coniūgunt officiū, tā Pape
q̄ Eccle, ac nobis vclut e celo statuit & p̄nunciat cum fiducia
quid sint, imo longissime vltra q̄ sint, & esse vnq̄ possint in-
dulgentiæ, vt vel ex libro suo p̄t p̄bati nouissimo, Horū itaq;
somnia, tenētur Ep̄i prohibere, ne sinant lupos intrare ouilia
Chr̄i, sicut exp̄sse p̄cipitur, li. v. d. ope: & re: c. Cū ex eo, Et Cle:
eo dē. c. Abulionibus, vt nihil permittāt populo p̄ponere, qd
qd̄ in eorū lris continetur.

¶ CON: LXXI.

Contra veritatem Ap̄licæ veniæ / qui loquitur sit
ille anathema & maledictus.

Quia & si res pua sit, veniarū largitio, r. spectu gr̄æ dei, &
ad tantū boarū p̄dicantiū eas, tū contra p̄tatem superbe agit,
qui contradixerit, ideo merito maledicet, cū obediētia Eccle-
siastica eo sit mirabilior, quo etiā in viliorib⁹ suo sensui cedit,
& humiliat. Quæ aut sit veritas indulgentiarū, satis hucq; est
disputatū, & adhuc expectat determinationem Eccle, nisi qd
certū est, eas esse relaxationes tm̄ tpaliū p̄narū, quæcūq; tandē
ille sint. Relaxatio vero p̄narū (vt dixi) vilis est donū, qd
Eccleia donare p̄t, p̄sertim si eā donet n̄s, quib⁹ culpā remiserit.
Remissio vero culpæ est maximū oim, cū sancto Magelio, qd
illi non ita curat, aut certe ignorant.

¶ CON: LXXII

Qui vero cōtra licentiā & Abidinē verbosꝝ Con-
cionatoris veniæ curā habet / sit ille b̄ndictus.

Oij

Si enim hoc dicitur videtur Christi, sancta Ecclesia, ut omnibus
omnia liceant, & plerumque Theologis Scholasticis, inter quos in-
uenire est, qui veras etiam sententias dantur, nulla causa nisi quia
ex suo fonte non prodierunt, ipsis tamen licet asserere, quod deus per se facit,
deus est causa mali culpae, & multa alia, Quae si quis poeta vel
Orator (ut vocant) aut graece, latine, hebraice doctus diceret,
omni hereticorum pessimus fuerit, sed id maius damnum, Tantum est
crimen, Si quis Christianus Turcis arma deferat, aut Romam peten-
tes impediat, Aut litteras Apostolicas violauerit, ut nulla vniuersa data sit
facultas, illa remittendi, etiam si plenissima plenissimae daretur,
sed sibi reseruat sedes Apostolica, tam sanctae tunc agebat Ecclesia, &
seruatis dei mandatis primum, etiam tam parua voluerit, tanto ri-
gore coercere, Non dum enim erat illa Lerna & tartarus Simonias,
libidinis, pomptu, cedentium, reliquorumque abominationum in Ecclesia.
At si illa ita rigide coercetur, quo tandem putamus rigores sunt
coercendi, Qui non Turcis, sed demonibus offerunt, non quae-
sunt, sed nostra propria arma, id est verbum dei, dum illud suis somniis
contaminant, & (ut Isai. solet loqui) constant in Idolum per spiritum
suum, ut sit non instrumentum, quo trahatur anima, sed seducatur in
fallas opinionibus. At hoc vniuersum passim ita licet, ut vitiisissimus
sit, qui non virtute & merito meritorum existimet, a quo omnia
factum fuerit. Sic & B. Hiero. quiritur scripturam omnibus patere,
non ad discendum, sed ad lacerandum. Deinde, Si qui esset Ro-
mam impediunt, adeo peccant, Quid illi, qui euntes in caelum im-
pediunt, non solum pestilentibus doctrinis, sed etiam corruptissimis
moris? Et illi, qui non litteras Apostolicas, sed diuinas violant,
quo ibunt, clauem scientiae tulerunt, ipsi non intrant, & introeuntes
prohibent, An ista portenta sunt forte maiora & peiora, quam ut in
die Cyne legantur & reseruentur? Sed legantur solum in caelo, & nunquam
remittantur. Benedictione itaque digni, qui nituntur purgare
scripturas sanctas, & elucidare, ex tenebris opinionum & huma-
narum rationum, quibus prope facti sumus, Pelagiani sensu, & do-
nauiste opere, Sed haec alia.

CON: LXXIII.

Sicut Papa iuste fulminat eos qui in fraudem ne-
gocii veniarum quacumque arte machinantur.

Iterum dico sicut prius (quicquid sit de intentione personali
Sancti Pontificis) praeter Clauem humiliter cedendum & fauendum
est, nec temere contranitendum, dei enim praesens est, quae siue per vsum,
siue ab usum agatur, debet timeri, sicut omne aliud opus ex deo,
magis autem illa.

Multo magis fulminare intendit eos/qui p. venia-
rū p̄textum in fraudē sanctę charitatis & veritatis
machinantur.

Quātūcūq; em̄ p̄as honoranda est, non ideo tam ignavi
esse debemus, vt abulum eius non reprobem⁹, aut non resistas-
mus, Sicut om̄es sancti, potestate seculi, quā etiam dei vocat
Aplūs, sustinuerūt & honorarūt, etiā in medijs p̄enis & tors-
uris, quas illa inferebat, sed tñ constant̄ eius abulum detesta-
bant. Et non ideo sustinuerūt, quia illi recte vterentur p̄ate p̄-
sequendo, sed reliquerūt illis conscientia mali facti, & p̄ morte
secū traxerūt testimoniu & confessionem innocentie, sicut. B.
Petrus ait, Nem o patiatur sicut fur &c. Ita s̄ Eccl̄ia v̄ Pontifex
aliquē p̄trauerit communio ne fidelium, sine causa, debet id
sustinere, & p̄atem non damnare, Sed non debet ita timere,
vt approbet quasi benefactū sit, sed potius mori in excomu-
nicatione, Non est em̄ excommunicatus, nisi errate clauē, cui-
us errorē si approbet petens absolui, iam p̄ eius errorē, Clauē
honorat & ferat, errorē non p̄bet.

Igitur fulminandi sunt, qui ita venias p̄dicant, vt eas gr̄as
dei videri velint, hoc est em̄ contra veritatem & charitatē, q̄ sola
talis gr̄a est, Multoq; melius erat, nullas esse v̄sp̄iā indulgētiarū,
q̄ tales opiniones in vulgum seminari, quia sine indulgētijs
possumus esse Christiani, sed talibus opinionibus non possu-
mus esse, nisi heretici. Certū est autē, q̄ Summus Pontifex vel cre-
dit vel debet velle, esse in populo, primū mutuā charitatem &
misericordiā, aliaq; p̄cepta dei in illo florere, ac sic donat in-
dulgētiarū, Nūc vero fallitur, quia charitas & misericordia &
fides, prope extincta est, nedū refriguit apud nos, Hoc enim si
sciret, om̄issis vanijs id ageret, vt populus primū ad mutuam
charitatē rediret. Itatestoro ego dñm Ihesum, q̄ populus ma-
na ex parte (alij putāt ex om̄i parte) ignorat, q̄ opa charitatis
meliora sunt q̄ venie, credit potius sese nil melius agere posse
q̄ venias redimere, Et hui⁹ hereticę & pestilētis opinionis, nul-
lum habet correptorē, aut fidelē Mḡm, Sed potius p̄ p̄o-
posas istas buccinas, instantissimos auctores.

Opinari venias Papales tatas esse/vt soluere posse
sint hominē/ eua, si quis per impossibile dei genit̄
O ij

trice violasset/Est insanire.

Coactus sum insanos vocare, qui talia opinantur, ac venia nobis a diua Virgile est petenda, quod talia dicere & cogitare cogimur, nec paruit via, quod hanc necessitate vitaremus. Nescio quod diabolo operante factum sit, ut populus istum rumorē, hic spargeret, siue id vere ita dictum est, siue ita intellectum a populo. Ego quidem & illi constanter assereretur a multis, & magni nominis hominibus, ita esse predicatum in multis locis, potius tamen mirabar, quod credebam, sed audire fuisse falso existimabam. Ideo nolui in hac conculsione vili Concionatorē taxare, sed vulgum monere, qui talia opinari cepit, quod forte nullus dixisset, siue omnino illi dixerunt, siue non, mea non refert, donec certior sum. Opinio tamen illa pessima vix decem, si orta fuerit, detestanda & damnanda fuit. Veruntamen non mirum fuerit, tamen quid a populo fuisse intellectum, quando aude, magna & horrenda peccata, quodammodo leuissima existimari, propter magnitudinem gratiarum, Vera & Evangelica predicatio est, peccata, quod ad fieri potest magnificare, ut homo ad timorem & legitimam penitentiam veniat, denique quid prodest propter vilissimam penarum remissionem, tota autem liberum conare, ad extollendas venias, & propter saluberrimam Crucis sapienciam, vix mutiret immo quod id non noceat simplici vulgo, qui tamen solet estimare verbum, quod pro fuerit gestu & apparatu predicatum. At Evangelium a nullo, venia omnia apparatu proferuntur, sed ut vulgus Evangelium nihil, venias omnia credat esse. Mirum tamen est, cum audeant clamare, homicidia, latrocinia, libidine generis omnis, blasphemias in Virginem Mariam & deum, facilia, ut hijs venijs remittantur. Cur non etiam illa leuiora remitti clamet, quod in Bulla Consequenter referuntur. Pontifex non remittit, vide ergo forte, ne & illa non remittat, aut saltem non tam facile remittat, quod multo sunt illis grauiora.

CON: LXXVI.

Dicimus contra/ quod venie papales/ nec minimū venialiū peccatorū tollere possunt/ quo ad culpā.

Hanc Meofin, non posuissem, nisi voluissem peccatis concludi opinionem detestabilem facere, Patet autem, quod nulla culpa remittitur, nisi a solo deo, Ideo nec illa magna per facultates remittantur, sed declaratur remitti, & eorum pena remittitur, hec dico secundum illorum opinionem, Mea autem paruit superius satis, Verum hic morandū fuisse in veniali peccato, quod ita vilescit hoc die, ac si nullam penam sit, & timeo magna multorum peccatione, qui secure stertunt in peccatis, vbi non viderint se crimina committere, Ego id fas

teor, donec legi Scholasticos doctores, nunq̄ intellexi, quid &
quid esset veniale peccatū, an ip̄i intelligant, nescio, Id b̄ dicitur
dico, Qui non assidue sic timet & agit, ac si mortalib⁹ peccatis
plenus esset, vix vnq̄ saluabit, Quia dicit scrip̄, Non intres in
iudiciū cū seruo tuo dñe, Nā non solū venialia, q̄ n̄ sic passim
vocāt, sed etiā bona opa, nō p̄nt iudiciū dei sustinere, sed egēt
ignoscentem misericordia, Quia non ait, Non intres in iudiciū
cū hoste tuo, sed cū seruo & puero tuo, qui seruit tibi, Iste ergo
timor doceret misericordiā dei suspirare, & i eā confidere, vbi
ille deest, incipimus confidere in conscientia n̄am, magisq̄ in
misericordia dei, dū nihil criminis nobis conscij sumus se esse,
& ij in horrendū cadent iudiciū.

¶ CON: LXXVII.

Qd̄ dicitur/nec si. S. Petrus mō Papa esset/ ma-
iores gr̄as donari posset/ est blasphemia in sc̄m
Petru & Papā.

¶ CON: LXXVIII.

Dicimus contra/q, etiā ist⁹ & quilibet Papa habet
maiores/scz Euāgelij/ virtutes/ gr̄as curationum
&c. vt. i. Cor: xii.

Quia in p̄tate & obedientia Papę sum̄ om̄s, qui ista habēt
in Ecclesia, q̄s p̄t mittere quo vult, etiā si ip̄e personaliter non
haberet, vt non dicā, q̄ Bulla Cęnę, adhuc non ē remissa cum
suis casibus, Adhuc maior esset gr̄a S̄m̄i Pontificis, si has oēs
facultates, gratis donaret om̄ibus Ch̄ianis, qui eis egerent, De
inde si sublati Canonibus onerosis, libertatē populi Ch̄iani
resitueret, & tyrannides officiorū ac Simonū exploderet, Sed
hec non sunt forte in p̄tate eius, inualuit em̄ inimicus, & prin-
ceps puinciarum facta est sub tributo, dextera dñi faciet hanc
virtutē, si id digni fuerimus impetrare.

¶ CON: LXXIX.

Dicere Crucē armis papalibus insigniter erectam/
Cruci Ch̄isti equialere/ Blasphemia est.

Qua fronte sint h̄i homines, quis non videt, quid non aude-
at, qui talia audent, H̄i credentes sunt an̄e, Ch̄isti sanguine
redēptę, Ch̄i Crux viuificat toti mundū occiso peccō, Crux
illa armata, largit̄ quas dā penas remitti, Et sic sunt cęlia, pena
sterna & t̄p̄alis, Sed qd̄ p̄sequar portēta om̄ia, quę ex tali ser-
mone sequūt, quę nec cęlū possit sustinere, vt p̄ferant.

Rationē reddent Epi/ Curati & Theologi/ qui tales sermones in populū licere faciūt.

At timetur potestas Ecclesie, denique errores & offensiones hodie factas in sedem Romanā, vindicantur gemino gladio, sed nunquid ideo tacendum? Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere, qui me confessus fuerit corā hominibus, confitebor & ego eū coram patre meo. Verū id ego vehementer admiror, quisnam illā gloriam inuenerit primus, quod duo gladij significent vnū spūalē (nō ut Apłus vocat scz gladiū spūs verbū dei) Aliū materialē, ut sic Pontificē vtraq; p̄tate armatū, nobis non patrē amabilem, sed quasi tyrannū formidabilem faciāt, dum nihil nisi p̄tatem vndiq; in eo vid. filius.

¶ Ista est fidelissima glosa, super patrū decreta, in quib; tā rigide prohibent clerici arma, Hic vide, nū deus iratus, vidēs quod gladio spūs & Euangelio, dileximus intelligere ferrum, iustissime nobis fecit, ut daret gladiū, quem voluim; & auferret quē nolui; Ita ut null; in mūdo fuerit crudelior strages bellorum, q̄ apud Christianos, Rursum vix neglectior sacra scriptura, q̄ apud Chriianos, En tibi gladiū, quem voluisti, O glosa vel tarta; digna, Adhuc tamen vnus faxei, ut iram dei non intelligamus, Cur quēso illud amabilissimum ingenium, non etiam duas clauēs, pari videlicet subtilitate interpretatur, ut vna sit diuitiarum mundi largitrix, Altera vero diuitiarū cęli, & quidem de altera satis plana est sententia, quia scđm Concionatores veniāt, ipsa cęlū assidue aperit, & exundat diuitias Christi, Sed alterā non potuit sic intelligere, sciēs voragine rapacissimā diuitiarū in Ecclesia, Non em̄ expedit ecclesie & patrimonio Christi, ut tāta liberalitate diuitias mūdi, quāta profundit diuitias cęli, Ideo altera Clauis, est clauis scientie, cui adderetur, Alter gladius, est gladius scientie Apłice diceret, In ijs omnibus nondum est auersus furor dñi, adhuc manus eius extēta, scz, quia res est mire molesta, sacras lras meditari, quibus instruēt; scđm Apłm) destruerem; munitiones & omnē altitudinē extollentē se aduersus scientiā dei, Compendiū illud laboris nobis placet, ut non hareses, aut errores destruas minus sed hereticos & errātes concremem; ducti, scz, meliōre consilio Caronis, q̄ Scipio nis in Carthagine vastanda, imo contra volūtatem spūs, qui scribit, ideo relinqui in terra pro missionē

missionis Iebuscos & Cananeos, vt filij Israel discerēt bellare,
& habere consuetudinē bellandi, Q. d. li. S. Hieronymus non
decipit me, puto de bellis hereticorū p̄figuratū, vel certe Apo-
stolus sit dignus fide, vbi dicit, oportet hereses esse, At nos, nec
q̄q̄, sed oportet comburi hereticos, ac sic radicē cū fructibus,
imō Zizania cū tritico euellere, Quid hic dicimus, nisi q̄ cū
lachrymis dño dicimus, Iustus dñe, & rectū iudiciū tuum:
quid em̄ aliud meremur? Atq; hęc ideo q̄q; commemorō,
ne Pighardi, nri vicini, hæretici, infœlix populus, qui rectore
Romano gaudet, sicut Phariseus sup publicanum, non autē
compatit, ne, inq̄, illi nos crederēt nec ire vitia, & labes nras,
& imensum aduersus nram miseriam superbirēt, si nos ista ta-
cere & approbare videremur. Scim⁹ heu nostrū casum, & do-
lemus, non autē sicut heretici fugimus, & semiuitū transimus,
tanq̄ alienis peccatis pollutimeremus, Quo furioso timore
illi sic timet, vt non pudeat gloriari, scē ideo fugere, ne pol-
uantur, Tanta est Charitas, Nos vero quo miserius laborat
Ecclesia, eo fidelius assistimus & accurrimus, stendo, orando,
monendo, obsecrando, Sic enj̄m charitas iubet, alterum al-
terius onera portare, non sicut hereticorū charitas facit, q̄ solū
commoda querit alterius, vt potius portetur, & nihil molesti
sustineat a peccatis alicorū, Quo modo, si Christ⁹ voluisset fa-
cere & sancti eius, quos fuisse saluos factus

CON. LXXXI:

Facit hęc licentiosa veniarū p̄dicatio / vt nec reue-
rentiā Papę / facile sit etiam doctis viris redimere a
calūniis / aut certe argutis quęstionib⁹ laicorū.

Et si amici mei, me hereticū, impiū, blasphemū, iam multis
diebus clament, q̄ Ecclesiam Christi, & scripturas sanctas, no-
tentiā catholico sensu, Ego tñ frētus consciētia mea, credo eos
falli, me vero diligere Ecclesiam Christi, & decorem eius, Qui
autē me iudicat, dñs ē, licet nihil mihi conscius sum, Et ideo istas
positiones om̄s, coegit me ponere, q̄ viderem alios falsis opi-
nionibus infici, alios sper tabernas ridere, & sanctū sacerdotiū
Eccleſię, manifesto ludibrio hęc, occasiōe ne tam effuse licentię p̄-
dicandarū veniarū, Non erat vulgus laicorū, ampliore occasi-
one, in odia sacerdotiū excitandū, qd̄ iam a multis annis pp̄t

avaritia; & pessimos mores, nobis offensum (heu solo timore
pœnæ) honorat sacerdotiū.

¶ CON: LXXXII.

Cur Papa nō euacuat purgatoriū/ ppter sanctissime
mā charitatem/ & lūminā animarū necessitatem/ vt
causam oīm iustissimā/ si infinitas animas redimit
ppter pecuniā sanctiss: ad structurā Basilicę/ vt
causam leuissimā.

Hanc questionē non Papa, sed Quæstiones excitant, quia
vt supra dixi, Nulq̄ legitur Sūmi Pontificis super hac re vllū
decreū, ideo respondeant illi ad eam, qui suscitauerūt, Ego ad
omnes istas questiones vno verbo respondeo in, q̄m p Pon-
tificū honore fieri p̄t, videlicet, q̄ nemo eos informat rei veris-
sime, & frequenter fit, vt male narrantibus, male concedat.

¶ CON: LXXXIII.

Cur pmanēt Exequię & Anniversaria defunctorū/
& nō reddit/ aut recipi permittit beneficia/ p illis
instituta/ cū sit iā iniuria p redēdis orare.

Multos scio a questione fatigatos mecum, & multis eua-
sionibus frustra a nobis laboratū, diximus etiam, si euolarent
anime, tū officia instituta p illis, iam i laudem dei cederent, si-
cut fit, dum pueri & infantes decedunt, Alius aliter, sed nullus
fuit satis, Tandem cepi disputare, & negare illos sermones esse
veros, vt vel sic elicerem tandem a doctiorib⁹, qd hic respon-
dendum foret.

¶ CON: LXXXIII.

Quę illa noua pietas dei & Pape/ q̄ impio & in-
imico/ ppter pecuniā cōcedūt/ animā piā & ami-
cam dei redimere/ & tñ ppter necessitatē ipsius met
pię ac dilectę anime/ non redimunt eam gratuita
charitate.

¶ CON: LXXXV.

Cur Canones penitētiales reip̄a & nō vsu/ iam diu
in semet mortui & abrogati/ adhuc tamē pecunijs

redimuntur/ per concessionē indulgentiarū/ tanq̄
viuacissimi.

¶ CON: LXXXVI.

Cur Papa/ cuius hodie sunt op̄s opulentissimi
Crassis crassiores/ non de suis pecuniis magis/ q̄
pauperū fidelium/ struit vnā tm̄ Basilicam sancte
Petri.

Ad hāc quidē & similes ego dico, nō ē nostrū iudicare vos
lunatē Papę, sed tm̄ mō ferre, etiā si q̄ fuerit iniquissima, vt sup̄
dixi, Veni monendus tm̄ est, & p̄cones venias, vt non detur
tam manifesta occasio populis loquēdi, sicut olim Heli sacra
dos fecit, vt p̄pter filios suos, homines detraheret sacrificio d̄i.
Si tm̄ mens Papę vnq̄ fuit, Eccl̄iam Sancti Petri, tot pecuniis
corralis edificari, & non potius eorū, qui facilitate eius, i suum
lucrum abusiūtur, Non est necessē literis tradere, quid passim
de structura illa fabulentur, det d̄s vt mentis, non diu po
terit ista exactio prospera esse.

¶ CON: LXXXVII.

Quid remittit/ aut participat Papa iis/ qui per con
tritionē perfectam/ ius habent plenarię remissionis
& participationis:

Hęc inde venit, q̄ multi etiā Iuristę nescire se dicant, quid
sit remissio culpę per Claves, de qua supra meū sensum dixi.

¶ CON: LXXXVIII.

Quid adderetur Eccl̄ię boni maioris/ si Papa sic
cur semel facit/ ita centies in die cuiuslibet fidelium/
has remissiones & participationes tribueret.

Hic mire mira, alij cōem Thezaurum fingūt, qui p̄ in
dulgentias augeatur. Et ideo si homo septies in die remissionē
plenariā obtinet, vt in vrbe potest fieri, tāto plura bona con
sequetur, Hij sibi p̄p̄s contrarij sunt, q̄ indulgentię sint exp̄
siones Thezauri scđm eos, ergo non collectiones. Alij iuxta
diuisionē continui in infinitū, remitti putant p̄ctā, sicut diuis
d̄tur in semper diuisibilia signū, Ita remittitur p̄ctā, semp res
missibilia vltērius, licet semper maiora fiant, Ego fateor me
nescire quid dicam.

Pj

¶ CON: LXXXIX.

Ex quo Papa salutē querit animarū per venias/ magis q̄ pecunias/ Cur suspendit Lras & venias iam olim concessas/ cū sint eque efficaces.

Hæc maxime oīm vrit & displicet, & fateor magna cum specie, illa enim suspensio, vnica est causa, q̄ vilescunt indulgentiæ, Itaq; ego non possum negare quidem, q̄ om̄ia ferenda sunt, q̄ Pontifex facit, sed doleo, q̄ non possum optima eē probare, q̄ si de mente Pontificis, sine intermedijs operarijs mercedū, dicendū esset, optima de illa n̄ sumēda dicerē, breuiter & cū fiducia loquendo, Ecclesia indiget reformatione, q̄ n̄ non ē vnus hō. Inis Pontificis, nec multorū Cardinaliū officij, sicut probauit vtrūq; nouissimū consiliū, sed totius orbis, imo soli⁹ dei. Tēpus autē hui⁹ reformationis, nouit sol⁹ ille, q̄ condidit tpa. Interim vitia tam manifesta, negare non possumus, Clauis sunt in abusu & seruitute auaritię & ambitionis, & gurgēs accepit in petū, non est nostrū rem orari eū, Iniquitates nostrę respondent nobis, & onus est vnicuiq; sermo suus.

¶ CON: XC.

Hęc scrupulosissima argumenta laicorū/ sola potestare cōpescere/ nec reddita ratione diluere/ Est Ecclesiam & Papā/ hostibus ridendos exponere & infœlices christianos facere.

Sic em̄ ex malo fit peius, dum terrore compescant, quāto rectius dōceremur, hanc iram dei intelligere, & p̄ Ecclesia orare, & talia tolerare, in spe futurę reformationis, q̄ dū tā manifesta vitia volumus cogere, virtutes videri, peius iritem⁹, siquidē nisi nos mereamur vexari, deus non p̄mitteret solos homines ī Ecclesia dominari, daret nobis pastores scđm cor suum, qui nobis pro venijs, darent triūci mensurā ī tpe suo. Nūc autē eū si sint hosti pastores, n̄ non possunt ad officij suum venire, tanta est ira furoris dñi.

¶ CON: XCI.

Si ergo veniē scđm spūm & mentē Papę p̄dicaretur/ facile illa om̄ia soluerēt/ imo nulla esset.

Quo: scz, si, ut sunt, solū remissiones pœnarū, nō meri-
toris, ac infra bona opa habende, non fuisset vllus vnq̄ com-
motus, aliquid de ijs dubitare, nō ppter sui nimā magnifica-
tionē, suscitant questionēs insolubiles, in earū ppriā vilifica-
tionū, Mens em̄ Pontificis non potest esse alia, q̄ q̄ indulgētiæ
sunt indulgentiæ.

¶ CON: XCII.

Valeant itaq; om̄s illi prophete/ qui dicūt populo
Christi/ pax pax/ & non est pax.

¶ CON: XCIII.

Bene agant om̄s illi prophete/ qui dicunt populo
Christi/ Crux crux/ & non est crux.

¶ CON: XCIII.

Exhortādi sunt Christiani/ vt caput suū Christum
per pœnas/ mortes/ infernosq; sequi studeant.

¶ CON: XCV.

Ac sic magis/ per multas tribulatiōes intrare cglū/
q̄ per securitate pacis/ confidant.

Satis supra de Cuce & pœnis dictū est, nodierarus sermo.

¶ Ad Candidū Lectorem & eruditū.

Non tibi hęc edicta existimes eruditę & Candide lector (q̄ q̄
qd opus hoc monitorio: q̄ si timeā Ciceroniana hęc tibi vi-
sum iri) tu p̄ genio tuo habes aliūde, quod legas, me oportuit,
cū mei similibus, nostra, i. rudia & barbara tractare, Sic placitū
fuit in cęlo, nec ausus fuisset nomen Summi Pontificis, hīs
meis bullis, appellere, nisi vidissem amicos meos, illius terrę
q̄ maxime confidere, deinde, q̄ Summi Pontificis peculiare sit
officiū, vt debitorem agat, sapiētib; & insipienētib; Gręcis
& Barbaris.

VALE.

¶ ANNO DOMINI, M, D, XVIII,

Pij

¶ Errata.

- A. iij. facie. ij. versu xxij. dele facul:
 Ibidem fa: ij. v: xi. lege exequendū p̄ exequendā.
 B. iij. fa: i. v: xxxvi. lege inflixit p̄ reflexit
 Eiusdē fa: v. xv. lege doctōrū, non doctōrū.
 C. i. fa: i. v: xxi. dele coniūctio nē illam, si.
 C. ij. fa: i. v: xxxij. signa punctū aī: merito q̄ritur.
 Et ver: penul: lege h̄morrh oīssa.
 C. iij. fa: ij. v: iij. lege oblationū, non oblationē.
 Et vlt: ver: lege ac, non Ac, & peius non penis.
 C. iij. fa: i. lege docenda non docendī.
 Et ver: iij. lege tandem, non tanddē, Itē contēnerent.
 C. iij. fa: ij. v: vi. lege. S. non Si.
 D. i. fa: ix. v: i. lege veris, milius est.
 D. ij. fa: i. v: vii. lege persequimini.
 E. i. fa: i. v: ij. lege ipso p̄ i p̄.
 E. ij. fa: ij. v: xij. lege penam habet.
 Ibidem ver: xxxi. lege p̄occupatus.
 E. iij. fa: ij. v: xij. lege atrocior.
 F. i. fa: i. v: xvij. lege has
 Ibidem v: xxij. lege iniustus.
 F. ij. fa: i. v: xxx. lege potius.
 F. iij. fa: i. v: xvij. lege suadendo.
 H. ij. fa: i. v: xxvij. lege ligent aut soluant
 Ibidē ver: xxx. lege ludamus, non laudamus.
 Ibidē ver: xxxi. lege ne scz, non, ita scz.
 Ibidem v: xxxv. lege officiū, non ossiciū.
 Ibidē fa: ij. v: xxij. lege dicant, non dicūt.
 Ibidē v: xxvij. lege in sacras etiā lras.
 H. iij. fa: i. v: xij. lege nec timendū, non, nec cauendū.
 Ibidē ver: xxij. lege pp̄ osiū, non posuū.
 Ibidem v: xxxvi. lege scz non, non, sed non
 I. ij. fa: ij. ver: xij. tremula, non tremenda.
 I. ij. fa: ij. ver: xxij. lege sustinuerunt, q̄ minuerent gl̄am & c.
 Ibidem v: xxix. lege separatio, non sepationem.
 I. iij. fa: ij. v: xxi. lege scz, non, sed.
 Ibidem v: xxxij. lege negligentes, Et v: xxxvi. neglexerūt.
 K. i. fa: i. v: xi. lege fuerint.
 Ibidem ver: xij. lege siue, non sine.
 Ibidem v: xxxv. lege, vt vel h̄c sit sola & c.

K. ij. fa: ij. v: ij. lege eoru, neq; q ad vsum, qd negat sifr &c.

Ibidem v: xvi. extenuent. Ibidē. Si hoc non ē hgrē: &c.

Ibidem ver: xvij. lege piarum

Ibidem ver: xvij. lege qd his nominū portetis.

Ibidem v: xix. lege prauitatis inquisitores, ideo carho: &c.

Ibidem v: xxi. lege inundare

K. iij. fa: i. v: ix. lege q in lris publicis sit.

L. i. fa: i. v: xxij. dele per.

L. ij. fa: i. v: xxxij. lege q si om̄s &c.

Ibidem fa: ij. v: i. lege scz, non sed.

L. iij. fa: i. v: v. lege puta.

Ibidem ver: xxi. lege emat, non emant

Ibidem fa: ij. ver: xxij. lege non faciunt.

Ibidem ver: xxxij. lege aut, & multi alij, melius &c.

M. i. fa: i. ver: xxxij. lege de peccati.

N. i. fa: i. v: xvij. Sed o q ista solutio sic impia.

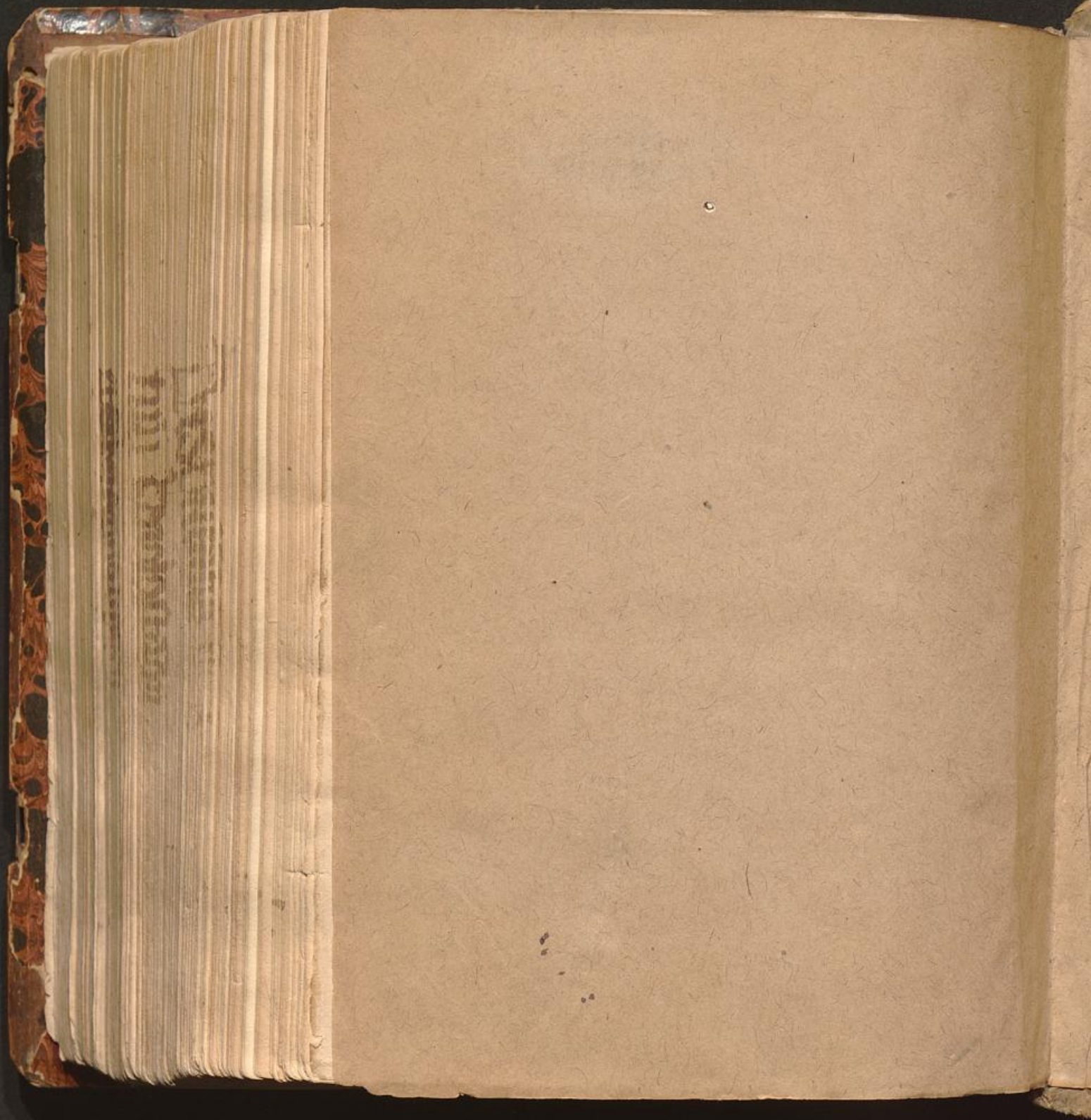
P. ij. fa: i. v: xxvij. lege peculare, non peculare.

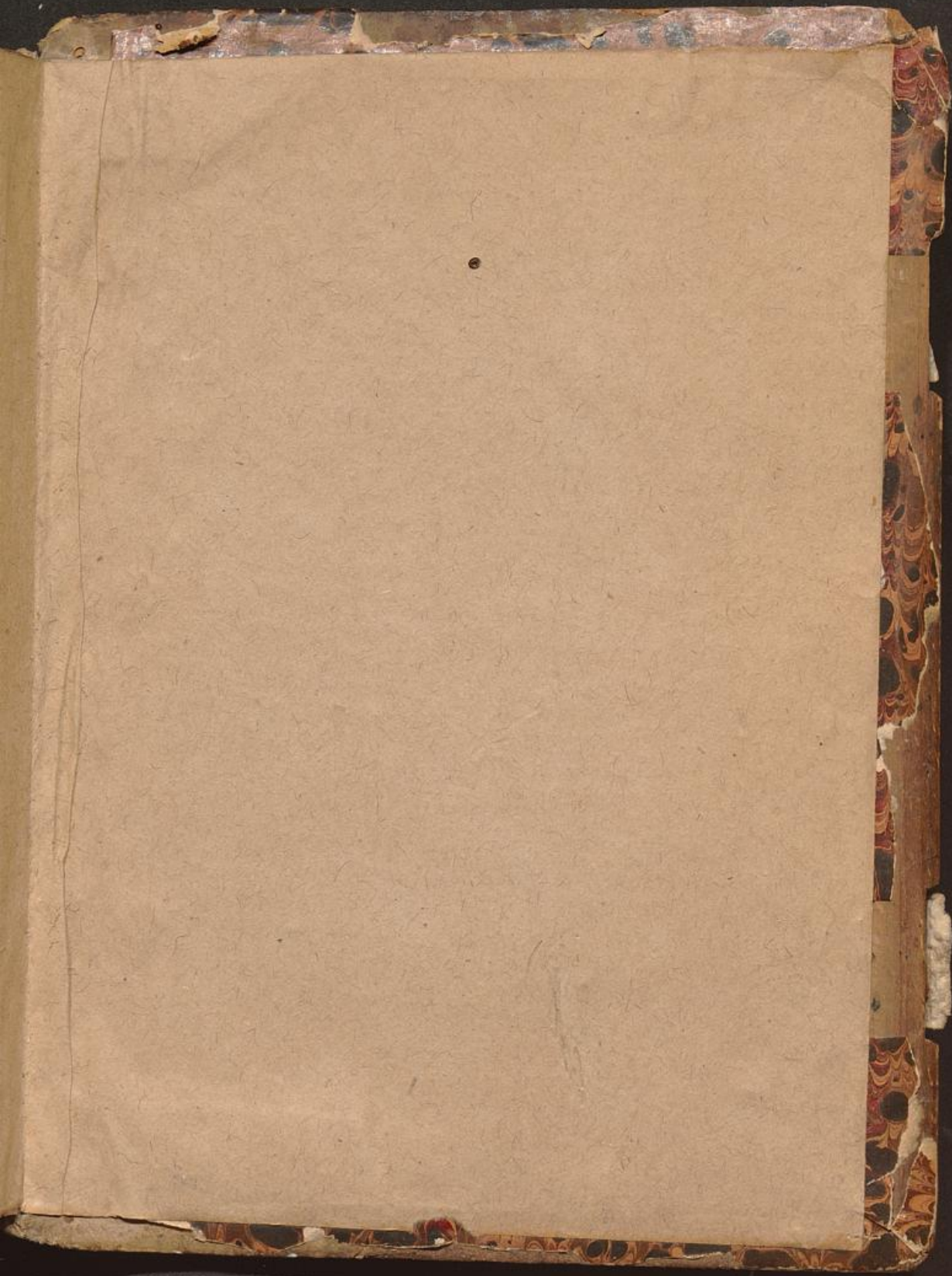
Disputation in. rōmā et p̄cipu
Kōmō. autōr. mōrtō

Si tibi sit rōmā aut rōmā ab orō
Et p̄cipu et mōrtō gūgō et p̄cipu
Omnia rōmā habet: rōmā rōmā: quōd rōmā
In rōmā hōmō. p̄cipu p̄cipu rōmā.
O quālibet fūmō: et quō mōrtō Rōmā
Vandūm hōmō quōndā rōmā mō rōmā
Quōd in rōmā habet rōmā rōmā
Et mōrtō quō rōmā illa p̄cipu
Ergō hōmō est rōmā: hōmō mōrtō ad rōmā
Legit et hōmō. mōrtō hōmā p̄cipu

but
us,
ens
onfi
ad
tra
ele
die
re
ve
&
iter
ers
tā
ter
ire
ō
cū
cas
ter
di
sta
die
la
cle
tis
ert
fig

o
rs









Th
6116